

ÜNİTE 8 :

ÇOCUKLARDA ÖĞRETİM STRATEJİLERİ II İNOVATİF ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

İnovasyon Kavramı

İnovasyon temel bileşenleri ile yaratıcı fikirler üzerine inşa edilmiştir. Bu tanım bize inovasyon hakkında en temel kavramı vurgulamaktadır. Yaratıcı fikirler, inovasyon için temeldir.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından yayımlanan belgelerde, bir yeniliğe inovasyon diyebilmek için, “kalite ve memnuniyet bağlamında pozitif değişimi belirgin olmalıdır” ön koşuluna yer verilmiştir. İnovasyona ilişkin asgari koşullar belirlerken yaratıcılığa işaret eden şu ifadeler yer vermiştir: Bir kurumda değişimin inovasyon olarak görülebilmesi için, ilgili değişimin kurum için yeni olması veya yeniliğin oldukça iyileştirilmiş olması gerekmektedir.

Burada ifade edilen **belirgin bir pozitif değişim ve önemli ölçüde iyileştirilmiş olma** koşulu inovasyon tanımlamalarının temel referans ölçütlerindedir.

İnovasyon; yeni fikir, süreç, davranış veya hizmetlerin geliştirilmesi, kabul edilmesi ve uygulanmasıdır.

OYUNLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ.

Oyunun Öğretimde Kullanılması

Oyun, çocuk için hayatın kendisidir. Çocuk ve oyun kelimeleri birbirine çok uyum sağlayan ve bitişiklik ürettiği için biri olunca diğerini de çağrıştıran iki kelimedir. Kuramsal tanımlamalarda ise **oyun**, çocuğun dünyasını kapsayan, kendine özgü kuralları ve kültürü olan, eğlenceli ve isteğe bağlı bir etkinlikler olarak anlatılmaktadır.

Eğitsel oyunlar oyun kullanarak öğrencilerin ders içeriğini öğrenmesini sağlayan etkinliklerdir. Bunlar da birer oyundur. Oyun kavramının doğasında ne varsa tamamını içermelidir.

Amaçlıdır eğitsel oyunlar. Öğretim sürecinin hedeflerine hizmet etmelidir. Bir oyun tasarlanırken görünen amaçlar ve görünmeyen amaçlar vardır. Bunları oyun içerisine yerleştirmek ise profesyonellik ister. Bu konuda çocuklardan, içimizdeki çocuktan faydalanılmalıdır.

Planlıdır eğitsel oyunlar. Çocuklar ve öğretmen oyunun içinde kaybolurken bir yandan da öğrenme çıktıları gerçekleşmelidir. Her oyun bir plan dahilindedir kuşkusuz. Ancak bu planın öğretim planı ile eş güdüm hâlinde işletilebilmesidir asıl mesele.

Çocuğun dünyasını kapsamalıdır eğitsel oyun. Çocuk o anını oyunun içinde kaybolarak değerlendirmelidir. Dışlandığı, dışta kaldığı ve kabul edilmediği oyunlar çocuğu etkilemez. Daha doğrusu olumlu etkilemez. O nedenle hem her bir çocuğun teker teker dünyasını hem de tüm grubun tamamını kapsayan oyunlar eğitsel oyunlar olarak değerlendirilebilir.

Kendine özgü kuralları olur eğitsel oyunların. Kuralsız bir dünya yoktur. Kural her yaşam alanının olmazsa olmazlarından. Tıpkı oksijen gibi, kural olmadan hayatın diğer alanları gibi oyunda da nefes almak mümkün olmayacaktır. Her oyunun kendine has kuralları vardır. Ve bunlar mutlaka çocuklarla birlikte konuşularak ortaklaşılmalıdır. Oyunu yeniden tasarlıyorsak birlikte oluşturma, var olan bir oyunu planlıyorsak birlikte anlaşılma esas olmalıdır.

Eğlencelidir eğitsel oyunlar. Çocukların eğlenmediği, zorla yaptıkları etkinliklere oyun denilemez. Eğitsel oyunlar oyun temelli planlanmak durumunda olduğu için, eğlenilmeyen planlamalar eğitsel oyun olarak değerlendirilemez. Kuşkusuz bunlar da birer etkinliktir ancak hiçbir zaman eğitsel oyun niteliği taşıyamazlar.

Oyunla Öğretim Stratejisi

Çocuk oyunları genel olarak incelendiğinde bir amacı ve belirli kuralları olan; kuralları çocuklar tarafından belirlenen, değiştirilebilen, kontrol edilen, uygulanan ve oyun görevlerinin başarıyla tamamlandığı eğlenceli süreçlergörülebilecektir. Her oyun bir şekilde öğrenme ve öğretim sürecidir.

Oyun, oyun görevlerinin hep birlikte başarılması ise oyunla öğretim, hayatın gerektirdiği öğrenme çıktılarının hep birlikte ve oyunla başarılmasıdır. Bir oyun kadar doğal ve bir oyun kadar eğlenceli.

Oyunla öğretim oyun mantığına uygun planlanmalıdır. Dolayısıyla oyun mantığı çok iyi anlaşılmalıdır. Oyunlarda öncelikle kurallar vardır. Ve belirli bir amaç olmalıdır. Güçlük, yarış, meydan okuma, rekabet ve mücadele olmazsa olmazlardan. Bununla birlikte çok yönlü etkileşim kaçınılmazdır. Belirli bir strateji, riskler ve duygusal bileşenleri de saymadan geçemeyiz.

Tüm bunlar oyunun doğasında vardır. **Oyunla öğretim stratejileri** bunların doğallığını bozmadan tasarlanan eğitsel oyun temelli stratejidir. Öğretim süreci bir oyun üzerinde planlanmaktadır. Bu stratejiyi tam olarak anlayabilmek için oyunun doğası tam olarak anlaşılmalıdır.

Dilerseniz oyunun çocuk için anlamını bir inceleyelim. Bu inceleme ile öğretim stratejilerine oyunun dâhil edilmesinin ne kadar doğru olduğu daha iyi anlaşılabilir olacak. Aşağıda oyunun çocuk dünyasındaki anlamları verilmiştir:

Vücutta biriken enerjinin atılması: Oyun en basit anlamı ile çocukların doğasında yer alan enerjiliğin en doğal boşaltılma sürecidir. Çocuk bir şekilde o enerjiyi atacaktır. Bunun en kolay ve istendik yolu oyunlardır.

Çalışma için enerji toplama: Çocuklara bir şeyler yaptırmak için onların enerjik olmalarını, harekete geçmelerini sağlamalısınız. İşte oyunlarla çocuğu harekete geçirmek ve enerjik hale getirmek kolaylaşıyor. Bir çocuğa yemek yediren anne bu durumu çok iyi deneyimlemiştir.

Helikopter geliyor diye diye yemek yiyen, ağlamaktan vazgeçmeyen çocuk neredeyse yoktur.

Hayat için pratik yapma: Hayat bir oyundur. Hayat oyununda karşımıza çıkabilecek tüm durumları oyunlarda deneyimlemiştir. İlkokul birinci sınıfta kalem tutma denemelerini çocuk oyunlarında iyi olan çocukların daha iyi kavradığı görülmektedir. Küçük kas gelişimi oyunlarla tamamlanır ve yazı yazma denemeleri bu sayede kolaylaşır. Oyunlarda kendini ifade eden, liderlik becerileri güçlenen çocuklar gelecek yaşamlarında öz güven sahibi ve önder kişilikte olurlar.

Temel davranışların tekrarlanması: Oyunlarda çok basit davranışlar sürekli tekrar edilir. Aynı şeyleri tekrar tekrar yaparak mutlu olunabilen belki de tek etkinlik oyundur. Örneğin oyuna başlamada kullanılan "taş kâğıt makas" seçme oyunu keyifle ve sürekli tekrarlanabilmektedir. Hatta bazı öğrenciler oyuna başlamak için değil bir oyun gibi bu etkinliği tekrarlamaktadır.

Mutsuzluktan arınma denemeleri: Oyun bir ağrı kesicidir. Hemen etki eden, aniden mutsuzluğa son veren ve aynı anda mutluluğa dönüşen bir arınmadır. Mutsuz bir çocuğu oyunla hemencecik mutlu yapabilirsiniz. Son yıllarda mutlu okul projeleri sıklıkla gündemdedir. Aslında en temel mutlu okul bileşeni oyundur. Oyunla öğretim stratejisi mutlu okul hedefinde kullanılabilir.

Öz güven kazanmada fiziksel ve sosyal beceriler: Oyunda çocuğun fiziksel gelişimi gerçekleşirken, bir yandan da sosyal gelişim gerçekleşmektedir. Bu iki gelişim türü birleşince ardından öz güven gelecektir. Öz güven kazanımı bir çocuk için temel becerilerdendir.

Yeni bilgi ve becerileri oyunlarla kazanılması: Eğitsel oyunların mantığı buradan gelmektedir. Oyunlarla yeni bilgi ve beceriler kazanılır. Her oyun bir sosyalleşmedir. Her sosyal bağlam da yeni bir bilgi ve beceri fırsatıdır. O nedenle oyun seçerken olumlu bilgi ve beceri kazandıran oyunlar seçilmelidir. Özellikle sanal oyunların bu başlıkta önemli bir süzgeçten geçirilmesi ve çocukların olası yanlış, zararlı bilgilere maruz kalmalarını önleyecektir.

Esneklik ve yaratıcılık: Oyunların doğasında var olan bir diğer önemli bileşen esneklik ve yaratıcılıktır. Çocukların dünyası çok esnek ve yaratıcılığa açıktır. Çocuk dünyasında statüko yoktur. Oyunlarda roller ve kriterler o kadar hızlı değişir ki şaşar kalırız. Sanki hiç çocuk olmamışız gibi. Bir oyunda mızıkçılık yapan veya kavga eden bir grup başka bir oyunda hemen hafızalarını güncelleyebilmektedir.

Düşünme yönetimi ve becerisi: Düşünmek bir beceridir. Hayatla yüzleştikçe, sorunlara çözüm buldukça düşünme becerisi gelişir. Ve düşünmemizi yönetebiliriz. Oyunlarda oyun görevlerini gerçekleştirirken düşünme becerisi geliştirebiliriz.

Duyguların keşfedilmesi: Duygusal zekâ son yılların popüler konularındandır. Duygusal zekâda duyguların keşfedilmesi ve ayırt edilmesi dolayısıyla yönetilmesi hedeflenir. Çocuk oyunda o kadar doğaldır ki tüm duygularını yaşayabilir. Dolayısıyla yaparak yaşayarak duygularını keşfetmesi ve ayırt etmesi mümkün olabilecektir.

Gerçek ve hayalin iç içe öğrenilmesi: Oyunlar gerçek ve sanal olabilmektedir. Gerçek oyunlarda bile hayalî unsurlar vardır. Çocuklar oyunlar aracılığı ile gerçek ve sanal bileşiminde hayatı öğrenme fırsatı yakalamaktadır. Burada dikkat edilmesi gerekir. Gerçek sanal ayrımının kaybolduğu sanal oyunlar çocukların gerçekle sanalı ayırt etmelerine neden olabilir. Dolayısıyla kendilerine zarar verebilirler.

UZAKTAN ÖĞRETİM STRATEJİSİ

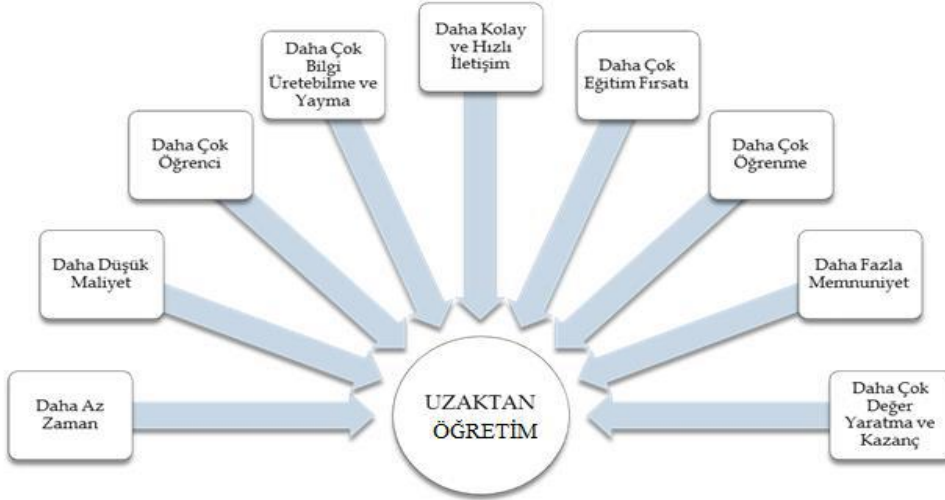
Uzaktan öğretim, farklı beklentiler içerisindeki bireylere eğitim imkânı sağlamada bir seçenek olarak ortaya çıkmıştır. Uzaktan öğretim stratejisi, öğrenen ile öğretmenin belirli bir aracı ile buluşması; fiziksel olarak bir araya gelmeden öğrenme faaliyetinin gerçekleşmesidir.

Uygulamada en çok üniversite düzeyinde kullanılan bu strateji, liseler ve ortaokullar için de uygulanmaktadır. Özellikle son yıllarda artan oranda açık lise öğrencisi dikkat çekmektedir. Lise öğretiminin zorunlu olması sonrasında artan açık liseler örgün öğretime katılmayan öğrenciler için birer fırsattır. İşte bu öğrenciler için kullanılan içeriklerin

üretimi ve uygulanması uzaktan öğretim stratejisinden faydalanılarak geliştirilmektedir. Şu maddelerle uzaktan öğretim stratejisi daha iyi anlaşılabilir:

Online (çevrimiçi) dersler açarak örgün eğitim programındaki derslere destek olmak, öğrenci ve öğretmen memnuniyeti artırılabilir. Şimdilerde üniversitelerin sıklıkla kullandığı bu sistem yakın gelecekte tüm öğretim kademeleri için hayata geçecektir. Millî eğitim sisteminde son dönemde ortaya konulan inovatif projeler (FATİH Projesi vb.) bu bağlamın habercisidir.

E-öğrenme programları geliştirerek öğrenmenin internet teknolojileri aracılığı ile gerçekleşmesini sağlanabilir. Bilindiği gibi son yıllarda her şeyin “e”si üretilmektedir. Ticaretin e- ticaret, okulun e- okul ve devletin bile e- devlet olması karşısında öğrenmenin e-öğrenmeye dönüşmesi olağandır. Hatta zorunludur. İşte burada kritik olan konu e-öğrenmenin içerik gereksinimidir. Uzaktan öğretim stratejisinde bu içerik üzerinde önemle durulmalıdır.

Uzaktan öğretim ekonomik açıdan da avantajlıdır. Bu öğretim için kocaman binalar ve maaşlı onlarca çalışana gerek yoktur. Bir bilgisayar ve internet bağlantısının yeterli olduğu bu öğretim stratejisinde hem öğrenciye hem de devlete daha az maliyet düşmektedir. Öğrencileri bir araya toplama ve onları yönetme gereksinimi olmadığı için daha çok öğrenciye ulaşabilirsiniz. Uzaktan öğretimin belki de en temel avantajı olan daha fazla çocuğa ulaşma fırsatı vardır. Eğitim bir insan hakkıdır. Her çocuğun eğitim alma ve gelişme hakkı vardır.

KUANTUM ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

Newton fiziğinin determinist bakış açısıyla şekillenen, katı bir sebep sonuç ilişkisinde doğrusal bir anlayış ifade eden öğretim kuramları, fizik alanında değişim getiren yeni bilim anlayışıyla yeniden şekillenmektedir.

Kaos kuramı, Karmaşa Kuramı ve Kuantum Kuramı yeni bilim diye adlandırılan post modern anlayışın yapı taşlarıdır. En bilinen kullanımı ile Kaos ve Karmaşa Kuramı, bir düzenden çok **kaosun eşiğinde** gerçekleşen süreçleri vurgulamaktadır. Kaosun eşiği bir düzen durumundan kaosa geçişin ilk aşamasıdır.

Zaten postmodern anlayışın temel vurgusu modernizmdeki bütünleştirmeye, tek tipleştirmeye, karşıt olarak farklılık ve bireyselliktir. Dolayısıyla modern öğretim kuramlarının postmodern anlayışla yeniden ele alınması zamanın bir gerekliliği olmuştur.

NEWTON FİZİĞİ İLKELERİ	KUANTUM FİZİĞİ İLKELERİ
Dalga parçacık ayrımı	Dalga parçacık birlikteliği
Sebep sonuç ilişkisi ve kesinlikler	Belirsizlikler ve olasılıklar
Enerjinin sürekliliği	Enerjinin kısıtlılığı
Uygulanan kuvvet kadar ivme	Uygulanan kuvvetin sınırlılığı

Kelebek etkisi kavramı, bir coğrafyada yaşanan yağmurların temelinde çok uzak bir coğrafyada kanat çırpan kelebeklerin etkisi olduğu temelinde üretilmiştir. Bir öğretim stratejisinde başlangıç verilerindeki küçük değişkenlerin büyük sonuçlar doğurabileceğini, sonuca etki edebileceğini ifade etmektedir.

Aynı sınıftaki öğrencilerin öğrenmesi veya öğrenmemesi; sevmesi veya sevmemesi temelinde çok farklı değişkenler yatıyor olabilir. Öğrenme kuramlarının ifade ettiği gibi sadece davranış, sadece bilişsel süreçler, sadece sosyal süreçler, sadece şekiller, sadece buluş veya sadece sunuş gibi tek tip bir açıklama söz konusu olamaz. Her bireyin beyin yapısı ve yaşanmışlıkları bir olmadığı için öğretim süreci de farklı olmalıdır.

Kuantum öğretim stratejisi ile öğretim stratejilerine bir yenisi daha eklenmemektedir. Bu yeni bir strateji değil, yepyeni bir bakış açısıdır.

8.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- **İnovasyon;** yeni fikir, süreç, davranış veya hizmetlerin geliştirilmesi, kabul edilmesi ve uygulanmasıdır.
- **İnovasyon kavramı ilk kez 1911 yılında Schumpeter tarafından ekonomi alanında kullanılmıştır.**
- **İnovasyon temel bileşenleri ile yaratıcı fikirler üzerine inşa edilmiştir.** Bu tanım bize inovasyon hakkında en temel kavramı vurgulamaktadır. Yaratıcı fikirler, inovasyon için temeldir
- **Kuramsal tanımlamalarda ise oyun,** çocuğun dünyasını kapsayan, kendine özgü kuralları ve kültürü olan, eğlenceli ve isteğe bağlı bir etkinlikler olarak anlatılmaktadır.
- **Eğitsel oyunlar** oyun kullanarak öğrencilerin ders içeriğini öğrenmesini sağlayan etkinliklerdir. Bunlar da birer oyundur. Oyun kavramının doğasında ne varsa tamamını içermelidir.
- **Amaçlıdır eğitsel oyunlar.** Öğretim sürecinin hedeflerine hizmet etmelidir. Bir oyun tasarlanırken görünen amaçlar ve görünmeyen amaçlar vardır. Bunları oyun içerisine yerleştirmek ise profesyonellik ister. Bu konuda çocuklardan, içimizdeki çocuktan faydalanılmalıdır.
- **Planlıdır eğitsel oyunlar.** Çocuklar ve öğretmen oyunun içinde kaybolurken bir yandan da öğrenme çıktıları gerçekleşmelidir.
- **Çocuğun dünyasını kapsamalıdır eğitsel oyun. Çocuk o anını oyunun içinde kaybolarak değerlendirmelidir.**
- **Kendine özgü kuralları** olur eğitsel oyunların. Kuralsız bir dünya yoktur. Kural her yaşam alanının olmazsındandır.
- **Eğlencelidir eğitsel oyunlar.** Çocukların eğlenmediği, zorla yaptıkları etkinliklere oyun denilemez.
- **Çocuk oyunları,** belirli bir amacı ve kuralları olan; kuralları çocuklarla belirlenen, değiştirilebilen, kontrol edilen ve oyun görevlerinin başarıyla tamamlandığı eğlenceli süreçlerdir.
- **Oyunla** öğretim stratejileri bunların doğallığını bozmadan tasarlanan eğitsel oyun temelli stratejidir.
- **Oyunun çocuk dünyasındaki anlamları şunlardır;** Vücutta biriken enerjinin atılması, Çalışma için enerji toplama, Hayat için pratik yapma, Temel davranışların tekrarlanması, Mutsuzluktan arınma denemeleri, Öz güven kazanmada fiziksel ve sosyal beceriler, Yeni bilgi ve becerileri oyunlarla kazanılması, Esneklik ve yaratıcılık, Düşünme yönetimi ve becerisi, Duyguların keşfedilmesi, Gerçek ve hayalin iç içe öğrenilmesi
- **Uzaktan öğretim,** farklı beklentiler içerisindeki bireylere eğitim imkânı sağlamada bir seçenek olarak ortaya çıkmıştır. Uzaktan öğretim stratejisi, öğrenen ile öğretmenin belirli bir aracı ile buluşması; fiziksel olarak bir araya gelmeden öğrenme faaliyetinin gerçekleşmesidir. Mektupla başlayan bu süreç şimdilerde internet teknolojileri ile zirveye çıkmıştır. Dünyada hızla yaygınlaşan ve gelişen bir eğitim uygulamasıdır. Farklı yönetsel ve örgütsel yapılanmaları, ders tasarımı ve teknolojileri içeren uzaktan öğretim, mekân kısıtlaması olmadan katılabildikleri bir öğretim stratejisidir.
- **Online (çevrimiçi) dersler** açarak örgün eğitim programındaki derslere destek olmak, öğrenci ve öğretmen memnuniyeti artırılabilir. Şimdilerde üniversitelerin sıklıkla kullandığı bu sistem yakın gelecekte tüm öğretim kademeleri için hayata geçecektir. Millî eğitim sisteminde son dönemde ortaya konulan inovatif projeler (FATİH Projesi vb.) bu bağlamın habercisidir.
- **E-öğrenme programları** geliştirerek öğrenmenin internet teknolojileri aracılığı ile gerçekleşmesini sağlanabilir.
- Yaşam boyu öğrenme kapsamında her alanda sertifika programları açılabilir.
- Newton fiziği ilkeleri ile şekillenen öğretim stratejileri kuantum fiziği ilkeleri ile yeniden şekillenmektedir.
- Bir öğretim stratejisinde başlangıç verilerindeki küçük değişkenlerin büyük sonuçlar doğurabileceği, sonuca etki edebileceği, **kelebek etkisi** olarak tanımlanır.
- Kuantum öğretim stratejisi ile öğretim stratejilerine bir yenisi daha eklenmemektedir. Bu yeni bir strateji değil, yepyeni bir bakış açısıdır.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Yeni fikir, süreç, davranış veya hizmetlerin geliştirilmesi, kabul edilmesi ve uygulanması olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Yönetim
- b. Strateji
- c. İnovasyon
- d. Öğretim stratejisi
- e. Yaratıcılık

2. Aşağıdakilerden hangisi inovasyon kavramı bağlamına dâhil değildir?

- a. İcat çıkarmak
- b. İyileştirilmiş değişim
- c. Eski köye yeni adet getirmek
- d. Bilgisayar almak
- e. Pozitif değişimler üretmek

3. Oyunları kullanarak öğrencilerin ders içeriğini öğrenmesini sağlayan etkinliklere ne ad verilir?

- a. Eğitsel oyunlar
- b. Oyun sanatı
- c. Oyun bilimi
- d. Oyun öğrenme
- e. Sınıf içi oyunlar

4. Oyunların doğallığını bozmadan tasarlanan eğitsel oyun temelli strateji aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Oyun stratejisi
- b. Oyunla öğretim stratejisi
- c. Doğal oyun stratejisi
- d. Kuantum öğretim
- e. Uzaktan öğretim

5. Aşağıdakilerden hangisi oyunla öğretim stratejisi ile ilgili olarak yanlıştır?

- a. Vücutta biriken enerjinin atılması
- b. Çalışma için enerji toplama
- c. Hayat için pratik yapma
- d. Temel davranışların tekrarlanması
- e. Öz güven kazanmama

6. Uzaktan öğretim stratejisinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- a. Öğrenci merkezlidir
- b. Zaman sorunu olanlar için avantajlıdır
- c. Mekân sınırlaması yoktur
- d. Daha pahalıdır
- e. Zamanla artan bir öğrenci kitlesine sahiptir

7. Uzaktan öğretim stratejisi aşağıdaki öğretim kademelerinden hangisinde daha çok uygulanmaktadır?

- a. İlkokul
- b. Ortaokul
- c. Ortaöğretim
- d. Yükseköğretim
- e. Anaokulu

8. Aşağıdakilerden hangisi kuantum ilkelerinden biri değildir?

- a. Dalga parçacık birlikteliği
- b. Dalga parçacık ayrımı
- c. Belirsizlikler ve olasılıklar
- d. Enerjinin kısıtlılığı
- e. Uygulanan kuvvetin sınırlılığı

9. Bir öğretim stratejisinde başlangıç verilerindeki küçük değişkenlerin büyük sonuçlar doğurabileceği ifadesinin kuantum anlayışındaki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- a. İnovasyon
- b. Belirsizlik
- c. Öğretim stratejisi
- d. Kuantum öğrenme
- e. Kelebek etkisi

10. Kuantum öğretim stratejisine göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- Öğretim çıktılarında kesinlik vardır.
- Bir öğretim sürecinde beklenmedik bir öğrenmenin önemli bir etkisi olabilir.
- Öğretim stratejileri belirlidir ve değişmez.
- Öğretim süreçlerinde olasılıklara yer yoktur.
- Her öğretim içeriği en iyi strateji buluş stratejisidir.

Cevap Anahtarı ; 1.C, 2.D, 3.A, 4.B, 5.E, 6.D, 7.D, 8.B, 9.E, 10.B

ÜNİTE 9 : ETKİLİ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ –I

Yöntem kavramı, hedefe ulaşmak için önceden belirlenmiş ya da izlenecek en kısa yol olarak tanımlanır. Diğer bir tanımda ise yöntem, bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur. Bu bağlamda yöntem, ders için yapılan tüm deney, gözlem, planlama çalışmaları, uygulama ve çalışma tekniklerinin tümünü kapsayan bir kavramdır.

Öğrenme bir gösteri sporu değildir. Öğrenciler, sadece sınıfta oturup öğretmenlerini dinleyerek, ev ödevlerini ezberleyip cevaplayarak fazla bir şey öğrenmezler. Öğrenmek için; öğrendikleri şey hakkında konuşmalı, yazmalı, geçmiş tecrübeleriyle ilişkilendirmeli, günlük hayatlarına uygulayabilmeli ve öğrendiklerini kişiliklerinin bir parçası hâline getirmelidirler. Etkili bir öğrenme ancak bu şekilde gerçekleşebilecektir.

Eğitimde Yöntem Seçimini Etkileyen Faktörler

Öğretmenin görevi öğrencinin öğrenme stillerini belirleyerek öğrenmesini kolaylaştırmak ve derse karşı motive etmektir. öğretimde bir yöntem seçiminde kullanılacak ölçütler yedi boyutta incelenebilir:

1. Öğretilcek ve öğrenilecek konunun doğası: Bazen sunulacak konunun bir kısmı niteliği doğrudan belli bir öğretim yöntemine dayanabilmektedir. Bu tür durumlarda kullanılan yöntemi konunun doğası belirler. Örneğin geçmiş konular hikâye anlatımı ile sunulabilirken, kimya konuları gösteri gerektirir.

2. Hedeflenen öğrenme ürünleri: Süreç sonunda öğrencide beklenen ya da geliştirilmek istenen nitelikler, derste kullanılacak öğretim yöntemini etkiler. Örneğin öğretimin sonunda öğrencinin sabun yapması hedefleniyorsa bunun için en uygun yöntem gösterip yaptırma yöntemidir.

3. Öğretmenin tercih ettiği öğretim stili: Öğretmenler yeteneklerine ve deneyimlerine bağlı olarak daha yatkın oldukları yöntemi tercih ederler. Fakat bu, bir öğretmenin her gün aynı yöntemi kullanması anlamına gelmez. Diğer yöntemleri de etkin bir şekilde nasıl kullanacağını öğrenmesi gerekir.

4. Öğrencilerin tercih ettiği öğrenme stilleri: Öğrencilerin öğrenme stilleri birbirlerinden farklıdır. Kimi öğrencilerin görsel zekâsı daha gelişmişken kimilerinin de dilsel zekâsı daha çok gelişmiş olabilir. Öğretmen bu farklı öğrenme biçimlerini dikkate alarak olabildiğince farklı öğretim yöntemlerini kullanmalıdır.

5. Öğrencilerin ilgi ve motivasyonu: Kullanılan yöntem, öğrencinin davranışları ve kendilerini nasıl hissettirdikleri konusunda büyük etkiye sahiptir. Herhangi bir öğretim yönteminin etkililiği, öğrencinin ihtiyaçlarına ne derece cevap verdiği göre değişir.

6. Öğrencilerin gelişim seviyeleri ve hazırbulunuşluk düzeyleri: Öğrencilerin, beklenti, yaş, cinsiyet ve hazırbulunuşluk düzeyleri yöntem seçimini etkiler. Ayrıca öğrenciler farklı öğrenme hızlarına sahiptir. Bazıları yavaş, bazılarıysa daha hızlı öğrenirler.

7. İmkânların elverişliliği: Fiziksel ortamın müsaitliği, zamanın uygunluğu, gerekli araç-gereçlerin hâlihazırda bulunup bulunmaması, ekonomik yük gibi imkânların elverişlilik durumu yöntem seçimini etkileyen en önemli unsurlardır.

Başlıca Öğretim Yöntemleri

Öğretim yöntemleri genel anlamda iki başlık altında toplanabilir. Bunlar birincisi geleneksel öğretim yöntemleri denilen ve genellikle öğretmenden öğrenciye tek yönlü bir iletişimin gerçekleştiği öğretmen merkezli yöntemlerken; diğeri çağdaş veya aktif öğretim yöntemleri denilen, daha çok öğrencinin merkeze alındığı ve çok yönlü bir iletişimin gerçekleştiği yöntemlerdir.

1. Anlatma (Takrir) Yöntemi ; Bir mesajı iletmenin en kısa ve en genel yöntemi olan anlatma yöntemi, öğretmenin bir konuyu öğrenenlere sözel olarak aktarmasına dayanır. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan hedeflerinin en basit düzeyde kazandırılmasına yönelik olarak uygulanan bir yöntemdir.

Öğretmen merkezli olan ve hemen hemen tüm derslerde kullanılabilen anlatım yöntemi, dersin başında öğrenciyi güdülemede, konuyla ilgili temel kavramları açıklamada, konular arası geçişlerde, etkinliklerin sunulduğunda, ünite ve konuların özetlenmesinde ve anlaşılması güç olan konuların açıklanmasında kullanılır.

Anlatım yöntemini uygulama esnasında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır. Bunlar:

- Öncelikle öğretmenin dersi çok iyi planlaması gerekir. Ders esnasında verilecek örnekler önceden hazırlanmalıdır.
- Öğretim ilkeleri (bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, basitten karmaşığa) dikkate alınarak sunu esnasında mantıksal bir sıra izlenmelidir.
- Öğrencilerin seviyelerine, ilgi ve gereksinimlerine uygun, açık, akıcı ve etkili bir dil kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin hazırbulunuşlukları dikkate alınmalıdır.
- Öğretmen anlatım yaparken ses tonunu, jest ve mimiklerini iyi ayarlamalıdır.
- Öğretmen anlatımını görsel ve işitsel araç-gereçlerle desteklemelidir.
- Anlatım yöntemi uzun süre kullanıldığında öğrenci sıkılabilir ve dikkati dağılabilir. Dolayısıyla bu yöntem kullanılırken 5-10 dakikadan fazla sunum yapılmamasına özen gösterilmeli, zaman zaman espri ve şakalar yapılmalı, öğrencilere söz hakkı verilmeli, sorular sorulmalı ve gelen yanıtlara göre konu genişletilmelidir.

Yöntemin sınırlı yönleri ise, uzun süre süre kullanılması durumunda tek yönlü bir iletişime sebep olduğu için öğrenciler sıkılabilir. Üst düzey bilişsel kazanımları gerçekleştirmede yetersiz kalır. Duyuşsal ve psikomotor hedefleri gerçekleştirmede etkisizdir. Bireysel farklılıklar dikkate alınmadığı için öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamayabilir. Dönüt olmadığı için bazı öğrencilerin yanlış öğrenmelerinin önüne geçilemez.

2. Soru – Cevap Yöntemi

Sokrates yöntemi olarak da bilinen soru-cevap yöntemi, genellikle öğrencilerin düşünme, anlama ve dil becerilerini ortaya çıkarmak için kullanılır. Sokrates yöntemi olarak tanımlanmasının nedeni, Sokrates'in önceden düzenlenmiş bir takım sorularla bireylerin zihninde saklı bulunan doğruları açığa çıkartıp ona doğruları buldurtmasından ileri gelmektedir. Sokrates'e göre insanda zaten tüm bilgiler vardır; ancak uyur, üstü kapalıdır.

Soru cevap yönteminin uygulama süreci üç aşamada tamamlanır. İlk aşamada sorular öğretmen tarafından öğrencilerin seviyelerine ve mantıksal bir sırayla sorular hazırlanır. İkinci basamakta, hazırlanan sorular öğrencilerde merak uyandıracak bir şekilde sunulur.

Lindquist, soru cevap yönteminin etkili olarak kullanılabilmesi için şu hususlara dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir:

- Öğrencilerin hatırlama, tanıma veya öğrendikleri bilgileri tekrar etme yeteneklerini değerlendirirken bilgi düzeyinde sorular sorun.
- Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini değerlendirirken daha derin düşünmeyi teşvik etmek amacıyla ne, neden, nasıl gibi soru terimlerini kullanın.
- Soruları önceden hazırlayın.
- Soruları mantıklı bir sırayla sorun.
- Öğrencilerin sessizce cevaplayabilecekleri bazı sorular sorun.
- Sorular doğrudan sorulacaksa, sorularınıza doğrudan ifadeleri serpiştirin.
- Sorulan soruya cevap vermeden önce öğrenciden soruyu tekrarlamasını isteyin.
- Özel olarak bir öğrenciye soru sorulduğunda, yanıtlamasına izin vermeden önce başka bir öğrencinin soruyu tekrar etmesini isteyin.
- Öğrenciler bir soru sorduklarında veya cevapladıktan sonra, birbirleriyle tartışmalarına izin verin.
- Öğrencilerin kendi sorularını tam ve öz bir şekilde ifade etmelerini isteyin.
- Soruları cevaplamak için öğrencileri rastgele bir sıraya yerleştirin.
- Cevaplaması için seçtiğiniz katılımcının adını söyledikten sonra yeterli bir bekleme süresi verin. Yapılan araştırmalar yanıt vermeden önce bir
- katılımcının adını verdikten sonra yaklaşık üç ila beş saniye beklediğinde daha iyi yanıt alındığı görülmüştür.

3. Tartışma Yöntemi

Yapılan araştırmalar aktif deneysel öğrenmenin en etkili yol olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre öğrencilerin derse katılımları ne derece yüksek olursa o kadar kalıcı bilgi ve deneyimler elde edilebileceklerdir. Bu bağlamda tartışma yöntemi önemli bir öğretim yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tartışma, iki veya daha fazla kişinin herhangi bir konuyu karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, eleştirerek, gerektiğinde sorular sorarak incelemesine dayanan bir öğretim yöntemidir. Özellikle de bir konuyu tekrar etmek,

öğrencileri düşünmeye yöneltmek, bir konu hakkında anlaşılmayan noktaları açıklamak veya bir konuyu pekiştirmek amacıyla kullanılır.

Tartışma yöntemi, bir problem hakkında çözüm yolları ararken ve değerlendirme çalışmaları yaparken bireylerin karşılıklı olarak görüşlerini ifade etmelerini sağlar.

Tartışma yönteminin uygulanması sürecinde, tartışılacak konunun sınırları belirlenmeli ve iyi planlanmalıdır. Amaç, tartışma şekli, kuralları, süresi öğrencilerle birlikte belirlenmelidir. Tartışma konularının öğrencilerin gelişim düzeylerine ve deneyimlerine uygun olmalıdır. Fikirlerin açık ve özgür bir şekilde dile getirebilecekleri demokratik bir ortam sağlanmalıdır. Tartışmaya katılanların sayısı 20-30 öğrenciyi aşmamalı, oturma düzeni öğrencilerin birbiriyle görsel temas sağlayacak U biçimi şeklinde olmalıdır. Tartışmanın konu dışına çıkmaması için öğretmenin zaman zaman öğrencileri tartışmanın amacına yönlendirmesi ve sınırları hatırlatması yerinde olacaktır.

Tartışma yönteminde konu ile ilgili belirlenen amaçlara göre münazara, panel, zıt panel, kollegyum, forum, sempozyum, seminer, beyin fırtınası gibi farklı teknikler kullanılabilir.

---

4. Örnek Olay İncelemesi Yöntemi

Literatürde vaka incelemesi adıyla da kullanılan örnek olay incelemesi, uzun süredir tıp, hukuk, sosyal hizmetler, ticaret öğretiminde kullanılmaktadır. Son dönemlerde bu alanlara sosyal bilimler de dâhil olmuştur.

Örnek olay yöntemi, belirli bir konu ile ilgili gerçek hayatta karşı karşıya kalınan problemlerin sınıf ortamına getirilerek neden ve sonuç ilişkisine göre incelenerek çözülmesi yoluyla öğrenmenin gerçekleştirilmesidir. Bu açıdan gerçek yaşam deneyimleri ile öğrencileri yüz yüze getirerek öğretim ortamında kuram ve uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasına yardımcı olan bir yöntemdir. Daha çok buluş yoluyla öğretme stratejisinde ve kavrama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullanılır.

Bu yöntemin uygulama aşamalarında öncelikle sınıf kalabalık ise 4-6 kişilik küçük gruplar oluşturulur. Örnek olay, bir film, gösteri, yansı veya yazılı belge olarak öğretmen tarafından öğrencilere sunulur.

Bu yöntem, öğrencilere gerçek hayatta benzer problem durumlarıyla karşılaşmaları durumunda, bu problemlerle nasıl baş edileceğini öğretmek için daha hızlı ve etkin çözüm yolları geliştirmelerine katkı sağlar. Dolayısıyla vaka metodunun bir hayat provası olarak düşünülebilir. Yaparak yaşayarak öğrenme, derste öğrenilenleri içselleştirme, analitik düşünme, karar verme ve sözlü iletişim becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Örnek olay incelemesi çoğunlukla ekip çalışması gerektiğinden işbirlikli öğrenmeyi ve öğrencilerin derse daha aktif katılımını sağlar.

5. Problem Çözme Yöntemi

Problem kelimesi sözlükte sorun, araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum olarak nitelenmektedir. Diğer bir tanıma göre kişinin bir hedefe ulaşmasının önünde engel teşkil eden ve karşılaştığı bu engele hazır bir tepkisinin olmadığı uyarıcı bir durumdur. **Bir durumun problem olarak ele alınabilmesi için;** bireyin belirlediği bir amacın bulunması, ulaşmak istediği amacın önüne bir engelin çıkmış olması, bu durumun bireyi fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız etmesi ve bireyi amaca ulaşmaya teşvik eden içsel bir gerginlik hâlinin bulunması gerekir. Bu durumda problemin bireysellik arz ettiği söylenebilir.

Bir problemle karşılaşıldığında, daha önceki öğrenmelerin yeniden düzenlenerek yeni karşılaşılan duruma çözüm getirilmesi sürecine **“problem çözme”** adı verilmektedir. Bu yöntem ilk olarak John Dewey tarafından öne sürülmüştür. Gerçek öğrenmelerin bir problemin çözümüne aktif olarak katılan bireyin tecrübe deneyimlerine dayalı olarak gerçekleştiğini ifade etmiştir.

Dewey, bir problemin çözümündeki aşamaları şu şekilde ifade etmiştir:

1. Problemin farkına varma,
2. Problemi tanımlama ve sınırlama,
3. Olası çözümler üretme (hipotez kurma),
4. Çözüm için veri toplama,
5. Hipotezleri test edip kabul veya reddetme,
6. Çözümü değerlendirme ve önerilerde bulunma

Sınıf ortamında tartışılacak problem durumlarının sahip olması gereken bazı özellikler şunlardır:

- Öncelikle problem öğrencilerin ilgilerine, bireysel ihtiyaçlarına, değerlerine, deneyimlerine dayanarak oluşturulmalıdır.
- Tek bir doğru cevabı olan sorulardan kaçınılmalı, açık uçlu olmalıdır.
- Disiplinler etrafında birleşmeye uygun olmalıdır.
- Öğrencilerin toplumla iletişim kurmalarına elverişli olmalıdır.

- Okulda öğrenilenlerle yaşamdaki ilişkilerin anlamını kavrayabilmelidir.
- Öğrencileri yüksek düzeyde düşünmeye, yaratıcılığa ve bilgilerin daha iyi sentezini yapmaya zorlayıcı olmalıdır.
- Gerçek yaşamı elverdiğince yansıtmalıdır.

Okulda problem çözme yeteneklerini geliştiren öğrenciler, derse aktif katılım gösterir, bilimsel, planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı kazanır, sosyal hayata daha kolay uyum sağlar, sorumluluk sahibi olur, edindiği bilgileri mantıklı bir temele dayandırır, bu bilgileri etkili kullanır, karşılaştığı problemleri daha hızlı ve etkin bir şekilde çözer.

6. Proje Tabanlı Öğretim Yöntemi

İlk olarak W. Kilpatrick'in 1981 de yayımladığı "Proje Yöntemi" adlı makalesinde ifade edilen proje tabanlı öğretim, John Dewey tarafından geliştirilmiş öğrenci merkezli bir öğretim yöntemidir. Proje, belirli bir konu veya problem durumunun derinlemesine incelemek, bilimsel yöntemler aracılığıyla bu konu veya problem durumuna ilişkin araştırmalar yapmak, araştırma sonucu elde edilen verilerin değerlendirilmek, ortaya bir sonuç koymak ve bu sonucu da bir rapor hâline getirmektir.

Proje yöntemi, bilgilerin her birey tarafından farklı şekilde yapılandırılmasına fırsat Tanıdığından yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun bir yöntemdir.

Aşamalar	Yapılacak İşlemler	Öğretmenin Rolü	Öğrencinin Rolü
1. Konuyu ve alt konuları belirleme, grupları kendi içinde organize etme.	Öğrenenler kaynakları araştırır, bir çerçeve proje için sorular önerebilirler.	Araştırmanın genel konusunu sunar, konuların ve alt Konuların tartışılmasında gruplara rehberlik eder.	İlginç problemler yaratır ve sorunları kategorize ederler, proje gruplarını oluşturmasında katkıda bulunurlar.
2. Grupların proje Planlarını oluşturması	Grup üyeleri hep birlikte proje planını yaparlar. Nereye ve nasıl gidecekleri, neleri öğrenecekleri gibi sorular hakkında karar verirler. Kendi aralarında iş bölümü yaparlar.	Grupların projelerini formüle etmelerine yardım eder, gruplarla toplantı yapar. Gerekli materyal ve kaynakları bulmalarına yardım eder.	Ne çalışacaklarını planlar, kaynakları seçer, rolleri tanımlar, planların dağıtımını sağlar
3. Projeyi uygulama	Grup üyeleri organize olur, verileri ve bilgileri analiz ederler.	Araştırma ve çalışmabecerilerinin geliştirilmesine yardım eder, temel süre ve grupları kontrol eder.	Sorular için cevapları araştırır. Veri toplar. Bilgiyi organize eder. Kaynak kişilerle görüşür. Bulgularını birleştirir ve özetler
4. Sunuyu planlama	Üyeler sunularındaki temel noktaları belirler ve bulgularını nasıl sunacaklarına karar verirler	Sunu için ders Planlarının tartışılmasını ve sunuların organize edilmesini sağlar.	Sununun temel noktalarına karar verilmesini, nasıl bir sunu yapılacağına planlanması, sunu için materyal hazırlanmasını sağlar.
5. Sunu yapma	Sunular sınıfta ve belirlenen diğer yerlerde (başka sınıflarda, başka okullarda vb.) yapılır.	Sunular koordine edilir.	Sunucular sınıf arkadaşlarına dönüt verir.
6. Değerlendirme	Öğrenen projeleri hakkında dönütleri paylaşırlar. Öğretmenler ve öğrenenler projeleri hep birlikte paylaşırlar	Proje özetleri ve öğrenilenler değerlendirilir.	Grup üyeleri olarak çalışmayı ve çalışmada öğrendiklerini yansıtır.

Proje temelli öğretim; öğrencilerin iş birliği yaparak çalışmalarını destekler, proje planlama, karar verme ve zaman yönetimi becerilerini geliştirir, yaşam gerçekleriyle öğrenme arasındaki bağlantıyı kurmalarını sağlar, yaparak yaşayarak öğrenme söz konusu olduğundan öğrenilenlerin kalıcılığını artırır, bilgileri yapılandırılmasına olanak tanır ve problem çözme becerilerini geliştirir.

Bu yöntemin sınırlılıkları arasında; öğrencilerin bilimsel çalışma yöntemi hakkında ön bilgilere sahip olması, proje çalışmalarının bazen çok uzun zaman alabilmesi, öğretmenin iyi bir planlama ve yönlendirme yapmasının gerekmesi ve bazı projelerin pahalı araç-gereç ve materyal gerektirmesi sayılabilir.

Proje seçiminde dikkate alınması gereken bazı özellikler de vardır. Bunlar:

- Proje, istedik etkiler için kapsayıcı olmalı ve boş uğraşılardan arınık olmalıdır.

- Projenin hazırlanması için ayrılan süre yeterli olmalıdır.
- Proje işlenen konuyla ilgili olmalı, ulaşılabilecek davranışlar açıkça belirtilmelidir.
- Projeden elde edilecek yararlar, araç-gereç ve kaynaklar için yapılan yatırıma değer nitelikte olmalıdır.
- Öğrencilere etkinlikler yoluyla kendi sorunlarını çözebilme olanağı tanınmalıdır.
- Öğrencilerin yaratıcılık, sorumluluk ve başarı duygusunu tatmasına imkân vermelidir.
- Proje, öğrenciler için gerçek yaşamda kullanabilecekleri bilgileri içermelidir.
- Proje öğrencileri düşünmeye, incelemeye ve araştırmaya yöneltmelidir

---

Proje temelli öğretim; öğrencilerin iş birliği yaparak çalışmalarını destekler, proje planlama, karar verme ve zaman yönetimi becerilerini geliştirir, yaşam gerçekleriyle öğrenme arasındaki bağlantıyı kurmalarını sağlar.

9.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- **Eğitim**, en kısa tanımıyla davranış değiştirme sürecidir. Eğitimde davranış değiştirme sürecinin hangi faaliyetlerle ve nasıl gerçekleştirileceği konusu ise doğrudan doğruya öğrenmeyi sağlamak için düzenlenen öğretim süreci ile ilişkilidir. Öğretim, içsel bir süreç ve ürün olan öğrenmeyi sağlayan dışsal durumların planlanıp uygulanması ve değerlendirilmesi sürecidir.
- **Yöntem** kavramı, hedefe ulaşmak için önceden belirlenmiş ya da izlenecek en kısa yol olarak tanımlanır.
- **Yöntemle**, belli öğretim teknikleri ve araçları kullanılarak öğretmen ve öğrenci etkinliklerinin bir plana göre düzenlenmesi amaçlanır. Çünkü yöntemsiz bir çalışma rastlantılara bırakılması demektir. Bunun sonucunda iş amacından uzaklaştırabilir ve verimli sonuçlar alınamayabilir. Hâlbuki eğitim-öğretim faaliyetleri rastlantılara bırakılmayacak kadar önemlidir.
- **Öğretmenler** dersin en etkili bir biçimde yürütülebilmesi için öğrenme ve öğretim ortamını uygun bir şekilde hazırlamalı, araç-gereç ve yöntem seçimini doğru seçmelidir.
- **Öğretimde bir yöntem seçiminde kullanılacak ölçütler yedi boyutta incelenebilir:** 1. Öğretilecek ve öğrenilecek konunun doğası 2. Hedeflenen öğrenme ürünleri 3. Öğretmenin tercih ettiği öğretim stili 4- Öğrencilerin tercih ettiği öğrenme stilleri 5-Öğrencilerin ilgi ve motivasyonu 6-Öğrencilerin gelişim seviyeleri ve hazırbulunuşluk düzeyleri 7-İmkânların elverişliliği
- **Anlatma (Takrir) Yöntemi** :Bir mesajı iletmenin en kısa ve en genel yöntemi olan anlatma yöntemi, öğretmenin bir konuyu öğrenenlere sözel olarak aktarmasına dayanır. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan hedeflerinin en basit düzeyde kazandırılmasına yönelik olarak uygulanan bir yöntemdir. Çağdaş öğretimde düzenli anlatıma pek yer verilmemekle birlikte her öğretmenin ders esnasında belli ölçüde yararlanma ihtiyacı duyduğu bir yöntemdir.
- **Soru – Cevap Yöntemi** :Sokrates yöntemi olarak da bilinen soru-cevap yöntemi, genellikle öğrencilerin düşünme, anlama ve dil becerilerini ortaya çıkarmak için kullanılır. Sokrates yöntemi olarak tanımlanmasının nedeni, Sokrates'in önceden düzenlenmiş bir takım sorularla bireylerin zihninde saklı bulunan doğruları açığa çıkartıp ona doğruları buldurtmasından ileri gelmektedir. Sokrates'e göre insanda zaten tüm bilgiler vardır; ancak uyur, üstü kapalıdır. Bunu uyanık hâle getirmek ise eğitimin görevidir.
- **Tartışma Yöntemi: Tartışma**, iki veya daha fazla kişinin herhangi bir konuyu karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, eleştirerek, gerektiğinde sorular sorarak incelemesine dayanan bir öğretim yöntemidir. Tartışma yönteminin uygulanması sürecinde, tartışılacak konunun sınırları belirlenmeli ve iyi planlanmalıdır. Amaç, tartışma şekli, kuralları, süresi öğrencilerle birlikte belirlenmelidir. Tartışma konularının öğrencilerin gelişim düzeylerine ve deneyimlerine uygun olmalıdır. Fikirlerin açık ve özgür bir şekilde dile getirebilecekleri demokratik bir ortam sağlanmalıdır. Tartışmaya katılanların sayısı 20-30 öğrenciyi aşmamalı, oturma düzeni öğrencilerin birbiriyle görsel temas sağlayacak U biçimi şeklinde olmalıdır. Tartışmanın konu dışına çıkmaması için öğretmenin zaman zaman öğrencileri tartışmanın amacına yönlendirmesi ve sınırları hatırlatması yerinde olacaktır.
- **Örnek Olay İncelemesi Yöntemi : Örnek olay yöntemi**, belirli bir konu ile ilgili gerçek hayatta karşı karşıya kalınan problemlerin sınıf ortamına getirilerek neden ve sonuç ilişkisine göre incelenerek çözülmesi yoluyla öğrenmenin gerçekleştirilmesidir. Bu açıdan gerçek yaşam deneyimleri ile öğrencileri yüz yüze getirerek öğretim ortamında kuram ve uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasına yardımcı olan bir yöntemdir.

Daha çok buluş yoluyla öğretme stratejisinde ve kavrama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullanılır.

- **Bu yöntemin uygulama aşamalarında öncelikle sınıf kalabalık ise 4-6 kişilik küçük gruplar oluşturulur.** Örnek olay, bir film, gösteri, yansı veya yazılı belge olarak öğretmen tarafından öğrencilere sunulur. Daha sonra öğrencilere sorunun çözümüne ilişkin yönlendirici sorular sorularak tartışma ortamı oluşturulur. Öğrenciler sorunun çözümüne ilişkin alternatifler üretir. Son olarak öğrenciler tarafından üretilen alternatif çözüm önerileri değerlendirilir.
- **Örnek olay yönteminin en önemli sınırlılığı,** örnek olay yazmanın zorluğudur. Bu yüzden öğretmen tarafından çok iyi planlanıp uygulanması gerekir. Aksi halde konu dağılıp amacından sapabilir. Özellikle de kalabalık sınıflarda öğretmen sınıfı kontrol etmede güçlük çekebilir. Problemin çözümü bazen uzun zaman alabileceğinden örnek olayda bütünlük sağlanamadığı durumlarda öğrencinin olay ve kişiler arasında bağ kurması zorlaşabilir.
- **Problem Çözme Yöntemi:** Bir durumun problem olarak ele alınabilmesi için; bireyin belirlediği bir amacın bulunması, ulaşmak istediği amacın önüne bir engelin çıkmış olması, bu durumun bireyi fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız etmesi ve bireyi amaca ulaşmaya teşvik eden içsel bir gerginlik hâlinin bulunması gerekir. Bu durumda problemin bireysellik arz ettiği söylenebilir. Çünkü bir bireyi rahatsız eden ve zorlayan bir problem, başkası için kolaylıkla başa çıkabilecek bir durum olarak algılanabilir. Ancak her insanın hayatında problem ya da problemler bulunmaktadır. Gagne'ye göre eğitim programlarının asıl amacı öğrencilere gerek ilgili konu alanlarında, gerekse tüm yaşamında karşılaşılabileceği problemleri çözmek olmalıdır.
- **Dewey,** bir problemin çözümündeki aşamaları şu şekilde ifade etmiştir: 1. Problemin farkına varma, 2. Problemi tanımlama ve sınırlama, 3. Olası çözümler üretme (hipotez kurma), 4. Çözüm için veri toplama, 5. Hipotezleri test edip kabul veya reddetme, 6. Çözümü değerlendirme ve önerilerde bulunma
- **Sınıf ortamında tartışılacak problem durumlarının sahip olması gereken bazı özellikler şunlardır:** • Öncelikle problem öğrencilerin ilgilerine, bireysel ihtiyaçlarına, değerlerine, deneyimlerine dayanarak oluşturulmalıdır. • Tek bir doğru cevabı olan sorulardan kaçınılmalı, açık uçlu olmalıdır. • Disiplinler etrafında birleşmeye uygun olmalıdır. • Öğrencilerin toplumla iletişim kurmalarına elverişli olmalıdır. • Okulda öğrenilenlerle yaşamdaki ilişkilerin anlamını kavratılabilmelidir. • Öğrencileri yüksek düzeyde düşünmeye, yaratıcılığa ve bilgilerin daha iyi sentezini yapmaya zorlayıcı olmalıdır. • Gerçek yaşamı elverdiğince yansıtmalıdır.
- **Proje Tabanlı Öğretim Yöntemi:** İlk olarak W. Kilpatrick'in 1918 de yayımladığı "Proje Yöntemi" adlı makalesinde ifade edilen proje tabanlı öğretim, John Dewey tarafından geliştirilmiş öğrenci merkezli bir öğretim yöntemidir.
- **Proje yöntemi,** bilgilerin her birey tarafından farklı şekilde yapılandırılmasına fırsat tanıdığından yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına son derece uygundur. Öğrenciler kendi öğrenme etkinlikleriyle bilgiye ulaşmakta ve araştırma yaparak bilgileri yeniden yapılandırmaktadır. Bu sayede farklı öğrenme stilineki öğrencilerin öğrenmesine de imkân sağlanmış olur.
- **Proje seçiminde dikkate alınması gereken bazı özellikler de vardır.** Bunlar: Proje, istendik etkiler için kapsayıcı olmalı ve boş uğraşlardan arınık olmalıdır. Projenin hazırlanması için ayrılan süre yeterli olmalıdır. Proje işlenen konuyla ilgili olmalı, ulaşılabilecek davranışlar açıkça belirtilmelidir. Projeden elde edilecek yararlar, araç-gereç ve kaynaklar için yapılan yatırıma değer nitelikte olmalıdır. Öğrencilere etkinlikler yoluyla kendi sorunlarını çözebilme olanağı tanımalıdır. Öğrencilerin yaratıcılık, sorumluluk ve başarı duygusunu tatmasına imkân vermelidir. Proje, öğrenciler için gerçek yaşamda kullanabilecekleri bilgileri içermelidir. Proje öğrencileri düşünmeye, incelemeye ve araştırmaya yöneltmelidir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi anlatım yöntemin teknikleri arasında yer almaz?

- a) Söylev   b) Diyalog   c) Beyin fırtınası
d) Konferans   e) Brifing

2. Aşağıdakilerden hangisi tartışma yönteminin özelliklerinden biri değildir?

- a) Zihinsel becerilerin gelişimine katkı sunar.
- b) Bilişsel alanın kavrama düzeyindeki hedefler için uygundur.
- c) En az iki kişi arasında yapılır.
- d) Öğretmen merkezli bir yöntemdir.
- e) İletişim becerilerini geliştirir.

3. Fatma öğretmen dersinde öğrencilerine orman yangınları konusunda bir film izletir. Filmin ilgi çekici bir yerinde filmi durdurarak öğrencilerine "Bundan sonra ne olmuş olabilir? Niçin? Bu yangınlar nasıl önlenbilir?" sorular sorarak sınıfta bir tartışma ortamı oluşturarak çözüm önerileri geliştirmelerini ister.

Buna göre Fatma öğretmen aşağıdaki yöntemlerden hangisini kullanmıştır?

- a) Problem çözme yöntemi
- b) Örnek olay incelemesi yöntemi
- c) Proje yöntemi
- d) Anlatım yöntemi
- e) Gösterip yaptırma yöntemi

4. Problem çözme yönteminde problemlerin ilgi ve dikkat çekici olmasının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Öğrencilerin güdülenerek aktif katılımını sağlamak
- b) İstenmeyen davranışları en aza indirmek
- c) Bilgilerin günlük yaşama aktarımını sağlamak
- d) Temel konu ve kavramların öğretimini sağlamak
- e) Öğrenciler arası etkileşimi gerçekleştirmek

5. Aşağıdakilerden hangisi öğretimde yöntem seçiminde etkili olan faktörlerden biri değildir?

- a) Konunun doğası
- b) Öğretmen nitelikleri
- c) Hedeflenen öğrenme ürünleri
- d) Öğrencileri nitelikleri
- e) Okul yönetiminin talepleri

6. Öğretim sürecinde öğrencileri bir konu üzerinde düşünmeye yöneltmek, düşüncelerin ifade edilmesini sağlamak, iyi anlaşılmayan noktaları ortaya çıkarmak ve pekiştirmek amacıyla kullanılır.

Özellikleri verilen yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Örnek olay incelemesi yöntemi
- b) Problem çözme yöntemi
- c) Tartışma yöntemi
- d) Soru-cevap yöntemi
- e) Proje yöntemi

7. Aşağıdaki durumların hangisinde proje yöntemini kullanmak doğru değildir?

- a) Süreç boyunca çalışmalar önemli görüldüğünde
- b) Araştırma yoluyla öğretimde ve üst düzey davranışlarda
- c) Bireysel ve grupta öğrenmeye ve okul ile gerçek hayat arasında bağ kurulmasına önem verildiğinde
- d) Disiplinler arası çalışmalarda
- e) Aynı anda çok kişiye bilgi verilmek istendiğinde

8. Problem çözme yönteminin birinci basamağı problemin farkına varmaktır. Problemi tanımlama olarak devam eden bu süreçte yeterince bilgi varsa 3. basamak aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Problemi tekrar çözme
- b) Problemin çözüm seçeneklerini belirleme
- c) Problemi çözümlenme
- d) Genelleme ve sonuçlara varma
- e) Verileri değerlendirme

9. Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamada, derse dikkat ve ilgilerini toplamada, fikirlerinin açığa çıkarılmasında, ders sonu konuyu öğrenme düzeylerini değerlendirmede ve kavram yanlışlarının ortaya çıkarılmasında kullanılabilecek etkili bir yöntemdir.

Özellikleri verilen öğretim yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Problem çözme yöntemi
- b) Proje yöntemi
- c) Soru-cevap yöntemi
- d) Örnek olay incelemesi yöntemi
- e) Tartışma yöntemi

10. Kalabalık gruplara bilgi vermek için seçilebilecek en uygun öğretim yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sempozyum
- b) Problem çözme
- c) Proje
- d) Örnek olay
- e) Anlatım

Cevap Anahtarı

1.E, 2.C, 3.D, 4.D, 5.A, 6.B, 7.E, 8.B, 9.C, 10.E

ÜNİTE 10 : ETKİLİ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ –II

Başlıca Öğretim Yöntemleri

Bu bölümde öğretim yöntemlerinden gösterip yaptırma, drama, rol oynama ve iş birliğine dayalı öğretim yöntemleri hakkında bilgi verilmiştir.

1. Gösterip Yaptırma Yöntemi

Gösteri, bir izleyici grubunun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da o işle ilgili genel ilkeleri açıklamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Sözlerin yetersiz kaldığı, yani öğrenciye ne yapılacağını söylemenin eksik kaldığı ve işin nasıl yapılacağını göstermenin gerekli olduğu durumlarda kullanılır. Bir işlemin nasıl uygulandığını, bir sürecin nasıl işlediğini ya da bir aracın nasıl kullanılacağını önce açıklayarak, sonra uygulama yaptırarak öğretme yoludur.

Gösterip yaptırma yöntemini kullanırken öncelikle bir işin veya işlem basamaklarının en iyi şekilde nasıl yapılacağı öğretmen tarafından açıklanarak gösterilir. Ardından öğrenciden bunu sınıf ya da bir laboratuvar ortamında yapması istenir.

Gösterip yaptırma yöntemini etkili olarak kullanılabilmesi için şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Gösteri iyi bir biçimde planlanmalıdır. Yapılacak işler bir akış çizelgesinde ya da yazı tahtasında gösterilmelidir.
- Gösteri anında kullanılması düşünülen araç gereçler önceden hazırlanmalıdır.
- Kazandırılması hedeflenen beceri öğrencilerin hazırbulunuşluklarına uygun olmalıdır.
- Tüm sınıfın gösteriyi görebileceği bir oturma düzeni olmalıdır.
- Gösteri esnasında farklı tekniklerden de yararlanılarak öğrenci aktif tutulmalıdır.
- Kazandırılması hedeflenen becerinin bir aşaması tam anlamıyla öğrenilmeden diğer bir aşamaya geçilmemelidir.
- Öğrenci yanlış
- Yaptırma aşamasında öğrenciye yeterli zaman ve tekrar şansı verilmelidir.
- Öğrenci hataları anında düzeltilmelidir. Çünkü yanlış kazanılmış becerilerin sonradan düzeltilmesi oldukça zor ve zaman alıcıdır.

2. Drama Yöntemi

Drama, çok eski dönemlere dayanmasına karşın, özellikle de son yıllarda öne çıkan öğretim yöntemlerinin başında gelmektedir. Çünkü anlama ve anlatma unsurlarının bir arada kullanılmasına fırsat veren bu yöntem, katılımıcılığın yanında yaparak yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmektedir. Drama, kelime anlamı olarak bir sözcüğü, bir kavramı, bir yaşantıyı, bir olay veya durumu canlandırmak demektir.

Dramanın pek çok kavramsal tanımı da yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

- Drama, doğrudan doğruya yaşamaktır.
- Yaşamsal bir durumu tiyatral süreçlerle yeniden üretmektir.
- Eğitimde drama, amaçlı bir etkinliktir. Bu amaçların birinci boyutu eğitime ilişkin, ikinci boyutu ise rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarıyla ilgilidir.

- Drama bir öğrenme yöntemidir. Drama aracılığıyla farklı durumlar arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilebilir.
- Drama, düş gücünün olabildiğince genişletilebileceği bir alandır.

Eğitimde drama, doğaçlama, rol oynama ve tiyatro etkinliklerinden yararlanarak öğrencilerin bir yaşantıyı bir olayı, bir fikri veya soyut bir kavramı oyunsu süreçlerle sınıf önünde canlandırılmasıdır. Drama bireylerin hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini yaparak-yaşayarak öğreten bir yöntemdir. **Özellikle de çocukların alay, olumsuz eleştiri ve hata yapma korkusu olmaksızın, sorunlarla korkusuzca yüz yüze gelmelerini, kendi karar ve seçimlerini dramatik bir çerçevede yansıtma imkân tanınması çok önemlidir.**

Drama oyun, doğaçlama ve canlandırmalarla eğlendiren, eğlendirirken aynı zamanda eğiten bir etkinliktir.

Dramada çocuk, dramatize ettiği konunun gerektirdiği el, yüz hareketleri, gerilimler, yumuşamalar, ses değiştirmeleri gibi edimlerde bulunur. Canlandığı kimsenin kişiliğine bürünerek hem kendini hem de diğer insanları ve çevreyi tanır. Drama yoluyla öğrenciler farkında olmadıkları yeteneklerini keşfedebilir ve kendilerine olan güvenlerini artırabilirler. Bu yöntem, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine, empati kurmalarına, kendi duygularını, düşüncelerini ve yaratıcılıklarını özgürce sergileyebilmelerine olanak tanır.

Drama yönteminin etkili bir biçimde uygulanabilmesi ve belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için dikkatli bir planlama yapılması gerekir. Bu planlama kazanımlar, içerik, katılımcılar, mekân, yöntem-teknikler, araç-gereçler gibi birçok çok unsuru içermelidir.

Grup yapısına göre değişmekle birlikte drama çalışmalarında belli bir sıralama vardır. **Klasik bir drama çalışmasında olması gereken aşamalar şunlardır:** Hazırlık-Isınma çalışmaları, canlandırma, tartışma ve değerlendirmedir.

1. Hazırlık-Isınma Çalışmaları: Drama uygulamalarının başlangıcında grup dinamiği oluşturmak ve bir sonraki aşamaya hazırlık yapılan çalışmalardır. Hazırlık aşamasında grupta bulunan kişilerin birbiriyle kaynaşmasına, ortama ve konuya ısınmasına yönelik uygulamalara yer verilir. Kendini tanıma, diğer bireyleri tanıma, iletişim kurma, etkileşime geçme, grup dinamiğinin doğması, anıların anlatılması, öykü anlatma gibi çalışmalarla oyun aşamasına geçmeye hazırlıktır. Isınma çalışmalarında yürüme, koşma, zıplama, çekme, itme, dönme, yuvarlanma, hayvan taklitleri ve yürüyüşleri farklı zeminlerde yürüme, kukla gibi ya da robot gibi hareket etme türünden etkinliklere yer verilebilir.

2. Canlandırma: Canlandırma, bir kimsenin kişiliğine bürünüp o ruh hâlini yansıtmaktır. Bu aşama, konunun süreç içinde biçimlendirildiği ve diğer katılımcılara sergilendiği tüm oluşumları içerir. Canlandırılacak konu çerçevesinde lider tarafından verilen ve bir başlangıç noktası olan rol oynama, doğaçlama, pantomim gibi teknikler kullanılır. Doğaçlama için masal, öykü, şiir, tablo, gazete haberi, fotoğraf gibi nesnelere yola çıkılarak canlandırmalar yapılabilir. Rol oynama, bir düşünce, durum, problem veya olayı bir grubun önünde dramatize edilmesine dayanan bir öğretim yöntemidir. Pantomim ise fikirlerin sözcük olmadan ifade edilmesine dayanır. Oyuncunun sözcükler kullanmadan hareketlerle bir şeyi anlatması ya da oynaması şeklinde tamamlanır.

3. Değerlendirme-Tartışma: Değerlendirme, öğrenilenlerin kazanıma dönüşüp dönüşmediğinin belirlendiği, süreç sonunda ortaya çıkan oluşumlara yönelik duygu ve düşüncelerin paylaşıldığı aşamadır. Eleştiriler kişiye değil role yapılır. Bu aşamada lider ve katılımcılar drama çalışmalarında yaşadıkları, hissettikleri, gözlemledikleri ve duyumsadıklarını gözden geçirerek birbirleriyle paylaşarak genel bir değerlendirme yaparlar. Tartışma aşamasında açık uçlu sorular sorulur. Bu aşamada lider “Ne yaşadınız?”, “Neler hissettiniz?”, “Nerede güçlük çektiniz?” gibi sorular sorarak tartışmayı başlatır.

Ancak daha fazla kullanılan drama çeşitleri yaratıcı drama, eğitici drama, psikodrama ve sosyodrama olmak üzere dört bölümde incelenebilir.

Eğitici drama, isminden de anlaşılacağı üzere bireylere bilgi, tutum, beceri ve davranış kazandırma maksadıyla kullanılan drama türüdür. Önceden belirlenmiş açık ve net eğitim amaçları bulunan ve bir lider (eğitmen) tarafından başlatılan etkinlikler bütünüdür.

Psikodrama; duygu, düşünce ve olayların dramatize edilmesine dayalı, bireylerin ya da grupları tedavi etme amaçlı geliştirilmiş bir yöntem ve ruhsal gelişim tekniğidir. Psikodrama, bireylerin yaşantılarında var olan sorunları sahneye bu sorunlara alternatif çözümler üreterek içgörü ve farkındalık oluşturmayı hedefleyen bir uygulamadır.

3. Rol Oynama Yöntemi

Rol oynama, öğrencilerin belli bir konuyu, durumu veya düşünceyi arkadaşlarının önünde dramatize ettiği, öğrenci merkezli bir öğretim yöntemidir. Rol yapan öğrenciler, canlandığı karakterin kimliğine bürünerek, kendilerini o kişiymiş gibi hisseder, düşünür ve davranırlar. Böylelikle hem öğrencilerin empati kurma yeteneklerinin hem de insan ilişkileri konusunda bilgi, beceri ve anlayış kazandırarak iletişim becerilerinin geliştirilmesinde oldukça etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Ne kadar çok duyu organı harekete geçirilebilirse, o oranda etkin öğrenme gerçekleşmesi beklenir.

Eğitim ve öğretimde rol oynama yönteminden erken yaşlardan itibaren yararlanılabilir. Özellikle küçük çocuklar, etrafındaki varlıkları, duyu ve düşüncelerini hareketleriyle anlatmaya çok elverişlidir. Çünkü çocuklar her şeyi taklit yoluyla öğrenirler. Gördüklerini, öğrendiklerini, varlıkları ve olayları, baş, yüz, el, kol, bacak ve gövdeleriyle anlatımda beceriklidirler. Söz dağarcıkları gelişmemiş olan çocuklar, konuşmalarındaki bu eksikliği hareketleriyle daha canlı, etkili, ilginç ve somut bir duruma getirmeye çalışırlar. Bu anlamda rol oynama, çocuk eğitiminde sıklıkla yararlanılması gereken önemli bir yöntemdir. Rol oynama yöntemi uygulayacak öğretmenin grubun ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak önceden planlama yapması gereklidir.

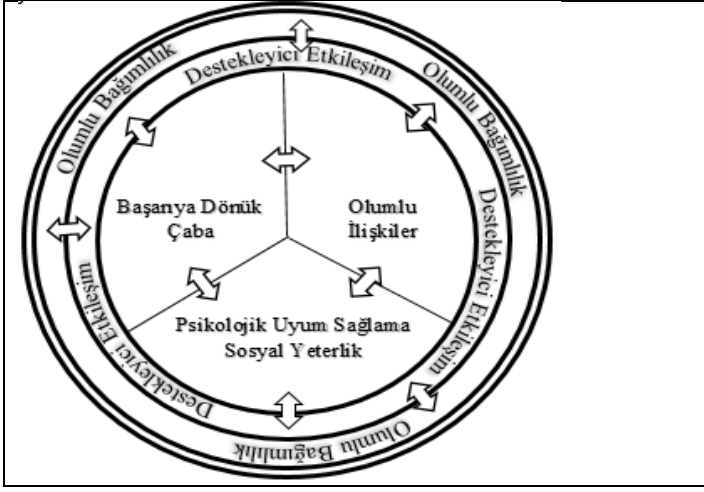
Rol oynama yönteminin uygulama süreci, öğrencilerin dikkatini çeken ve üstesinden gelebileceği bir problem durumuyla başlar. Konunun açık, anlaşılır ve kısa bir şekilde anlatılmasıyla grup konuya ısındırılır. Bu evrede, öğrencileri düşünmeye ve tahmin etmeye yönlendiren sorular sorulur. Rollerini oynayacak oyuncular seçilir. Oyuncu seçimlerinde gönüllülük esas alınmalıdır. Daha sonra öğretmen öğrencilerle birlikte rolleri, karakterleri ve yapacak etkinlikleri tanımlar.

Rol oynama yönteminin aşamaları

1. Etkinliğe Katılacak Grubu Isındırma	<ul style="list-style-type: none"> • Problem, olay, kişi ya da kavramı tanımlama • Problem, olay, kişi ya da kavramı netleştirme • Yorumlama ve araştırma • Rol oynama etkinliğinin hedeflerini ve yöntemini açıklama
2. Etkinlik Katılımcılarının Seçimi	<ul style="list-style-type: none"> • Rolü analiz etme • Oyuncuları seçme
3. Etkinlik Ortamının Hazırlanması	<ul style="list-style-type: none"> • Rol oynama esnasında uygulanacak hareketleri jest ve mimikleri belirleme • Rolü açıklama • Rolün içine girme
4. Etkinlik Seyircilerini Hazırlama	<ul style="list-style-type: none"> • İzleme esnasında dikkat edilecek noktaları belirtme • İzleme esnasında izleyicilerin uymaları gereken kuralları açıklama • İzleme esnasında izleyici görevlerini açıklama
5. Rol Oynama Etkinliğini Uygulama	<ul style="list-style-type: none"> • Rol oynama etkinliğine başlama • Rol oynama sürecini sona erdirmeye
6. Rol Oynama Etkinliğini Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Rol oynama sürecinin gözden geçirme • Oyun esnasında odaklanılan noktayı açıklama ve tartışma
7. Etkinliğin Tekrarı	<ul style="list-style-type: none"> • Değerlendirme aşaması sonrası rolü gözden geçirerek odak noktalarını yeniden ele alma • Rol esnasında sergilenecek davranış seçeneklerini görüşme
8. Etkinlik Sürecini Gerçek Yaşamla Birleştirme	<ul style="list-style-type: none"> • Rol oynanılan durumu gerçek yaşamla ilişkilendirme • Durumla ilgili tartışma • Genellemeler yapma • Sonuçlar çıkarma

4. İş Birliğine Dayalı (Kubaşık) Öğretim Yöntemi

Sınıf içi öğretimde başarıyı elde etmeye yönelik sosyal ilişkiler bağlamında genellikle rekabet stratejisi, bireysel çalışma stratejisi, iş birliği yaparak çalışma stratejisinden biri uygulanır. İşbirlikli öğrenme; "öğrencilerin sınıf ortamında küçük karma gruplar oluşturularak ortak bir amaç doğrultusunda, akademik bir konuda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları grup başarısının değişik yollarla ödüllendirildiği bir öğrenme yaklaşımıdır". Geleneksel öğretim yöntemleri yarışmacı ve rekabet üzerine odaklanırken işbirlikli öğretim grup içi etkileşime, paylaşmaya ve uzlaşmaya dayanır. Grubun başarısı, grubu oluşturan üyelerin başarısına bağlı olduğu için gruptaki üyeler hem kendilerinin hem de diğer arkadaşlarının öğrenmelerinden sorumludur. Bu da grup bağlılığını, olumlu ilişkileri ve akran desteğini artırır.

*İşbirlikli öğrenme grupları yetenek, başarı, kişilik özellikleri, cinsiyet gibi değişkenler açısından birbirlerinden farklı bireylerden oluşturulur.

İşbirlikli gruplarda ise gruplar 2-6 kişi arasında ve heterojen bir yapıya sahip olmalıdır. Yani grup üyeleri yetenek, başarı, kişilik özellikleri, cinsiyet gibi değişkenler açısından birbirlerinden farklı bireylerden oluşturulur. İşbirlikli öğrenme gruplarında her üye gruptaki diğer üyeler başarmadan kendisinin de başarılı olamayacağını bilir ve o sorumlulukla hareket eder. David Johnson ve Roger Johnson'a göre iş birliğine dayalı öğrenmede **grupların başarısını belirleyen beş temel unsur vardır:**

- 1. Olumlu Bağımlılık:** Gruptaki her bir öğrencinin gruptaki diğer üyelerin öğrenmesinden sorumlu olduklarını hissetmeleridir.
- 2. Yüz yüze Etkileşim:** Öğrenciler grup başarısı için birbirlerini teşvik etmek ve desteklemeleri için yüz yüze etkileşim gereklidir.
- 3. Bireysel ve Grup Sorumluluğu:** Her bir öğrencinin kendi görevini yerine getirip grup hedefini gerçekleştirmekle yükümlü olduğunun bilincinde olmasıdır.
- 4. Sosyal Beceriler:** Grup üyelerinin birlikte çalışmak için gerekli olan kişiler arası uyum ve iş birliğine dayalı becerileri etkili ve verimli bir öğrenme için önemli bir husustur.
- 5. Grubun Kendini Değerlendirmesi:** Grup üyeleri kendilerinin ve grubun birlikte ne kadar iyi öğrendiğini ve iş birliği içerisinde çalışabilme becerilerinin ne düzeyde gerçekleştiğinin analiz edilmesidir.

Geleneksel öğrenme gruplarında birçok unsur, akran öğrenme yönteminin etkili kullanılmasını engellemektedir. Birbirinden bağımsız öğrencilerin oluşturduğu bir sınıf ortamı, bazı öğrencilerin sorumluluk almaktan kaçınmasına neden olabilmektedir. Fakat yapılandırmacı yaklaşımın etkisiyle oluşturulan iş birlikli öğrenme gruplarında, öğrencilere farklı rol ve sorumluluklar verilerek öğrencilerin grup içi etkileşime katılımı sağlanmaya çalışılır.

Geleneksel öğrenme grupları ile işbirlikli öğrenme gruplarının özellikleri

İşbirlikli Öğrenme Grupları	Geleneksel Öğrenme Grupları
Grup üyeleri arasındaki olumlu bağımlılığa dayalıdır. Gruptaki bir çocuk bireysel olarak hedeflerine ancak diğer çocuklar da başarılı olursa ulaşabilir. Bu bağımlılığın içinde amaç, ödül, kaynak, rol, sembol tanıtım, fantezi birliği, görev ve tepki bağımlılığı vardır.	Grupta olumlu bağımlılık gözlenmez.
Heterojen gruplar oluşturulur. Gruplar, yetenek, cinsiyet, ırk, sosyal ve kişilik özellikleri açısından karmadır. Böyle bir grupta, engelli ve zayıf çocukların sınıfta bir yeri olmasını sağlar	Heterojen grupları oluşturulmasına dikkat edilmez. Homojen bir grup yapısı gözlenir.
Liderlik grup üyeleri arasında paylaşılmaktadır. Üyeler birbirlerinin öğrenme sorumluluğunu taşırlar. Grup sorumluluğu vardır.	Grubu yönlendiren bir lider vardır. Üyeler nadiren diğerlerinin öğrenmesi için sorumluluk duyarlar. Bireysel sorumluluk vardır.
Her üyenin en iyi derecede öğrenebilmesi için üyeler arasında iyi çalışma ilişkilerinin yapılandırılması amaçlanır. Gruptan çıkmış tek bir ürüne vurgu yapılır. İş ve devamlılık önemsenir. İlerlemeye yönelik dayanışma vardır.	Çoğunlukla tek başına çalışma vardır. Grup üyeleri bireysel ürünler üretirler ve yapılan işe önem verirler.
Sosyal beceriler doğrudan öğretilir (liderlik, iletişim yeteneği, birbirine karşı dürüstlük, karar verme, grup için deki çatışmaların çözümü, paylaşma gibi).	Sosyal becerilere daha az önem verilir. Bireyler arası ilişkiler ve küçük grup becerileri genellikle yanlış biçimlendirilir, yarışma vardır
Öğretmenin gözlemci ve katılımcı bir rolü vardır. Grup	Öğretmen gruplara nadiren karışır, gözlemlerde bulunur,

sürecinde ortaya çıkan sorunları çözer, yönlendirme yaparak dönüt verir.	gruba önem vermez, bireysel çalışmalar değerlendirilir
Öğretmen, grupların daha etkili çalışabilmesi için uygulama sürecindeki gerekli işlemleri yapılandırır	Uygulama sürecindeki gerekli işlemlerin yapılandırılmasına dikkat edilmez
Grup üyelerine bireysel sorumluluk verilir. Bu sorumluluk, her üyenin değerlendirileceği ve çalışacağı materyale ilgilidir. Üyeler birbirlerine ilerlemeleri ile ilgili dönüt verirler. Grup üyeleri kime yardım edilmesi ve kimin güdülenmesi gerektiğini bilirler. Grup, amaca ulaşmak için belirlediği yolda grup etkinliğini en iyikullanacak şekilde ilerler.	Grup çalışmasında paylaşımı sağlamak için yeterince bireysel sorumluluk yoktur Birbirlerinin çalışmalarından ara sıra yararlanma gözlenir.

İşbirlikli öğrenmenin; duyuşsal olgunluk, olumlu sosyal ilişkiler kurma, uyum gösterme, güçlü kişisel kimlik, diğer insanlar hakkında olumlu fikirler edinme gibi psikolojik sağlığa ve toplumsal ilişkilere olumlu yönde etkisi vardır. Bu yöntemle öğretmen, yardıma ihtiyaç duyan öğrencilerle hem kendisi ilgilenilmekte hem de bu süreçte yardıma ihtiyacı olan öğrencilere arkadaşlarının yardım etmesini sağlayabilmektedir.

İşbirlikli öğrenmenin; akademik başarı, hatırdada tutma, transfer, üst düzey bilişsel stratejiler kazanma, derse aktif katılım, iyi arkadaş ilişkileri, engelli bireylerin normal öğrenime katılmaları, benlik saygısı gibi birçok bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünü ve süreci üzerinde olumlu etkileri vardır.

İş birliğine dayalı öğretim süreci çalışmanın amacına bağı olarak başarı timleri ya da başarı grupları, tartışma grubu, ayrılıp birleşme, takım oyun turnuva gibi farklı tekniklerden yararlanılarak yapılandırılabilir.

DÜŞÜNME BECERİLERİ

Yirmi birinci yüzyılda teknolojiye yaşanan büyük gelişim ve değişimler yaşamı sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal yönden derinden etkilemiştir. Çağdaş dünyanın gereksinimleri günümüz bireylerinin etkili düşünme becerilerine sahip olmalarını bir zorunluluk hâline getirmiştir. Bu hızlı değişime uyum sağlamada eğitimin üstleneceği rol ise tartışılmayacak kadar büyüktür. Artık eğitim-öğretimde bilgi aktarma yerine, düşünmeyi öğretme daha çok önem kazanmıştır

Etkili düşünme becerilerine sahip olan bireylerin tutum, beceri ve alışkanlıkları bakımından aşağıdaki özelliklere sahip olduğunu ifade etmiştir.

- Elindeki kanıt ve verileri etkili ve amaca uygun bir şekilde kullanabilir.
- Düşüncelerini düzenleyebilir ve tutarlı bir şekilde ifade edebilir.
- Mantıksal olarak geçerli olan ve geçerli olmayan görüş ve düşünceleri ayırt edebilir.
- Yeterli kanıt ve verinin olmadığı durumlarda karar vermeyi erteleyebilir.
- Karar vermeden önce alternatif durumların olası sonuçlarını tahmin edebilir.
- Gereksinim duyduğu bilgiye ulaşabilir.
- Başkalarını dikkatli bir şekilde dinleyebilir.
- Öğrenmenin yollarını bilir ve bağımsız bir şekilde öğrenebilir.
- Problem çözme basamaklarını doğru bir şekilde uygulayabilir.
- Karmaşık problemlere farklı, yeni ve özgün bakış açısıyla yaklaşabilir.
- Kendi görüş ve düşüncelerini sorgulayabilir.

Temel düzeyde herkes düşünebilirken, eğitim yoluyla düşünme becerilerinin geliştirilmesi bu temel düzeyi aşma ve etkili düşünür olma anlamına gelmektedir. Düşünme becerilerine yönelik farklı sınıflandırmaların anlaşılmasının bu becerilerin daha iyi kavramsallaştırılmasına ve anlaşılmasına katkı sağlar.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME

"Eleştirel düşünme; inanç ve eyleme bir rehber olarak gözlem, deneyim, yansıtma, karşılaştırma ya da iletişim yoluyla elde edilen bilgileri, etkin ve başarılı bir şekilde kavramsallaştırma, uygulama, analiz etme, sentezleme veya değerlendirmenin yapıldığı düşünsel olarak kontrol edilen bir süreçtir.

Eleştirel düşünme, zihnimizi işgal eden bir sorun hakkında en iyi sonuca ulaşabilmek için düşünmenin bir yoludur.

Eleştirel düşünme; merak, şüphecilik ve alçakgönüllülük olmak üzere üç ana beceriyi içerir. **Merak**, daha fazla bilgi edinme, yeni fikirlere açık olma ve kanıta dayalı bilgi elde etme arzusudur. **Şüphecilik**, maruz kalınan yeni bilgiler hakkında sağlıklı bir sorgulama tutumuna sahip olmak ve söylenen her şeye körü körüne inanmamaktır.

Alçakgönüllülük ise aksini bildiren inandırıcı kanıtlarla karşı karşıya kalındığında görüş ve düşüncelerin yanlış olduğunu itiraf edebilmedir.

YARATICI DÜŞÜNME

Yaratıcılık, günümüzde herkesin önemi üzerinde hem fikir olduğu kavramlardan biridir. Yaratıcılık eleştirel bakmak, yeni önermelerde bulunmak, daha önce aralarında ilişki kurulmamış varlıklar ya da düşünceler arasında ilişki kurmak, alışılmışın dışında özgün olmak, farklı çözüm yolları kullanarak yeni sonuçlara ulaşmaktır. Bir başka tanıma göre ise yaratıcılık; sadece orijinal bir ürün ortaya koymak değil, bilinen mevcut bilgilerden yeni sentezler yapma, sorunlara farklı çözüm yolları üretme, yeni durumlara kolayca uyum sağlama ve nesnelere işlevlerini alışlagelmişin dışında düşünmektir.

Perkins'e göre yaratıcılık bazı temel özelliklere sahiptir. Bu özellikler şunlardır:

- Yaratıcılık yoğun bir istek ve çaba gerektirir.
- Dışsal güdülenmeden çok içsel güdülenme gerektirir.
- Düşüncelerin yeniden şekillendirilmesini gerektirir.
- Bazen yoğun çalışmaların sonunda, zihnin serbest olduğu bir anda oluşabilir.
- Zihnin orta noktasından çok uç kısmında çalışmayı gerektirir.

Eleştirel düşünme ile var olan bilgiyi irdelerken, yaratıcı düşünme elde olanın yeterli olmadığı durumlarda kullanılması gereken düşünme biçimidir.

Yaratıcı düşünmenin dört temel özelliği bulunmaktadır. **Bu özellikler;** akıcılık, özgünlük, esneklik ve ayrıntılandırmadır. Akıcılık, ortaya çıkan bir durumla ilgili olabildiğince çok seçenek üretmektir. Özgünlük, daha önce ortaya konmamış veya nadir ortaya konan cevaplar üretmektir. Herkesin ürettiği seçenekler özgün olarak nitelendirilemez. Esneklik, alışılmış düşünme kalıplarının dışına çıkmaktır.

Alışıldığı şekilde düşünen kişiler alışıldık sonuçlara ulaşırlar. Eğer düşünme bir açıdan problem çözme ise, alışıldık yollar çözüm getirmedikleri için problem çözülemediğinden, yaratıcı düşünmenin esnek olması gerekir. Yaratıcı düşünmenin diğer bir özelliği de ayrıntılandırılmasıdır. Global ve genel çözümler nasıl olduğu açıklanmadığı için yararlı çözümler değildir.

Yaratıcı düşünme süreci dört aşamadan oluşur;

- 1. Hazırlık aşaması:** Bir probleme bilinçli, sistematik ve mantıksal yaklaşımı içerir.
- 2. Kuluçka aşaması:** Bilinçli kontrolü bulunmadığından yeni sentezler ve özgün görüşler ortaya çıkar.
- 3. Aydınlanma aşaması:** Çözüm geliştirme aşamasıdır. Kişi bir önceki aşamada elde ettiği bilgileri sentezleyerek çözüme ulaşır.
- 4. Sonuçların doğrulanması aşaması:** Daha önceki aşamada elde edilen çözümlerin doğrulukları tekrar değerlendirilerek çözümde eksiklikler varsa giderilir.

YANSITICI DÜŞÜNME

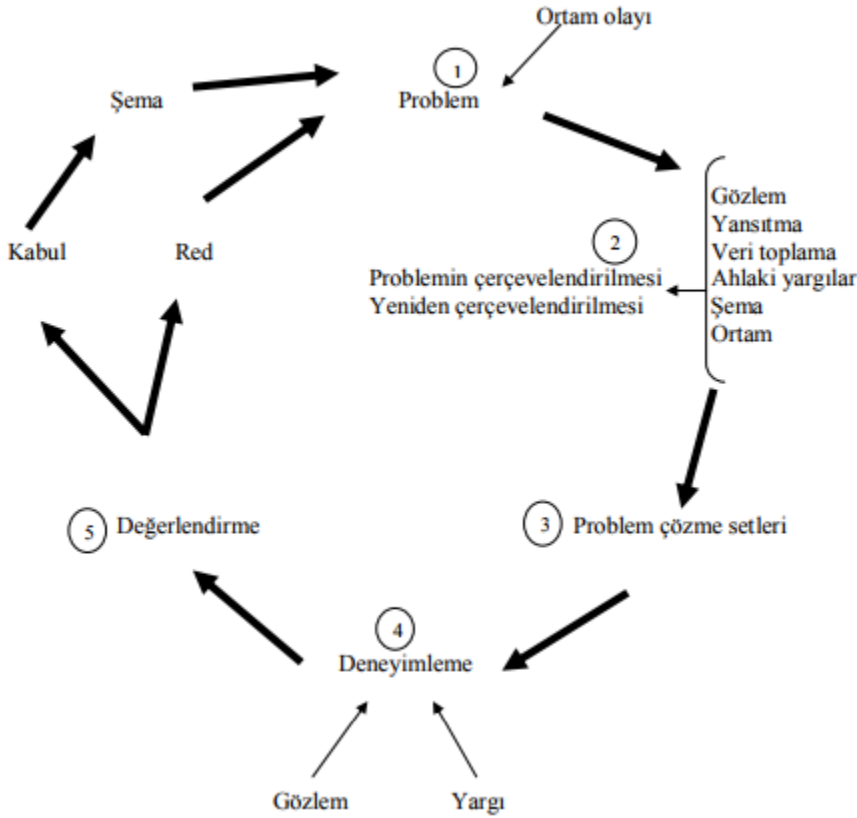
Ünver'in "bireyin öğretme ya da öğrenme yöntemi ve düzeyine ilişkin olumlu-olumsuz durumları ortaya çıkarmaya ve sorunları çözmeye yönelik düşünme süreci" olarak tanımladığı yansıtıcı düşünme, dört boyuttan oluşmaktadır.

- 1. Yansıtıcı düşünmede görüşler yalnızca basit bir biçimde sıralanmaz;** görüşler arasında anlamlı ilişkilere dayanan bir ardışıklık vardır. Bir görüş kendisinden önceki görüşe dayanır ve kendisinden sonraki görüşün uygunluğuna karar verir.
- 2. Yansıtıcı düşünmede olgular ve olaylara ilişkin duygu ve inançlar üzerinde durulur.** Yansıtıcı düşünme, duyguları olumlu duruma getirme ve geliştirmeyi amaçlar.
- 3. Yansıtıcı düşünme, inancı bazı temellere dayandırır.** Algılanılan ya da düşünülen durumlar mantıksal olarak uygun olup olmama koşuluna göre kabul ya da reddedilir.
- 4. Yansıtıcı düşünme bir inancın doğasına, koşullarına ve temellerine ilişkin bilinçli bir araştırma yapmayı gerektirir.** Yansıtıcı düşünmeye karşı atılan ilk olarak bir problem durumuyla başlar.

Yansıtıcı düşünme, kişinin bir eylem esnasında ne yaptığını sorgulaması ve daha sonra yaptığı üzerinde tekrar düşünerek genel bilgilerini düzenlemesidir.

Hangi öğrenme-öğretme stratejisi, yöntemi, tekniğiyle daha kolay öğrendiğini öğrencinin kendisinin belirlemesini sağlar. Öğrencinin kendisini değerlendirme olanağı sağlar.

Yansıtıcı düşünme, öğrenme-öğretme yaşantılarının etkililiği üzerinde düşünmeye yönelir.

10.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- **1. Gösterip Yaptırma Yöntemi : Gösteri**, bir izleyici grubunun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da o işle ilgili genel ilkeleri açıklamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Sözlerin yetersiz kaldığı, yani öğrenciye ne yapılacağını söylemenin eksik kaldığı ve işin nasıl yapılacağını göstermenin gerekli olduğu durumlarda kullanılır. Bir işlemin nasıl uygulandığını, bir sürecin nasıl işlediğini ya da bir aracın nasıl kullanılacağını önce açıklayarak, sonra uygulama yaptırarak öğretme yoludur.
- **Bir beceriyi kazanmanın en etkili yolu**, onun uygulamasını yapmaktır. Gösterip yaptırma yöntemi psikomotor becerilerin kazandırılmasında en etkili yol olarak kullanılır.
- **Gösterip yaptırma yöntemini etkili olarak kullanılabilmesi için şu hususlara dikkat edilmelidir:**
  - Gösteri iyi bir biçimde planlanmalıdır. Yapılacak işler bir akış çizelgesinde ya da yazı tahtasında gösterilmelidir.
  - Gösteri anında kullanılması düşünülen araç gereçler önceden hazırlanmalıdır.
  - Kazandırılması hedeflenen beceri öğrencilerin hazırbulunuşluklarına uygun olmalıdır.
  - Tüm sınıfın gösteriyi görebileceği bir oturma düzeni olmalıdır.
  - Gösteri esnasında farklı tekniklerden de yararlanılarak öğrenci aktif tutulmalıdır.
  - Kazandırılması hedeflenen becerinin bir aşaması tam anlamıyla öğrenilmeden diğer bir aşamaya geçilmemelidir.
  - Öğrenci yanlış
  - Yaptırma aşamasında öğrenciye yeterli zaman ve tekrar şansı verilmelidir.
  - Öğrenci hataları anında düzeltilmelidir. Çünkü yanlış kazanılmış becerilerin sonradan düzeltilmesi oldukça zor ve zaman alıcıdır.
- **Drama**, çok eski dönemlere dayanmasına karşın, özellikle de son yıllarda öne çıkan öğretim yöntemlerinin başında gelmektedir.
- **Dramanın pek çok kavramsal tanımı da yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:**
  - Drama, doğrudan doğruya yaşamaktır.
  - Yaşamsal bir durumu tiyatral süreçlerle yeniden üretmektir.
  - Eğitimde drama, amaçlı bir etkinliktir. Bu amaçların birinci boyutu eğitime ilişkin, ikinci boyutu ise rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarıyla ilgilidir.

- **Drama bir öğrenme yöntemidir.** Drama aracılığıyla farklı durumlar arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilebilir. □ Drama, düş gücünün olabildiğince genişletilebileceği bir alandır.
- **Eğitimde drama,** doğaçlama, rol oynama ve tiyatro etkinliklerinden yararlanarak öğrencilerin bir yaşantıyı bir olayı, bir fikri veya soyut bir kavramı oyunsu süreçlerle sınıf önünde canlandırılmasıdır.
- **Yaratıcı drama,** önceden yazılmış hazır bir metin olmaksızın katılımcıların kendi hayal güçleri, yaratıcı ve özgün düşüncelerine dayanarak oluşturdukları doğaçlama canlandırmalardır.
- Drama yönteminin etkili bir biçimde uygulanabilmesi ve belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için dikkatli bir planlama yapılması gerekir. Bu planlama kazanımlar, içerik, katılımcılar, mekân, yöntem-teknikler, araç-gereçler gibi birçok çok unsuru içermelidir.
- **Klasik bir drama çalışmasında olması gereken aşamalar şunlardır:** Hazırlık-Isınma çalışmaları, canlandırma, tartışma ve değerlendirmedir.
- **Hazırlık-Isınma Çalışmaları :** Isınma çalışmalarında yürüme, koşma, zıplama, çekme, itme, dönme, yuvarlanma, hayvan taklitleri ve yürüyüşleri farklı zeminlerde yürüme, kukla gibi ya da robot gibi hareket etme türünden etkinliklere yer verilebilir.
- **Canlandırma:** Canlandırma, bir kimsenin kişiliğine bürünüp o ruh hâlini yansıtmaktır. Bu aşama, konunun süreç içinde biçimlendirildiği ve diğer katılımcılara sergilendiği tüm oluşumları içerir.
- **Değerlendirme-Tartışma:** Değerlendirme, öğrenilenlerin kazanıma dönüşüp dönüşmediğinin belirlendiği, süreç sonunda ortaya çıkan oluşumlara yönelik duygu ve düşüncelerin paylaşıldığı aşamadır. Eleştiriler kişiye değil role yapılır. Bu aşamada lider ve katılımcılar drama çalışmalarında yaşadıkları, hissettikleri, gözlemledikleri ve duyumsadıklarını gözden geçirerek birbirileriyle paylaşarak genel bir değerlendirme yaparlar.
- **Eğitici drama,** isminden de anlaşılacağı üzere bireylere bilgi, tutum, beceri ve davranış kazandırma maksadıyla kullanılan drama türüdür. Önceden belirlenmiş açık ve net eğitim amaçları bulunan ve bir lider (eğitmen) tarafından başlatılan etkinlikler bütünüdür.
- **Psikodrama;** duygu, düşünce ve olayların dramatize edilmesine dayalı, bireylerin ya da grupları tedavi etme amaçlı geliştirilmiş bir yöntem ve ruhsal gelişim tekniğidir. Psikodrama, bireylerin yaşantılarında var olan sorunları sahneye bu sorunlara alternatif çözümler üreterek içgörü ve farkındalık oluşturmayı hedefleyen bir uygulamadır.
- **Sosyodrama,** bir gruba ya da toplumsal sorunlara yönelik gerçekleştirilen canlandırma çalışmalarını içermektedir. Örneğin başlık parası, kızların erken yaşlarda evlendirilmesi, otobüs duraklarında yaşanan sıraya girip girmeme kavgaları gibi sosyal hayattan alınan konular sosyodramanın konuları olabilir. Eğitimde ise cezanın yeri, kopya çekme, arkadaşlık ilişkilerinde güven gibi gruba ya da okula ilişkin konular ele alınabilir.
- **Rol Oynama Yöntemi: Rol oynama,** öğrencilerin belli bir konuyu, durumu veya düşünceyi arkadaşlarının önünde dramatize ettiği, öğrenci merkezli bir öğretim yöntemidir. Rol yapan öğrenciler, canlandığı karakterin kimliğine bürünerek, kendilerini o kişiymiş gibi hisseder, düşünür ve davranırlar. Böylelikle hem öğrencilerin empati kurma yeteneklerinin hem de insan ilişkileri konusunda bilgi, beceri ve anlayış kazandırarak iletişim becerilerinin geliştirilmesinde oldukça etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.
- **Eğitim ve öğretimde rol oynama yönteminden erken yaşlardan itibaren yararlanılabilir.**
- Rol oynama yönteminin uygulama süreci, öğrencilerin dikkatini çeken ve üstesinden gelebileceği bir problem durumuyla başlar.
- Rollerini oynayacak oyuncular seçilir. Oyuncu seçimlerinde gönüllülük esas alınmalıdır. Daha sonra öğretmen öğrencilerle birlikte rolleri, karakterleri ve yapacak etkinlikleri tanımlar. Sahne düzenlenerek rollerin nasıl ve nerede yapılacağını öğretmen tarafından açıklanır. Hatta öğretmen oyunun basit bir kısmını örnek olarak oynayabilir.
- Dramada birey kendisini oynarken, rol oynamada farklı bir kimliğe bürünür. Böylece empati kurma becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.
- **Rol oynama yönteminin yapılandırma sürecinin iyi planlanması gerekir.** Çünkü konuların yanlış seçimi veya rollerin yanlış dağıtılması yöntemin etkililiğini azaltır. Bu da öğretmenler açısından daha fazla zaman

ve emek harcanması demektir. Ayrıca rollerin dağıtımında hep aynı öğrencilerin oynaması diğer öğrencileri olumsuz etkileyeceğinden tüm öğrencilerin sorumluluk almalarını sağlamak gerekir.

- **İş Birliğine Dayalı (Kubaşık) Öğretim Yöntemi:** Sınıf içi öğretimde başarıyı elde etmeye yönelik sosyal ilişkiler bağlamında genellikle rekabet stratejisi, bireysel çalışma stratejisi, iş birliği yaparak çalışma stratejisinden biri uygulanır. Rekabet stratejisinde öğrenciler birbiriyle yarıştırlarak en iyi başarıyı elde eden ödüllendirilir.
- **İşbirlikli öğrenme;** “öğrencilerin sınıf ortamında küçük karma gruplar oluşturarak ortak bir amaç doğrultusunda, akademik bir konuda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları grup başarısının değişik yollarla ödüllendirildiği bir öğrenme yaklaşımıdır”. Geleneksel öğretim yöntemleri yarışmacı ve rekabet üzerine odaklanırken iş birlikli öğretim grup içi etkileşime, paylaşmaya ve uzlaşmaya dayanır.
- **İşbirlikli öğrenme ve öğretim yöntemi bir grup çalışmasıdır.** Fakat her grup çalışması iş birlikli öğrenme değildir. Özellikle okullarda uygulanan küme çalışmaları grup çalışması olarak yer almaktadır. Ancak küme çalışmalarının uygulanışı iş birlikli öğrenmeden farklıdır. Küme çalışmaları gruplar öğretmen ya da öğrenciler tarafından oluşturulur.
- **David Johnson ve Roger Johnson'a göre iş birliğine dayalı öğrenmede grupların başarısını belirleyen beş temel unsur vardır:** 1. **Olumlu Bağımlılık:** Gruptaki her bir öğrencinin gruptaki diğer üyelerin öğrenmesinden sorumlu olduklarını hissetmeleridir. 2. **Yüz yüze Etkileşim:** Öğrenciler grup başarısı için birbirlerini teşvik etmek ve desteklemeleri için yüz yüze etkileşim gereklidir. 3. **Bireysel ve Grup Sorumluluğu:** Her bir öğrencinin kendi görevini yerine getirip grup hedefini gerçekleştirmekle yükümlü olduğunun bilincinde olmasıdır. 4. **Sosyal Beceriler:** Grup üyelerinin birlikte çalışmak için gerekli olan kişiler arası uyum ve iş birliğine dayalı becerileri etkili ve verimli bir öğrenme için önemli bir husustur. 5. **Grubun Kendini Değerlendirmesi:** Grup üyeleri kendilerinin ve grubun birlikte ne kadar iyi öğrendiğini ve iş birliği içerisinde çalışabilme becerilerinin ne düzeyde gerçekleştiğinin analiz edilmesidir.
- **İşbirlikli öğrenme gruplarında,** öğrencilere farklı rol ve sorumluluklar verilerek öğrencilerin grup içi etkileşime katılımı sağlanmaya çalışılır.
- **Etkili düşünme becerilerine sahip olan bireylerin tutum, beceri ve alışkanlıkları bakımından şu özelliklere sahip olduğunu ifade etmiştir.** Elindeki kanıt ve verileri etkili ve amaca uygun bir şekilde kullanabilir. Düşüncelerini düzenleyebilir ve tutarlı bir şekilde ifade edebilir. Mantıksal olarak geçerli olan ve geçerli olmayan görüş ve düşünceleri ayırt edebilir. Yeterli kanıt ve verinin olmadığı durumlarda karar vermeyi erteleyebilir. Karar vermeden önce alternatif durumların olası sonuçlarını tahmin edebilir. Gereksinim duyduğu bilgiye ulaşabilir. Başkalarını dikkatli bir şekilde dinleyebilir. Öğrenmenin yollarını bilir ve bağımsız bir şekilde öğrenebilir. Problem çözme basamaklarını doğru bir şekilde uygulayabilir. Karmaşık problemlere farklı, yeni ve özgün bakış açısıyla yaklaşabilir. Kendi görüş ve düşüncelerini sorgulayabilir.
- **Eleştirel düşünme, zihnimizi işgal eden bir sorun hakkında en iyi sonuca ulaşabilmek için düşünmenin bir yoludur.**
- **Eleştirel düşünme;** merak, şüphecilik ve alçakgönüllülük olmak üzere üç ana beceriyi içerir. Merak, daha fazla bilgi edinme, yeni fikirlere açık olma ve kanıta dayalı bilgi elde etme arzusudur. Şüphecilik, maruz kalınan yeni bilgiler hakkında sağlıklı bir sorgulama tutumuna sahip olmak ve söylenen her şeye körü körüne inanmamaktır. Alçakgönüllülük ise aksini bildiren inandırıcı kanıtlarla karşı karşıya kalındığında görüş ve düşüncelerin yanlış olduğunu itiraf edebilmedir.
- **Yaratıcılık,** günümüzde herkesin önemi üzerinde hem fikir olduğu kavramlardan biridir. Yaratıcılık eleştirel bakmak, yeni önermelerde bulunmak, daha önce aralarında ilişki kurulmamış varlıklar ya da düşünceler arasında ilişki kurmak, alışılmışın dışında özgün olmak, farklı çözüm yolları kullanarak yeni sonuçlara ulaşmaktır.
- **Perkins'e göre yaratıcılık bazı temel özelliklere sahiptir. Bu özellikler şunlardır:** Yaratıcılık yoğun bir istek ve çaba gerektirir. Dışsal güdülenmeden çok içsel güdülenme gerektirir. Düşüncelerin yeniden şekillendirilmesini gerektirir. Bazen yoğun çalışmaların sonunda, zihnin serbest olduğu bir anda oluşabilir. Zihnin orta noktasından çok uç kısmında çalışmayı gerektirir.
- **Yaratıcı düşünme süreci dört aşamadan oluşur;** 1. **Hazırlık aşaması:** Bir probleme bilinçli, sistematik ve mantıksal yaklaşımı içerir. 2. **Kuluçka aşaması:** Bilinçli kontrolü bulunmadığından yeni sentezler ve özgün

görüşler ortaya çıkar. 3. **Aydınlanma aşaması:** Çözüm geliştirme aşamasıdır. Kişi bir önceki aşamada elde ettiği bilgileri sentezleyerek çözüme ulaşır. 4. **Sonuçların doğrulanması aşaması:** Daha önceki aşamada elde edilen çözümlerin doğrulukları tekrar değerlendirilerek çözümde eksiklikler varsa giderilir.

- **Yansıtıcı düşünme,** kişinin bir eylem esnasında ne yaptığını sorgulaması ve daha sonra yaptığı üzerinde tekrar düşünerek genel bilgilerini düzenlemesidir.
- Yansıtıcı düşünme, öğrenme-öğretme yaşantılarının etkililiği üzerinde düşünmeye yöneltir

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi bir psikomotor beceriyi kazandırmada en etkili öğretim yöntemidir?

- Tartışma yöntemi
- Problem Çözme Yöntemi
- Drama Yöntemi
- Gösterip Yaptırma Yöntemi
- Soru-Cevap Yöntemi

2. Sınıfında iş birliğine dayalı öğretim yöntemini uygulayan bir öğretmen aşağıdakilerden hangisini ile öğrenciler arasındaki olumlu bağlılığı daha fazla artırır?

- Öğrencileri bireysel olarak değerlendirme
- Grup ortak puanı hesaplama
- Öğrencilerin yüz yüze etkileşimine izin verme
- Grup çalışmalarında öğrencileri gözlemleme
- Grupta öğrencilere ayrı görevler verme

3. Öğrencilerinde iletişim becerisi, empati, kendini ifade etme, farklı görüşlere saygı gösterme becerilerini geliştirmek isteyen bir öğretmen sınıfta bir öykü anlatmış, grup oluşturmuş ve öğrencilerinden kendilerini öyküde geçen kahraman yerine koymalarını eğer o kahraman yerinde olsalar nasıl davranacaklarını ve ne hissedeceklerini sorarak duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini sağlamıştır.

Yukarıdaki etkinliği yapan öğretmenin kullandığı yöntem hangisidir?

- Örnek olay
- Proje
- Tartışma
- Rol oynama
- Soru cevap

4. Bir sınıf öğretmeni, Güneş Sistemi'ni işleyeceği derste önceden görevlendirdiği altı öğrenciyi, üzerlerinde gezegen isimleri yazılı kâğıtlarla tahtanın önüne çıkarır. Önündeki kâğıtta Güneş yazan öğrenci "Ben Güneş'im, Güneş Sistemi'nin merkezinde yer alırım." diyerek etkinliği başlatır. Sonra, sırasıyla diğer gezegenler kendilerini ayrıntılı tanıtarak Güneş etrafındaki yerlerini alırlar ve etkinlik bu şekilde devam eder. Öğretmen bu derste aşağıdaki öğretim yöntemlerinden hangisini kullanılmıştır?

- Yaratıcı drama
- Rol oynama
- Gösterip yaptırma
- Problem çözme
- Tartışma

5. Toplum içerisinde rahat konuşamayan bir öğrencinin bu eksikliğini tamamlanabilmesi için gerçekleştirilebilecek en uygun uygulama aşağıdakilerden hangisidir?

- Örnek olay incelemesi öğretim uygulamasıyla öz güvenin geliştirilmesi
- Probleminin ne olduğunun buldurulmasına yönelik telkinlerde bulunulması
- Proje yöntemiyle öz güvenin geliştirilmesi
- Gösterip yaptırma ile öz güvenin geliştirilmesi
- Dramatizasyon etkinliklerinde rol verilmesiyle öz güvenin geliştirilmesi.

6. Öğrencilerine başka bir kişinin bakış açısından bakabilme becerisi kazandırmayı amaçlayan bir öğretmenin aşağıdaki yöntemlerden hangisini kullanmalıdır?

- Proje Yöntemi
- Problem Çözme Yöntemi
- Soru-Cevap Yöntemi

- d) Örnek Olay İncelemesi Yöntemi
e) Rol YOynama Yöntemi

7. Bir öğretmen, sınıftaki bütün öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarını istemektedir. Öğretmenin bu amacına ulaşmak için aşağıdaki öğretim yöntemlerinden hangisinin kullanılması uygun değildir?

- a) Proje Yöntemi
b) Örnek Olay İncelemesi Yöntemi
c) Anlatım Yöntemi
d) Gösterip Yaptırma Yöntemi
e) Drama Yöntemi

8. “Omuriliğin yapısını anlatırken astığım uyarıcı pano, çok iyi oldu. Öğrencilerin görsel yolla konuyu daha iyi kavramlarını sağladı.” diyen bir öğretmen aşağıdaki düşünme becerilerinden hangisini kullanmıştır?

- a) Yaratıcı düşünme
b) Tümevarımsal düşünme
c) Eleştirel düşünme
d) Problem çözme
e) Yansıtıcı düşünme

9. Sorgulayıcı bir yaklaşımla olayları ve durumları ele alma, irdeleyici bir bakış açısıyla yorum yapma ve karar verme becerilerini içerir. Gerçeği aktarıldığı şekliyle olduğu gibi değil, nesnel bir şekilde, akıl yürüterek algılama sürecidir.

Yukarıda özellikleri belirtilen düşünme biçimi hangisidir?

- a) Yakınsak düşünme   b) Yaratıcı düşünme
c) Yansıtıcı düşünme   d) Eleştirel düşünme
e) Problem çözme

10. Sahip olduğu temel düşünceyi ya da ürünü değiştirebilme, birleştirebilme, yeniden farklı durumlarda kullanabilme ya da tamamıyla kendi fikirlerinden hareket ederek yeni ve farklı ürünler, bilgiler üretebilme, olaylara farklı açılardan bakabilme ve küçük de olsa bir takım keşifler yapabilme yetisidir.

Yukarıda tanımlanan düşünme becerisi hangisidir?

- a) Eleştirel düşünme
b) Yaratıcı düşünme
c) Tümdengelimsel düşünme
d) Yansıtıcı düşünme
e) Problem çözme

Cevap Anahtarı

1.D, 2.B, 3.A, 4.E, 5.D 6.B, 7.C, 8.E,9.D, 10.B

ÜNİTE 11 : ETKİLİ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ I

Öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim stratejilerinin yapı taşlarıdır. Öğretim stratejisi “Nasıl öğretmeli?” sorusuna cevap bulmak için seçilecek olan yöntem ve teknikleri içerir. Yani öğretim stratejisi öğretim yöntem ve tekniklerini kapsayan geniş bir kümedir. Öğretim yöntemi öğrenciyi başarıya ulaştırmak için seçilen yoldur. Öğretim yönteminde belirli bir plana göre öğretim teknikleri ve araçları kullanılarak öğrenci etkinliklerinin düzenlenmesi amaçlanır. Öğretim teknikleri ise sınıf içinde yapılan işlemlerin tümüdür yani seçilen yöntemin uygulanış biçimidir.

ETKİLİ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ ve KULLANIM ÖZELLİKLERİ

Yöntemin uygulanış biçimi olan öğretim tekniği açıklayabilmek için önce öğretiminin ne olduğunu ayrıntısıyla bilmek gerekir. Çünkü her yöntemle beraber birden fazla teknik kullanılabilir. Yöntem yeni davranışları öğrencilere kazandırma işinin nasıl olacağını ifade eder. Dolayısıyla öğretmen öğretim sürecinin daha verimli geçmesini sağlamak amacıyla bir derste birden çok yöntemi kullanmalıdır.

Öğrencilerin her biri farklı öğrenme stiline sahiptir. Kimi öğrenci kendi kendine çalışarak, kimi öğrenci dinleyerek kimisi de arkadaşları ile işbirliği yaparak daha kolay öğrenir. Bunun için öğretim sürecinde yöntem çeşitliliği olursa her öğrencinin öğrenmesi sağlanabilir.

Rutin bir sınıf ortamında çeşitli yöntemler kullanılarak derse karşı ilgi ve heyecan artırılabilir.

Öğretim tekniklerine geçmeden önce öğretim yöntemleri hakkında kısaca bilgi vermekte fayda vardır. **Öğretim yönteminin başlıcaları şunlardır:**

• **Anlatım yöntemi** : Öğretmenin öğrenciye kazandırmak istediği hedefleri anlatması öğrencilerin pasif olarak dinlemesi ile gerçekleşen bir yöntemdir. Öğrenciler süreç içerisinde pasif oldukları için fazla soru sorma fırsatı bulamazlarsa ve düşüncelerini açıklayamazlarsa etkili bir yöntem olamaz. Bu yöntemle bilgi düzeyindeki davranışlar kazandırılabilir, daha üst düzey davranışların kazandırılması oldukça güçtür. Öğretmen merkezli eski yöntemlerden biri sayılmaktadır. Kalabalık sınıflarda rahatlıkla uygulanabilir. Uygulanması kolay ve ekonomiktir

• **Soru cevap yöntemi:** Öğrencilerin bildiklerini ve bilmediklerini ortaya çıkarmak için kullanılacak en etkili yöntemdir. Öğretmen- öğrenci ve öğrenci- öğrenci şeklinde de uygulanabilir. Böylece öğrenci derse aktif olarak katılır. Bu yöntem sayesinde konu tekrarı yapılır ve anlaşılmayan noktaların açığa çıkması sağlanır. Bu yöntem öğrencinin düşünme, konuşma ve yorum yapma becerisini geliştirmesi açısından oldukça etkilidir. Bu yolla öğretmen öğrencilerin dikkatini derse çeker ve derse karşı motivasyon artmış olur.

• **Problem çözme yöntemi:** Problem, önceden öğrenilmiş teorem ya da kurallar yardımıyla çözümü istenen bir soru olarak tanımlanabilir. Problem çözümü için "tek bir yol değil", "en iyi yol" vardır. Problem çözme, amaca ulaşabilmek için alternatifler arasından en uygununu belirlemektir. Öğrencilere uygun bir ortam sağlanırsa bireysel ya da toplumsal sorunlarla baş etmeyi öğrenebilirler. Problem çözme öğrencileri ezbercilikten uzaklaştırarak aktif düşünme becerilerini geliştirir. **Problem çözme yönteminde şu basamaklar izlenmelidir;** • Problemi tanımlayın, • Bilgi toplayın, • Bir plan ya da çözüm üretin, • Planı ya da çözümü deneyin, • Planın ya da çözümün sonuçlarını kontrol edin, etkililiğini belirleyin, • İhtiyaç duyulan alternatif planlar seçin, Bu basamaklar öğrencilere anlatılmalı ve uygulanması sağlanmalıdır

• **Gösterip yaptırma yöntemi:** Yaparak yaşayarak öğrenmenin baskın olduğu bir yöntemdir. Sözlerin ve sözcüklerin yetersiz kaldığı durumlarda, yani öğrenciye ne yapılacağını söylemenin eksik kaldığı ve nasıl yapılacağını göstermenin gerekli olduğu durumlarda kullanılan bir yöntemdir. Bir işlemin uygulanmasını, bir sürecin işleyişini, bir aracın çalıştırılmasını önce açıklayarak gösterme, sonra da öğrenciye uygulama yaptırarak öğretme yoludur. **Bu yöntem iki aşamadan oluşur:** Önce öğrenciye bir araç gerecin nasıl çalıştığı gösterilir ya da bir işlemin uygulama aşamalarının nasıl olduğu ayrıntılarıyla açıklanır sonra da öğrenciye uygulama yaptırarak öğretilir.

• **Örnek olay yöntemi** : Örnek olay, gerçek yaşamda karşılaşılan bir olay, durum ya da konunun içindeki problemlerin sınıf ortamında tartışılarak çözülmesi yoluyla öğrenimin sağlanması ve problem çözme becerisinin kazandırılmasında kullanılır. Öğrencilere çözülmesi gereken bir sorun ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Öğrenciler verileri analiz ederek sorunu değerlendirirler ve sorun üzerinde tartışarak çözüm önerileri üretirler.

• **Gezi gözlem yöntemi** : Bu yöntem planlı ve amaçlı olarak öğretmen gözetiminde okul dışında bir ortama gidilerek gözlem yapılmasını ifade eder. Öğrenci araştırıp inceleme yoluyla öğretim sürecine katıldığı için etkili bir yöntemdir. **Bu yolla öğrenciler çevrelerini daha iyi tanır ve gözlemlerler.** Bu yöntemin faydalı olabilmesi için gezi planının çok iyi hazırlanmış olması gerekmektedir. Fen, tarih ve coğrafya derslerinde sıklıkla kullanılacak bir yöntemdir.

• **Rol oynama yöntemi;** Rol oynama, kişinin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek anlatmasıdır. Öğrenci rol yaparken kendini başka bireylerin yerine koyar ve böylece empati becerisi, yaratıcılığı gelişmiş olur.

• **Laboratuvar yöntemi** Bu yöntemde öğrenciler gruplar hâlinde laboratuvarlarda deney ve gözlem yaparak öğrenirler. Öğretmen sadece gözetmendir. Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenirken, soyut kavramlarda somutlaşacaktır. Birden fazla duyu organı için içine girdiği için öğrenme daha kolay ve kalıcı olacaktır.

• **Proje yöntemi:** Bu süreçte öğretmen gözetmendir, öğrencilere yol göstericidir. Öğrenciler kendi kendilerine öğrendikleri için bilgi kalıcıdır. Öğrencilerin bağımsız düşünme, problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesini sağlar.

• **Drama yöntemi:** Bir olayın, bir olgunun ya da bir durumun tiyatro teknikleri kullanılarak öğrenciler tarafından canlandırılmasıdır. Yaratıcı drama ve eğitsel drama olarak ikiye ayrılır. Yaratıcı dramada, öğrencilere öğrenecekleri kavramlarla ilgili herhangi bir yazılı metin verilmez, tamamen doğaçlama olarak kendi yaratıcı düşünce vedeneyimlerini kullanarak ortaya çıkardıkları oyundur. Öğrencilerin birbirlerini dinlemelerini ve konuşma becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Bunun yanında hayal kurma, rol yapma, empati, beden dilini kullanma gibi becerileri de geliştirerek eğitim ve öğretime destek sağlar

• **Tartışma yöntemi:** Bir konuyu açıklığa kavuşturmak ya da bir problemi çözmek için iki veya daha fazla kişinin karşılıklı fikirlerini ve görüşlerini ortaya koymalarıdır. Öğrenci merkezli sınıflarda uygulanan öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebildikleri, karşılarındaki kişilerin fikirlerine saygı duymayı öğrendikleri, iletişim becerilerinin geliştiği bir yöntemdir. Bu yolla sınıfta demokrasi bilinci gelişir, bilgiler daha kalıcı hâle gelir.

• **Kavram haritaları:** Kavramlar arasındaki ilişkilerin şematize edilerek bilgilerin zihinde somut ve görsel olarak düzenlenmesini sağlar. Ezberciliği önleyerek bilgilerin somut ve görsel olarak öğrenilmesinde etkilidir. Bir derste öğrenciler önce konuyla ilgili kavramaları öğrenmeli ve bunlar arasındaki ilişkiyi iyice kavramalıdır ki kavram haritası oluşturabilsinler.

• **Benzetim yöntemi:** Benzetim, öğrencilerin bir problemi çeşitli yönleriyle tartışmak için belirli esaslar etrafında çalıştıkları gerçek bir durumu taklit etmek, benzerini bir model üzerinde oluşturmaktır.

ETKİLİ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ ve KULLANIM ÖZELLİKLERİ

Grup Hâlinde Uygulanan ve Diğer Teknikler

Öğrencilerin iş birliği ve etkileşimi bu teknikler de oldukça önemlidir. Diğer tekniklerde de aynı şekilde etkileşim olduğu gibi bireysel çalışmalarda söz konusudur. Bunlar:

• **Beyin fırtınası öğretim tekniği:** Bir probleme çözüm getirmek veya bir konuda birden çok fikir edinilmek istendiği zaman kullanılan bir tekniktir. Öğrencileri düşünmeye sevk etmek ve üretken hâle getirmek de etkilidir. Kullanımı oldukça kolaydır ve kalabalık gruplarda rahatlıkla uygulanabilir. Öğrenciler fikirlerini söyledikten sonra bunlar tahtaya yazılmalı, fikirler gruplandırılarak ilgisiz olan fikirler çıkarılmalıdır.

• **Soru cevap öğretim tekniği :** Yöntem olarak da kullanılabilen bu teknikte derste öğretmen öğrencilere sorular sorar ve cevaplarını almayı hedefler. Sadece öğretmen öğrencilere sorular sormaz öğrenci de öğrenmek için öğretmene sorular sorabilir.

• **Benzetim öğretim Tekniği:** Gerçek ya da gerçeğe uygun modeller kullanılarak dersler işlenir. Buradaki amaç gerçeğe yakın durumlar oluşturarak öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamaktır. Uygulama basamağında davranış kazandırır. Askerlikte, astronot eğitiminde yoğun olarak kullanılır

• **Drama öğretim tekniği :** Drama sözel anlatım becerilerini geliştirerek, etkili ve dikkatli dinleme özelliği kazandırır. Empati becerisi sağlar.

• **Ödev öğretim tekniği:** Ödev, öğretmen tarafından öğrencilere ders dışı zamanda verilen konuyu pekiştirmek, tekrar etmek, derse hazır gelmelerini sağlamak ya da değerlendirme yapmak amacıyla verilir. Ödev verilirken mutlaka dikkat edilmesi gereken nokta ödevlerin eğitsel amaç taşımasıdır.

• **Sergi öğretim tekniği:** Öğrencilerin öğretim sürecinde meydana getirdikleri resim, heykel, yazı, şiir gibi çalışmalarını diğer insanlara sunmalarıdır. Öğrencilerde yaratıcılık, aktif katılım ve estetik becerileri geliştirir.

• **Görüşme öğretim tekniği:** Sınıfta verilecek olan bir bilginin alanında uzman kişiler tarafından anlatılmasını ifade eden bir tekniktir. Sınıfa uzman getirilerek gerçekleştirilebileceği gibi öğrencilerin dışarıda uzmanla birebir görüşmesi ile de gerçekleştirilebilir

• **Mikro öğretim tekniği :** Uygulamaya yönelik olan bu yaklaşım özellikle de öğretmen yetiştirme de kullanılan bir tekniktir. Mesleki deneyim kazandırmayı sağlar. Öncelikle mikro ders için bir plan hazırlanır. Bu plan sınıfta uygulanır. Uygulama yapılırken mikro dersin mutlaka kayıt altına alınması gerekir.

• **Pantomim öğretim tekniği :** Duygu ve düşüncelerin sözsüz bir şekilde jest ve mimiklerle anlatılmasıdır. Empati yeteneğinin gelişmesini sağlar. Öğrencilerden, bir kısmı anlatırken bir kısmı da anlatılanları bulmaya çalışır.

• **Eğitsel oyunlar öğretim tekniği:** Özellikle okulöncesi ve ilköğretimde sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Öğrencilerin eğlenirken öğrenmesi hedeflenir. Öğrenilenleri pekiştirmek amacıyla kullanılır. Oyunlar öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olarak seçildiğinde hedeflenen kazanımlara ulaşılmayı sağlar ve öğrencilerin sosyalleşmesine katkıda bulunur. Öğrencilerin dikkatini derse çekerken kavrama ve yorum yapma yeteneklerini de geliştirir.

• **Altı şapka düşünme tekniği:** Öğrencilerin yaratıcılık ve empati yeteneğini geliştirmek amacıyla, farklı duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak için kullanılan, öğrenciyi merkeze alan bir öğretim tekniğidir.

• **Altı ayaklı uygulama öğretim tekniği:** Uygulama becerisi ve analitik düşünmeyi gerektiren bir öğretim tekniğidir. Öğrenci merkezlidir. Öğrencilerin belirli kalıplarda düşünmesini engeller

• **İstasyon öğretim tekniği:** Sınıfın önüne üç ila beş sıra koyulur. Her sıra bir istasyondur. Bu istasyonlara oturtulacak öğrenciler grup oluşturur ve gruplar kendilerine bir isim belirler. Daha sonra her grup kendi istasyonuna gider ve orada kendilerine verilen görevi yapmaya başlar.

• **Bireyselleştirilmiş öğretim tekniği:** Öğretmen sınıfın tümüne değil de 3-4 öğrenciden oluşan homojen

gruplara açıklama yapar. Böylece her öğrenci kendi düzeyine uygun olarak öğrenir. Beceri geliştirme, düzey geliştirme, planlı grup çalışmaları ve dönüşümlü çalışmalar olmak üzere dört çalışma türüyle yürütülür.

• **1 İkili grup çalışması öğretim tekniği:** İki öğrenciden oluşan grupta aynı konu üzerinde ortak amaçlarla çalışmalar yapılır. Öğretmen yönlendiricidir. Grup üyelerinin beraber düşünmeleri, karşılıklı fikir alışverişi içinde olmaları ve rahat bir ortamda çalışmalarını hedeflenir. Grup üyeleri değiştirilerek farklı öğrencilerin birbiriyle etkileşimi sağlanmalıdır.

• **Philips 66 öğretim tekniği :** Öğrenciler altışar kişilik gruplara ayrılır. Her bir grubun problemi 6 dakika sessizce tartışmaları istenir. Tartışma sonuçları sınıfa sunulur. Buradaki amaç farklı görüşlerin ortaya çıkarılması ve zamandan tasarruf demektir.

• **Programlı öğretim tekniği :** Skinner sınıf eğitimine karşı çıkmış, bireysel eğitimi savunmuştur. Çünkü sınıf eğitimi bireysel farklılıkları dikkate almamakta ve katılım ile dönüt çok zor olmaktadır. Programlı öğretim tekniğinde 3 öge vardır: öğrenci, program, araçlar. Bireysel eğitim programı aşağıdaki ilkelere göre yapılır: • Küçük adımlar, • Etkin katılım, • Başarı, • Anında düzeltme, • Bireysel hız. Programlı öğrenme, konuların ünitelere ayrılmasını ve ön koşul öğrenmeler dikkate alınarak belli bir sıra içinde işlenmesini (küçük adımlar), pekiştirici kullanılmasını (başarı neticesinde), öğretimin bireyselleştirilmesini (bireysel hızı), hatanın en aza indirgenmesini (anında düzeltme) ve öğrencinin sürece bizzat dâhil edilmesi gerektiğini (etkin katılım) savunur.

• **Gezi-gözlem öğretim tekniği:** Sınıftaki konularla ilgili yapılacak olan planlı ziyaretler geziyi, gerçek yaşamdaki insan, olay veya nesnelerin planlı bir şekilde izlenmesi ise gözlem tekniğini ifade eder. Gezi yeri, öğrenciyi kazandırılacak hedefe göre belirlenmelidir. Gezi için plan hazırlanmalıdır. Gezinin amacı belirlenmelidir. Gezi yapıldıktan sonra geziyle ilgili sınıfta konuşmalar ve tartışmalar yapılmalıdır.

Tabiatta var olan bir şeyin kendi şartlarında incelenmesine “gözlem” denir. Tabiattaki bir olay, durum ya da varlık araştırmacının oluşturacağı şartlarda incelenirse bu “deney”dir.

• **Proje temelli öğretim tekniği:** Öğretmen ile öğrenciler beraber tasarı hazırlarlar. Bu tasarılar problem şeklindedir. Öğrenciler bu tasarı ile ilgili yaptıkları çalışmaları öğretmene kontrol ettirirler. Öğretmen rehber konumundadır. Bireysel ya da grup hâlinde yürütülebilir. Sınıf içinde ve dışında yapılabilir. Öğrencinin problem çözme becerisini, eleştirel düşünme becerisini, yansıtıcı ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkıda bulunur.

• **Bilgisayar öğretim tekniği :** Son yıllarda yaygın olarak kullanılan iletişim araçlarından biri olan bilgisayarlar eğitim öğretimde sıklıkla kullanılmaktadır. **Bilgisayarlar öğretmen yerine geçmez, öğretimi tamamlayıcıdır.**

Bilgisayar öğretim yöntem, kalıcılığın artırılmasını, görsel işitsel uyarıcılar açısından zengin yaşantılar sağlanmasını, öğrenme eksiklerinin tespit edilmesini ve giderilmesini sağlar

---

• **Tereyağı ekmek öğretim tekniği:** Öğrencilere, öğretmen tarafından düşünmeleri için bir problem, konu ya da soru verilir. Öğrenciler önce tek başlarına düşünür daha sonra arkadaşları ile düşünmeleri ve tartışmaları istenir.

• **Dedikodu öğretim tekniği:** Bu teknikte öncelikle öğrenciler ikiye bölünür. Verilen konu ya da soruyla ilgili fikirlerini birbirlerine aktarırlar. Daha sonra ikili gruplar birbirlerinden ayrılarak yeni ikililer oluştururlar. Yeni çiftlerine kendi düşüncelerini ve önceki çiftlerinin düşüncelerini aktarırlar ve onların bu konu hakkındaki düşüncelerini sorarlar.

• **“Nesi var?” Öğretim tekniği:** Sınıftan bir öğrenci seçilir ve sınıf dışına çıkarılır. Sınıfta kalan öğrenciler bir nesne veya bir kavram belirlerler. Verilecek ipuçlarına karar verilir ve dışarı çıkarılan öğrenci çağrılır. Sınıfa gelen öğrenci sınıfta bulunan öğrencilere “Nesi var?” sorusunu yönelterek belirlenen nesne veya kavramı bulmaya çalışır

• **Siz olsaydınız ne yapardınız? Öğretim tekniği :** Bu teknikte kartlara öğrencilerin günlük hayatta karşılaşabilecekleri durum ya da sorunlar yazılır. Bu durum ya da sorunla ilgili kartların üzerine açık uçlu sorular yazılarak sonuna da “Siz olsaydınız ne yapardınız?” sorusu eklenir. Öğrencilerinde bu soru hakkındaki fikirleri alınarak tartışma ortamı oluşturulabilir.

• **Pazar yeri öğretim tekniği :** Öncelikle öğrencilere küçük kâğıtlar dağıtılır. Bu kâğıtlara bir sorunu, bir olayla ilgili değeri, kavramı ya da kafalarına takılan bir soruyu yazmaları istenir. Bu kâğıtları yakalarına takarak sınıf içinde dolaşmaya başlarlar. Karşılaştıkları arkadaşının yakasındaki kart hakkında o arkadaşına sorular sorarak cevap almaya ve böylece etkileşimde bulunmaya çalışırlar.

• **Hikâye haritası öğretim tekniği;** Bir hikâyenin dikkat çeken yerleri görsellerle ifade edilir. Hikâyenin kurgusu ve karakterleri hakkında öğrencilerin düşünmeleri istenir. Bu hikâyeye ilgili soruları öğrenciler cevaplandırır

• **Vızıltı grupları öğretim tekniği:** Burada amaç öğrencilerin yaratıcılıklarını artırmaktır. Öğrencilerin tamamı bu etkinliğe katılır. Bu teknik tartışma yönteminde kullanılan aktif öğrenme tekniğidir. Gruplar oluşturulur,

grupta bulunan öğrenci sayısı kadar grup üyelerine konuşma hakkı verilir. Örneğin “Vızıltı 22” iki kişilik bir gruptur ve grup üyelerinin her biri 2 dakika konuşma hakkına sahiptir

• **Rulman öğretim tekniği:** Bu teknikte sınıfta bulunan öğrenciler iç içe iki çember oluşturacak şekilde dizilirler. Dış çemberdeki öğrencilerin yüzleri içe dönük iken içerdeki çemberde olan öğrencilerin yüzü dışa dönük olarak sandalyede otururlar. Herhangi bir konu ya da problem belirlenir. İç ve dış çemberde karşılıklı olarak oturan öğrenciler bu konu ya da problem hakkındaki fikirlerini birbirleri ile paylaşırlar

• **Akvaryum öğretim tekniği:** Sınıfın ortasına 2- 4 kişi çıkarılır. Geri kalan öğrenciler ortadaki öğrencilerin etrafında çember oluşturacak şekilde otururlar. Ortadaki öğrencilerin bir konu ya da problem hakkında tartışmaları istenir. Etraftaki öğrenciler ise onları izler ve gözlem yaparlar.

• **Köşeleme öğretim tekniği:** Aktif öğrenme tekniklerinden biridir. Öğrencilere yöneltilen bir problemle ilgili alınan görüşlere göre köşeler oluşturulur. Bu köşelere aynı görüşte olan öğrenciler toplanır. Konuyu tekrar kendi aralarında ele alarak tartışırlar. Grup temsilcisi tartışma sonucu oluşturdukları raporları sınıfa sunar.

• **Kartopu öğretim tekniği:** Öğretmen tarafından bir konu ya da problem belirlenir. Öğrencilerin önce bireysel olarak düşünmeleri, sonra iki kişilik gruplar hâlinde daha sonra üçlü, dörtlü, beşli, ...gruplar hâlinde konu ya da problemi tartışmaları istenir. Tartışma sonucu sınıfa sunulur.

11.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- **Öğretim yöntem ve teknikleri,** öğretim stratejilerinin yapı taşlarıdır. Öğretim stratejisi “Nasıl öğretmeli?” sorusuna cevap bulmak için seçilecek olan yöntem ve teknikleri içerir. Yani öğretim stratejisi öğretim yöntem ve tekniklerini kapsayan geniş bir kümedir. Öğretim yöntemi öğrenciyi başarıya ulaştırmak için seçilen yoldur. Öğretim yönteminde belirli bir plana göre öğretim teknikleri ve araçları kullanılarak öğrenci etkinliklerinin düzenlenmesi amaçlanır. Öğretim teknikleri ise sınıf içinde yapılan işlemlerin tümüdür yani seçilen yöntemin uygulanış biçimidir.
- **Yöntemin uygulanış biçimi olan öğretim tekniği açıklayabilmek için** önce öğretim yönteminin ne olduğunu ayrıntısıyla bilmek gerekir. Çünkü her yöntemle beraber birden fazla teknik kullanılabilir. Yöntem yeni davranışları öğrencilere kazandırma işinin nasıl olacağını ifade eder.
- **Öğretim yönteminin başlıcaları şunlardır:** • Anlatım yöntemi • Soru cevap yöntemi • Problem çözme yöntemi • Gösterip yaptırma yöntemi • Örnek olay yöntemi • Gezi gözlem yöntemi • Rol oynama yöntemi • Laboratuvar yöntemi • Proje yöntemi • Drama yöntemi • Tartışma yöntemi • Kavram haritaları • Benzetim yöntemi
- **Anlatım Yöntemi :**Öğretmenin öğrenciyi kazandırmak istediği hedefleri anlatması öğrencilerin pasif olarak dinlemesi ile gerçekleşen bir yöntemdir. Öğrenciler süreç içerisinde pasif oldukları için fazla soru sorma fırsatı bulamazlarsa ve düşüncelerini açıklayamazlarsa etkili bir yöntem olamaz. Bu yöntemle bilgi düzeyindeki davranışlar kazandırılabilir, daha üst düzey davranışların kazandırılması oldukça güçtür.
- **Soru Cevap Yöntemi :**Sınıf içinde ders esnasında yaygın bir şekilde kullanılan yöntemlerden biridir. Öğrencilerin zihinlerini çalıştırmayı hedefler. Sokrates yöntemi olarak da bilinmektedir. Sokrates’ in önceden düzenlenmiş birtakım sorularla karşısındakinin zihninde saklı bulunan doğruları açığa çıkarma ve böylelikle ona gerçeği buldurma temeline dayanan bir öğretim yöntemidir.
- **Problem,** önceden öğrenilmiş teorem ya da kurallar yardımıyla çözümü istenen bir soru olarak tanımlanabilir. Problem çözümü için “tek bir yol değil”, “en iyi yol” vardır. Problem çözme, amaca ulaşabilmek için alternatifler arasından en uygununu belirlemektir.
- **Problem çözme yönteminde şu basamaklar izlenmelidir;** • Problemi tanımlayın, • Bilgi toplayın, • Bir plan ya da çözüm üretin, • Planı ya da çözümü deneyin, • Planın ya da çözümün sonuçlarını kontrol edin, etkililiğini belirleyin, • İhtiyaç duyulan alternatif planlar seçin,
- **Gösterip Yaptırma Yöntemi :**Yaparak yaşayarak öğrenmenin baskın olduğu bir yöntemdir. Sözlerin ve sözcüklerin yetersiz kaldığı durumlarda, yani öğrenciyi ne yapılacağını söylemenin eksik kaldığı ve nasıl yapılacağını göstermenin gerekli olduğu durumlarda kullanılan bir yöntemdir. •**Örneğin,** matematik dersinde pergel, cetvel kullandırma gösterip yaptırma tekniğine örnektir.
- **Örnek olay,** gerçek yaşamda karşılaşılan bir olay, durum ya da konunun içindeki problemlerin sınıf ortamında tartışılarak çözülmesi yoluyla öğrenimin sağlanması ve problem çözme becerisinin kazandırılmasında kullanılır.

- **Gezi Gözlem Yöntemi** : Bu yöntem planlı ve amaçlı olarak öğretmen gözetiminde okul dışında bir ortama gidilerek gözlem yapılmasını ifade eder. Öğrenci araştırıp inceleme yoluyla öğretim sürecine katıldığı için etkili bir yöntemdir. Bu yolla öğrenciler çevrelerini daha iyi tanır ve gözlemlerler. Bu yöntemin faydalı olabilmesi için gezi planının çok iyi hazırlanmış olması gerekmektedir. Fen, tarih ve coğrafya derslerinde sıklıkla kullanılabilir bir yöntemdir.
- **Rol oynama**, kişinin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiye girerek anlatmasıdır. Öğrenci rol yaparken kendini başka bireylerin yerine koyar ve böylece empati becerisi, yaratıcılığı gelişmiş olur.
- **Laboratuvar Yöntemi** :Özellikle fen derslerinde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde öğrenciler gruplar halinde laboratuvarlarda deney ve gözlem yaparak öğrenirler. Öğretmen sadece gözetimdir. Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenirken, soyut kavramlarda somutlaşacaktır. Birden fazla duyu organı işin içine girdiği için öğrenme daha kolay ve kalıcı olacaktır. Ancak her öğrenciye deney yapacağı aracı sağlamak ve her konuyla ilgili deney yapmak bu yöntemin sınırlılıklarıdır
- **Proje Yöntemi** :Öğrencilerin ilgi ve merakları doğrultusunda seçtikleri bir konu üzerinde bilimsel süreçleri kullanarak bireysel ya da grupta yaptıkları araştırma sonucunu sunum ve ürünlerle sonuçlandırma işlemidir.
- **Drama Yöntemi** :Bir olayın, bir olgunun ya da bir durumun tiyatro teknikleri kullanılarak öğrenciler tarafından canlandırılmasıdır. Yaratıcı dramada, öğrencilere öğrenecekleri kavramlarla ilgili herhangi bir yazılı metin verilmez, tamamen doğaçlama olarak kendi yaratıcı düşünce ve deneyimlerini kullanarak ortaya çıkardıkları oyundur. Bu süreç içerisinde öğretmen her türlü araç- gereci sağlamak ve ortamı düzenlemekle sorumludur. Eğitsel dramada ise öğrencilere belirlenen hedefler doğrultusunda canlandıracakları rolleri yazılı olarak dağıtılmıştır. Öğrenci rolünü hazırlanmış olarak sergiler.
- **Tartışma Yöntemi** :Bir konuyu açıklığa kavuşturmak ya da bir problemi çözmek için iki veya daha fazla kişinin karşılıklı fikirlerini ve görüşlerini ortaya koymalarıdır. Öğrenci merkezli sınıflarda uygulanan öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebildikleri, karşısındaki kişilerin fikirlerine saygı duymayı öğrendikleri, iletişim becerilerinin geliştiği bir yöntemdir. Bu yolla sınıfta demokrasi bilinci gelişir, bilgiler daha kalıcı hâle gelir.
- **Kavram Haritaları**:Kavramlar arasındaki ilişkilerin şematize edilerek bilgilerin zihinde somut ve görsel olarak düzenlenmesini sağlar. Ezberciliği önleyerek bilgilerin somut ve görsel olarak öğrenilmesinde etkilidir.
- **Benzetim Yöntemi** :Benzetim, öğrencilerin bir problemi çeşitli yönleriyle tartışmak için belirli esaslar etrafında çalıştıkları gerçek bir durumu taklit etmek, benzerini bir model üzerinde oluşturmaktır.
- **Beyin Fırtınası Öğretim Tekniği** :Bir probleme çözüm getirmek veya bir konuda birden çok fikir edinilmek istendiği zaman kullanılan bir tekniktir. Öğrencileri düşünmeye sevk etmek ve üretken hâle getirmek de etkilidir.
- **Soru Cevap Öğretim Tekniği** :Yöntem olarak da kullanılabilen bu teknikte derste öğretmen öğrencilere sorular sorar ve cevaplarını almayı hedefler. Sadece öğretmen öğrencilere sorular sormaz öğrenci de öğrenmek için öğretmene sorular sorabilir. Bu teknik sayesinde öğrenciler derse hazır gelir ve anlaşılmayan konular belirlenebilir.
- **Benzetim Öğretim Tekniği** :Gerçek ya da gerçeğe uygun modeller kullanılarak dersler işlenir. Buradaki amaç gerçeğe yakın durumlar oluşturarak öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamaktır.
- **Drama Öğretim Tekniği**:Öğrencilerin hangi durumlar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayan bir tekniktir. Empati kurma ve problem çözme becerilerini geliştirir. Öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade etmelerine ve dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Etkili dinleme alışkanlığı kazandırır.
- **Ödev Öğretim Tekniği** :Ödev, öğretmen tarafından öğrencilere ders dışı zamanda verilen konuyu pekiştirmek, tekrar etmek, derse hazır gelmelerini sağlamak ya da değerlendirme yapmak amacıyla verilir. Ödev verilirken mutlaka dikkat edilmesi gereken nokta ödevlerin eğitsel amaç taşımasıdır. Ödevin nasıl yapılacağı, hangi kaynakların kullanılacağı belirtilmelidir. Ödev hakkında mutlaka geri dönüt verilmelidir.
- **Sergi Öğretim Tekniği** :Öğrencilerin öğretim sürecinde meydana getirdikleri resim, heykel, yazı, şiir gibi çalışmalarını diğer insanlara sunmalarıdır. Hem süreç hem ürün değerlendirmeye fırsatı sağlar.
- **Görüşme Öğretim Tekniği** :Sınıfta verilecek olan bir bilginin alanında uzman kişiler tarafından anlatılmasını ifade eden bir tekniktir. Sınıfa uzman getirilerek gerçekleştirilebileceği gibi öğrencilerin dışarıda uzmanla birebir görüşmesi ile de gerçekleştirilebilir.

- **Mikro Öğretim Tekniği** :Uygulamaya yönelik olan bu yaklaşım özellikle de öğretmen yetiştirme de kullanılan bir tekniktir. Mesleki deneyim kazandırmayı sağlar. Öncelikle mikro ders için bir plan hazırlanır.
- **Pantomim Öğretim Tekniği** :Duygu ve düşüncelerin sözsüz bir şekilde jest ve mimiklerle anlatılmasıdır. Empati yeteneğinin gelişmesini sağlar.
- **Eğitsel Oyunlar Öğretim Tekniği** :Özellikle okulöncesi ve ilköğretimde sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Öğrencilerin eğlenirken öğrenmesi hedeflenir. Öğrenilenleri pekiştirmek amacıyla kullanılır. Oyunlar öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olarak seçildiğinde hedeflenen kazanımlara ulaşılmayı sağlar ve öğrencilerin sosyalleşmesine katkıda bulunur.
- **Altı Şapka Düşünme Öğretim Tekniği** :Öğrencilerin yaratıcılık ve empati yeteneğini geliştirmek amacıyla, farklı duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak için kullanılan, öğrenciyi merkeze alan bir öğretim tekniğidir.
- **Renkler ve özellikleri aşağıdaki gibidir: Beyaz:** Tarafsız, objektif, bilimsel görüşlü, bilgici **Siyah:** Karamsar, olumsuzlukları gösteren **Sarı:** İyimser, avantajlı ve olumlu yanlara bakan **Kırmızı:** Duygusal, nefret sevgi ve korkuları yansıtan **Mavi:** Değerlendirici, olaya bütün açılardan bakan **Yeşil:** Üretken, yaratıcı, yeni fikirleri geliştiren
- **Altı Ayakkabılı Uygulama Öğretim Tekniği: Ayakkabıların renklerine göre anlamları şöyledir:**
  - **Lacivert (Resmî) Ayakkabı:** Resmîyeti temsil eder. Rutin işler mümkün olduğunca mükemmel biçimde uygulanır. Özgürleştiricidir.
  - **Gri (Spor) Ayakkabı:** Gri renk net olamayan durumları, spor ayakkabı da resmî olmamayı ve rahatlığı simgeler. Bilgi toplarken rahat bir biçimde çok yönlü olmayı ve tarafsız davranmayı gerektirir.
  - **Kahverengi (Yürüyüş) Ayakkabı:** Karmaşık durumları temsil eder. Pratikliği gerektirir. Uygulamaya dönük davranış ve esneklikten faydalanılarak sonuca varılır.
  - **Turuncu (Lastik) Çizmeler:** Tehlike, aciliyet ve krizi ifade eder. Odaklanma ve öncelik oluşturma duygusu en önemli özelliğidir.
  - **Pembe (Ev) Terlikler:** İnsancılığı, duyarlılığı ve sıcaklığı temsil eder. Korumayı, acımayı, insanların duygu ve hassasiyetlerine karşı duyarlı olmayı çağırır.
  - **Mor (Binici) Çizmeler:** Yetkiyi ifade eder. Kişi kendi yeteneği ile değil otoriteden aldığı resmî yetki ile hareket eder.
- **İstasyon Öğretim Tekniği** :Sınıfın önüne üç ila beş sıra koyulur. Her sıra bir istasyondur. Bu istasyonlara oturtulacak öğrenciler grup oluşturur ve gruplar kendilerine bir isim belirler.
- **Bireyselleştirilmiş öğretim tekniğinde şu çalışmalar bulunabilir:**
  - Dönüşümlü günlük çalışmalar
  - Beceri geliştirme çalışmaları
  - Planlı grup çalışmaları
  - Düzey geliştirme çalışmaları
- **Programlı öğretim tekniğinde 3 öge vardır:** öğrenci, program, araçlar. Bireysel eğitim programı aşağıdaki ilkelere göre yapılır:
  - Küçük adımlar,
  - Etkin katılım,
  - Başarı,
  - Anında düzeltme,
  - Bireysel hız.
- **Gezi-Gözlem Öğretim Tekniği** :Sınıftaki konularla ilgili yapılacak olan planlı ziyaretler geziyi, gerçek yaşamdaki insan, olay veya nesnelerin planlı bir şekilde izlenmesi ise gözlem tekniğini ifade eder.
- Tabiatıta var olan bir şeyin kendi şartlarında incelenmesine **“gözlem”** denir. Tabiatıdaki bir olay, durum ya da varlık araştırmacının oluşturacağı şartlarda incelenirse bu **“deney”**dir.
- **Tereyağı Ekmek Öğretim Tekniği** ;Öğrencilere, öğretmen tarafından düşünmeleri için bir problem, konu ya da soru verilir. Öğrenciler önce tek başlarına düşünür daha sonra arkadaşları ile düşünmeleri ve tartışmaları istenir.
- **Dedikodu Öğretim Tekniği** ;Bu teknikte öncelikle öğrenciler ikişerli gruplar oluşturur. Verilen konu ya da soruyla ilgili fikirlerini birbirlerine aktarırlar. Daha sonra ikili gruplar birbirlerinden ayrılarak yeni ikililer oluştururlar.
- **“Nesi var?” Öğretim Tekniği** : Sınıftan bir öğrenci seçilir ve sınıf dışına çıkarılır. Sınıfta kalan öğrenciler bir nesne veya bir kavram belirlerler. Verilecek ipuçlarına karar verilir ve dışarı çıkarılan öğrenci çağrılır. Sınıfa gelen öğrenci sınıfta bulunan öğrencilere “Nesi var?” sorusunu yönelterek belirlenen nesne veya kavramı bulmaya çalışır. İpuçları sayısı ve tahmin sayısı sınırlandırılabilir.
- **“Siz olsaydınız ne yapardınız?” Öğretim Tekniği** :Bu teknikte kartlara öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılabilecekleri durum ya da sorunlar yazılır. Bu durum ya da sorunla ilgili kartların üzerine açık uçlu sorular yazılarak sonuna da “Siz olsaydınız ne yapardınız?” sorusu eklenir. Kartlar numaralandırılır ve karıştırılır. . Daha sonra öğrencilerden bu kartlardan bir tanesini seçmesi istenir. Öğrenci seçmiş olduğu karttaki soruyu cevaplandırır

- **Pazar Yeri Öğretim Tekniği** :Aktif öğrenme tekniklerinden biridir. Bu teknikle öğrencilerin birbirlerini tanımaları, görüşlerini ve herhangi bir soruna ilişkin çözümlerini paylaşmaları sağlanır. Öncelikle öğrencilere küçük kâğıtlar dağıtılır. Bu kâğıtlara bir sorunu, bir olayla ilgili değeri, kavramı ya da kafalarına takılan bir soruyu yazmaları istenir. Bu kâğıtları yakalarına takarak sınıf içinde dolaşmaya başlarlar. Karşılaştıkları arkadaşının yakasındaki kart hakkında o arkadaşına sorular sorarak cevap almaya ve böylece etkileşimde bulunmaya çalışırlar.
- **Hikâye Haritası Öğretim Tekniği** :Bir hikâyenin dikkat çeken yerleri görsellerle ifade edilir. Hikâyenin kurgusu ve karakterleri hakkında öğrencilerin düşünmeleri istenir. Bu hikâyeye ilgili soruları öğrenciler cevaplandırır.
- **Vızıltı Grupları Öğretim Tekniği** :Bu teknikte önemli olan öğrencilerin bir konu hakkında düşünmeleri, tartışmaları ve sonunda varılan kararların açıklanmasıdır. Burada amaç öğrencilerin yaratıcılıklarını artırmaktır. Öğrencilerin tamamı bu etkinliğe katılır. Bu teknik tartışma yönteminde kullanılan aktif öğrenme tekniğidir. Gruplar oluşturulur, grupta bulunan öğrenci sayısı kadar grup üyelerine konuşma hakkı verilir.
- **Rulman Öğretim Tekniği**; Rulman, kartopu, akvaryum, tereyağı ekme, siz olsaydınız ne yapardınız, nesi var, pazar yeri gibi öğretim teknikleri aktif öğrenme teknikleridir.
- **Akvaryum Öğretim Tekniği** :Sınıfın ortasına 2- 4 kişi çıkarılır. Geri kalan öğrenciler ortadaki öğrencilerin etrafında çember oluşturacak şekilde otururlar. Ortadaki öğrencilerin bir konu ya da problem hakkında tartışmaları istenir. Etraftaki öğrenciler ise onları izler ve gözlem yaparlar. Dış gruptaki öğrenciler ortada bulunan öğrencilere sorular sorabilirler. Ancak kimsenin fikri eleştirilmemelidir
- **Köşeleme Öğretim Tekniği** : Aktif öğrenme tekniklerinden biridir. Öğrencilere yöneltilen bir problemle ilgili alınan görüşlere göre köşeler oluşturulur. Bu köşelere aynı görüşte olan öğrenciler toplanır. Konuyu tekrar kendi aralarında ele alarak tartışırlar. Grup temsilcisi tartışma sonucu oluşturdukları raporları sınıfa sunar.
- **Kartopu Öğretim Tekniği** :Öğretmen tarafından bir konu ya da problem belirlenir. Öğrencilerin önce bireysel olarak düşünmeleri, sonra iki kişilik gruplar hâlinde daha sonra üçlü, dörtlü, beşli, ...gruplar hâlinde konu ya da problemi tartışmaları istenir. Tartışma sonucu sınıfa sunulur.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. “Gençlerde sigara kullanımına çözüm” konusunda olabildiğince çok seçenek bulmaya çalışan bir öğretmenin kullanacağı en uygun teknik aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Soru- cevap b) Örnek olay c) Beyin fırtınası
d) Gösteri e) Tartışma

2. Aşağıdakilerden hangisinin öğretilmesinde Anlatım Yöntemi'nin kullanılması diğerlerine göre daha uygundur?

- a) Paralel kenarın alanı öğretilirken
b) Sıvı ölçü birimleri tanıtılırken
c) Trafik ışıklarında geçiş öğretilirken
d) Cumhuriyetin ilanı anlatılırken
e) Suda batan ve batmayan maddeler anlatılırken

3. Altı Şapkalı Düşünme Tekniğinde çeşitli renkler çeşitli düşünme biçimini simgelemektedir. Buna göre aşağıdaki “ sahillerdeki ışıklandırmanın kaplumbağa türlerinden biri olan caretta caretaların soyunu tüketeceğinden şüphelenen” birey hangi şapkaya göre düşünülmektedir?

- a) Beyaz b) Kırmızı c) Sarı d) Siyah e) Yeşil

4. Tıp eğitiminde öğrencilerin kadavra üzerinde çalışması aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- a) Gösteri b) Rol oynama c) Soru- cevap
d) Mikro öğretim e) Benzetim

5. Anlatım Yöntemi'nde öğrenci pasif, bilgiyi alan konumundadır. Aşağıdakilerden hangisinde öğrencinin konumu anlatım metodundakine benzer?

- a) Gösteri b) Problem çözme c) Gözlem
d) Örnek olay e) Dramatizasyon

6. İlköğretim 2. sınıfta taşıtlar ve trafik konusu işlenirken kinestetik zekâ alanı alanına yönelik kullanılacak en uygun yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Örnek olay b) Soru- cevap c) Problem çözme
d) Dramatizasyon e) Bireysel çalışma

7. Aşağıdakilerden hangisi Soru- Cevap Yöntemi'ni uygularken uyulması gereken ilkelerden biri değildir?

- a) Öğrencilerin isimleriyle hitap edilmelidir.
b) Sorular öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
c) Bir öğrenciye soru sorulduğunda cevabı bulana kadar yardım edilmelidir.
d) Öğrencilere düşünmeleri için zaman tanınmalıdır.
e) Öğrencilere güvende olduklarını gösteren davranışlarla yaklaşılmalıdır.

8. Tabiatta var olan bir şeyin kendi şartlarında incelenmesine ne ad verilir?

- a) Deney b) Gözlem c) Gezi d) Araştırma
e) Gösteri

9. Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en uygun yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Bireysel çalışma b) Gösterip yaptırma c) Anlatım
d) Tartışma e) Problem çözme

10. "Eğitim bireyleri sadece bilişsel olarak değil, bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yönlerden geliştirmelidir."

Aşağıdaki yöntem ya da tekniklerden hangisi bu üç alanı geliştirmeye katkıda bulunur?

- a) Drama b) Soru cevap c) Anlatım
d) Beyin fırtınası e) Tartışma

Cevap Anahtarı

1.C, 2.D, 3.D, 4. E, 5. A, 6. D, 7. C, 8.B, 9. E, 10.A.

ÜNİTE 12 ETKİLİ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ II

Eğitim programları;

Öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim stratejilerinin yapı taşlarıdır. Öğretim stratejisi "Nasıl öğretmeli?" sorusuna cevap bulmak için seçilecek olan yöntem ve teknikleri içerir. Yani öğretim stratejisi öğretim yöntem ve tekniklerini kapsayan geniş bir kümedir. Öğretim yöntemi öğrenciyi başarıya ulaştırmak için seçilen yoldur. Öğretim yönteminde belirli bir plana göre öğretim teknikleri ve araçları kullanılarak öğrenci etkinliklerinin düzenlenmesi amaçlanır. Öğretim teknikleri ise sınıf içinde yapılan işlemlerin tümüdür yani seçilen yöntemin uygulanış biçimidir.

Öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim stratejilerinin yapı taşlarıdır.

ETKİLİ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ ve KULLANIM ÖZELLİKLERİ

Yöntemin uygulanış biçimi olan öğretim tekniği açıklayabilmek için önce öğretim yönteminin ne olduğunu ayrıntısıyla bilmek gerekir. Çünkü her yöntemle beraber birden fazla teknik kullanılabilir. Yöntem yeni davranışları öğrencilere kazandırma işinin nasıl olacağını ifade eder.

Eğitim programının temel öğeleri;

- Hedef,
- İçerik,
- Eğitim durumları,
- Ölçme ve değerlendirmeyi içerir.

Bu öğelerden eğitim durumları öğretim sürecini ifade eder. Yani öğretimde kullanılacak olan strateji, yöntem ve teknikler bu bölüm içerisinde belirlenir. İstendik davranışlar **her bir öğrenciye** bu yöntem ve teknikler sayesinde istenilen sürede ve en etkili bir şekilde kazandırılmaya çalışılır. Burada önemli olan her bir öğrenciyi iyi tanımak ve onun öğrenme türüne göre bu süreci şekillendirmek gerekir.

Çağdaş eğitim sistemimizde birey çok değerlidir ve vazgeçilmezdir. Bunun için her bir öğrenci bireysel olarak birbirinden farklıdır

---

Çağdaş eğitim sistemimizde birey çok değerlidir ve vazgeçilmezdir. Bunun için her bir öğrenci bireysel olarak birbirinden farklıdır. Öğrencilerin zekâları, öğrenme hızları, konuya veya derse karşı ilgileri, motivasyonları, ön bilgileri gibi bireysel farklılıkları başarıyı etkilemektedir. Öğretim tekniği, hedefe ulaşmak için seçilen yöntemi uygulamaya koyma işidir.

ETKİLİ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Bir diğer ünite de öğretim tekniklerine giriş yapılmış ve bu tekniklerden bir kısmı açıklanmıştır. Ancak bu tekniklerin açıklanması bir ünite de tamamlanamadığı için bu ünite de öğretim teknikleri ve açıklamalarına devam edilecektir.

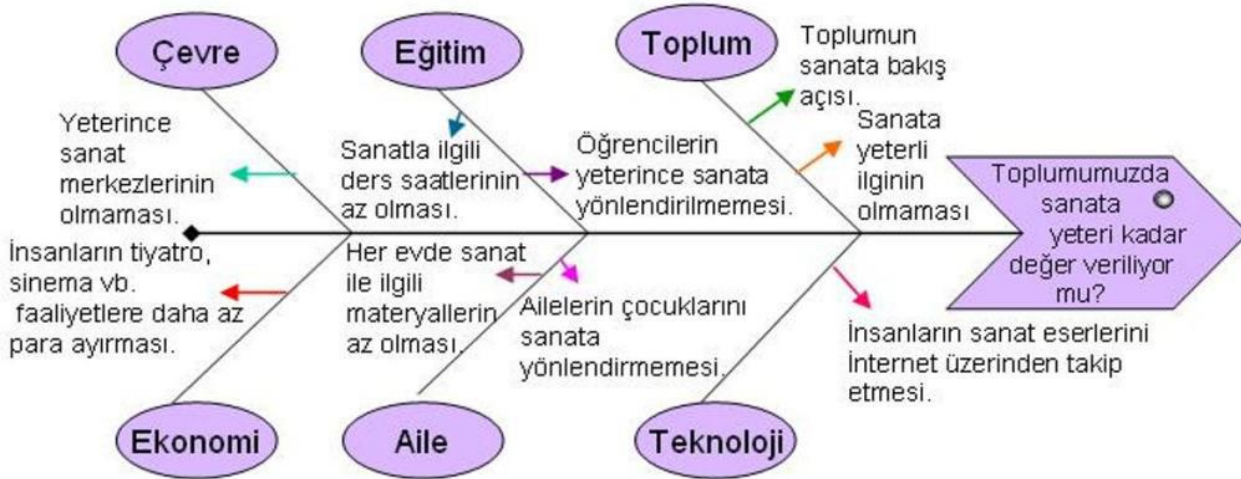
• **Öykü oluşturma öğretim Tekniği;** Öğrenciler 3-5 kişilik gruplara ayrılır. Öğrencilere bir öykünün başlangıç kısmı okunarak yarım bırakılır. Öykünün geri kalan kısmını verilen süre içerisinde grupça tamamlamaları istenir. Süre sonunda her grubun bir üyesi tamamladıkları öyküyü okur. Diğer öğrenciler de okunan öyküler hakkında değerlendirme yapabilir.

• **Arkası yarın Öğretim Tekniği;** Öğretmen bir hikâye okurken ya da bir film izletirken daha önceden belirlediği bir yerde durur. Bu hikâye ya da filmin devamında neler olabileceğini sorar. Öğrencilerin tahminleri tahtaya yazılır. Yazma işlemi bittikten sonra hikâye ya da filme kalınan yerden devam edilir

• **Konuşma Halkası Öğretim Tekniği;** Öğrencilerin bir olay, durum ya da hikâyedeki kahramanın yerine kendilerini koyması durumdur. Öğrenci merkezli bir öğretim tekniğidir. Kendini ifade etme becerisi kazandırmaya yönelik olarak uygulanabilir. Empati kurma becerisini geliştirir.

• **Deney Öğretim Tekniği;** Bilimsel bir gerçeği kanıtlamak ya da öğrenciye göstermek için yapılan öğrenci merkezli bir öğretim tekniğidir. Öğretmenin deney için önceden hazırlık yapması gerekir. Önceden tedbirler alınmalıdır, zor ve tehlikeli ise öğretmen tarafından yapılmasında fayda vardır.

• **Balık Kılıçığı Öğretim Tekniği;** Karmaşık bir olayın neden ve sonuçlarını göstermek için kullanılır. Ayrıca problemin tanımlanması, nedenleri ve alt nedenlerinin belirlenmesinde de kullanılır. Problem çözme tekniklerinden biridir.

• **Kavram Haritası Öğretim Tekniği;** Bir ders konusunda geçen kavramları ve bunlar arasındaki ilişkileri göstermeye yarar. Böylece konu ana hatlarıyla gösterilmiş olur. Eğer bu haritayı öğrenci yaparsa kavramları ve kavram arasındaki ilişkileri kendisi belirleyecektir ve böylece anlamlı öğrenme sağlanacaktır. Ayrıca kelime dağarcığının geliştirir.

• **Beyin Eseri Öğretim Tekniği;** Bir konu veya problem belirlenir. Sınıftaki öğrencilerden 6-7 kişilik gruplar oluşturulur. Her bir öğrenciye konun farklı yönleriyle ilgili 3 kart verilir ve bu kartlara fikirlerini yazmaları istenir. Yazma işi bittikten sonra kartlar masanın üzerine konur. Her öğrenci bir kart seçer ve sesli bir şekilde okur. Benzer fikirler gruplandırılır. Sınıfla paylaşılarak bu görüşler tahtaya yazılır.

• **Görüş Geliştirme Öğretim Tekniği;** Sınıfta bir konuda yapılan tartışmada öğrencinin kendi görüşünü diğer görüşlerden yararlanarak değiştirmesi, karşı çıktığı görüşü benimsemesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Bütün sınıfın katılımı ile gerçekleştirilir. Tartışma konusu seçilirken çelişki içerir nitelikte olmasına dikkat edilmelidir

• **Misafir Konuşmacılar ve Panel Öğretim Tekniği;** Sınıfa misafir konuşmacılar davet edilir. Gelen konuşmacılar bir grup oluşturur. Diğer grup ise öğrencilerden oluşur. Öğrenciler belirlenen konuyu önce sunarlar, sonrasında ise ilgili uzman kişilere sorular sorarlar. Misafir konuşmacılar uzmanlık alanlarına giren kısımları açıklarlar. Öğretmen, öğrencileri soru sormaya ve konuya katkıda bulunmaya teşvik eder.

• **Çember öğretim tekniği;** Tartışma öğretim tekniklerinden biridir. Kazandırılacak davranışlar kavram düzeyindedir. 10-15 öğrenci çember şeklinde oturtulur. Bir lider belirlenir. Ayrıca tartışma sürecinde öğrencilerin fikirlerini kaydedecek bir sekreter seçilir. Önceden belirlenen sorular lider tarafından teker teker her öğrenciye

sorulur ve cevapları kaydedilir. Her öğrenciye 1-2 dakika süre verilir, süre sonunda öğrenci soruya cevap veremezse ipucu verilebilir.

• **Konferans Öğretim Tekniği:** Dinleyicilere sanatsal, bilimsel, toplumsal, eğitsel konularda uzmanlarca açıklamak yapmak amacıyla yapılan bir konuşma türüdür. Buradaki amaç dinleyicilere bilgiler vermektir. Sonunda uzman kişi ya da kişiler dinleyicilerin sorularını cevaplandırır.

• **Zıt panel öğretim tekniği:** Konuları tekrar etme amacı ile kullanılır. Bu öğretim tekniği uygulanmaya başlamadan önce bir lider belirlenir. Sınıf iki gruba bölünür. Gruplardan biri soru diğeri cevap grubudur. Tartışılacak konu sınıfa duyurulur. Soru soracak olan gruba soru hazırlamaları için yeterli süre verildikten sonra cevap grubuna da sorular sorulduktan sonra cevap vermeleri için yeteri kadar süre verilir

• **Münazara öğretim tekniği:** Belirli bir konunun farklı iki grup tarafından lehine ve aleyhine olacak şekilde tartışılmasıdır. Gruplar 3-4 öğrenciden oluşturulur. Her grubun kendi fikrini savunması için belirli bir süresi vardır. Bir grup konuyu olumlu yönden savunurken diğeri grup konunun olumsuz yönünü savunur. Amaç karşı grubu kendi fikrini benimsetmektir. Bu grupları değerlendirecek bir jüri oluşturulur. Jüri, grup üyelerinin diksiyonlarını, savunmada inandırıcı olmalarını, jest ve mimik kullanımını puanlandırır.

• **Açık oturum öğretim tekniği:** Geniş kitleleri ilgilendiren bir konunun uzman kişiler tarafından bir başkan yönetiminde dinleyiciler önünde tartışıldığı bir tekniktir. Başkan önce tartışılacak konuyu açıklar, konuşmacıları tanıtır ve söz hakkı verir. Konuşmacılar çok defa söz hakkı alarak konuşabilir. Burada başkan konu hakkında bilgi sahibi olmalı ve tarafsız davranmalıdır.

• **Sokratik tartışma öğretim tekniği:** Sokrat tekniğinde amaç, insanların bildiklerinden hareketle önceden hazırlanmış sorular yardımıyla yeni bilgileri öğretmektir. Sokrates'e göre insanda tüm bilgiler vardır; ancak uyur, üstü kapalıdır. Bunu uyanık hale getirmek eğitimin görevidir. Öğretme ise sadece soru sorarak yapar. Birinci aşamada öğretmen evet hayır sorularıyla öğrencinin bildiklerinden şüphelenmesi sağlar. Öğretmen sorularıyla öğrenciyi düşünmeye sevk eder.

• **Sokrat Semineri öğretim tekniği:** Bu teknikte öğrencilerin seviyelerinin üzerindeki yazılı bir metin onlara verilerek incelemeleri ve tartışmaları istenir. Anlaşılması zor üst düzey akademik bir konunun metin üzerinde tartışılmasını sağlar. Bu metinler hak, eşitlik, adalet, insanlık gibi konular üzerine seçilebilir

• **Workshop öğretim tekniği:** Alanında uzman kişilerin belirli bir yerde ve 3-4 gün gibi kısa bir sürede, belirlenmiş bir konu üzerinde derinlemesine bilgi topladıkları, tartıştıkları ve problemlere çözüm önerileri getirdikleri ve sonunda ortak bir karara vardıkları tekniktir. Genellikle güncel eğitim sorunlarına çözüm bulmak ve eğitime yeni uygulamalar katmak için kullanılır. Kısa sürede ortak çözüm yolları bulunur.

• **Demonstrasyon öğretim tekniği:** Öğretmenin öğrencilerin önünde bir şeyin nasıl yapıldığını göstermek ya da bir prensibi açıklamak için yaptığı bir dizi işlemdir. Bilgi basamağında davranış kazandırır. Gösterip yaptırma tekniğinin gösteri boyutunu içerir. Hem göze hem kulağa hitap ettiği için anlatım yönteminden daha etkilidir.

• **Dramatizasyon öğretim tekniği:** Dramatizasyonda öğretmen öğrencilere rehberlik eder ve öğrenci merkezde, aktif ve katılımcı iken, öğretmen rehber konumundadır. Öğretmen, daha iyi gözlem yapar ve öğrencilerini tanıma fırsatı bulur. Yapısalcı öğretim yaklaşımına göre birey bilgiyi çevresi ile etkileşim sürecine girerek yapılandırır. **Dramada öğrenmelerin hareket yoluyla gerçekleştiği ve hareketlerin de yeni zihinsel süreçlerin gelişmesine destek olduğu bilinmektedir.**

• **Doğru mu yanlış mı öğretim tekniği:** Öğretmen işlenen konuyla ilgili doğru yanlış cümleler oluşturarak kartlara yazar. Kartlar karışık olarak öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler aldıkları kartlar üzerinde nelerin doğru nelerin yanlış olduğunu bulmaya çalışır. Süreç sonunda öğrenciler tartışma yapabilir.

• **Mektup Telgraf oyunu öğretim tekniği:** Bu teknik uygulanırken sınıf 6-8 kişilik gruplara ayrılır. Bir konu belirlenir ve bu konuyla ilgili birbirlerine sorular yazarlar ve cevapları alınır. Cevaplar sınıfa okunarak değerlendirme yapılır.

• **Problem Çözme Öğretim tekniği:** Bir problemin öğrenciler tarafından çözümlenmesiyle gerçekleşir. Öğrenci merkezli bir yöntemdir. Bir yandan öğrencilerin bilgilerini kullanmalarını sağlarken diğeri yandan da problem çözme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Araştırma yoluyla ve buluş yoluyla öğretim yaklaşımlarında, bilişsel alanın uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullanılır.

• **Şiir yazma Öğretim tekniği:** Verilen bir konu ile ilgili bir dördlük yazmaları istenir. Bir dördlük yazdıktan sonra diğeri arkadaşıyla kâğıdı değiştirerek yeni kâğıda ikinci dördlüğü yazar. Grupta bulunan öğrenci sayısı kadar dördlük yazılmış olur. Sonunda da tamamlanan şiirler sınıfa okunur.

• **Gösterme öğretim tekniği:** Bir önceki üniteye "Gösterip Yaptırma" başlığı altında açıklanmıştır. Öğrenciye ne yapacağını söyleyenin zor olduğu ve ne yapacağını göstermenin önemli olduğu konularda, bir işlemin basamaklarını göstermede kullanılır.

• **Yaptırma öğretim tekniği:** Bir önceki ünite de “Gösterip Yaptırma” başlığı altında açıklanmıştır. Gösterme tekniğinde öğrencilere sunulan beceriler bu teknikte uygulamaya geçirilir. Devinişsel becerileri kazandırmada etkilidir. Yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi temel alır.

• **Sunu öğretim tekniği:** Resmî ya da özel kurumlarda yöneticilere ya da dinleyicilere kurum ve işletme ile ilgili verdikleri özel bilgi sunumudur. Eğitimde de kullanılan bir tekniktir.

• **Komite görüşmesi öğretim tekniği:** Öğretmen tarafından görevlendirilen bir grubun belirlenmiş olan bir konuyu ayrıntılarıyla inceleyip öğretmene ve diğer öğrencilere yazılı veya sözlü hazırlanan rapor eşliğinde yaptıkları konuşmadır. Öğrenciler raporu sunduktan sonra sınıfta tartışma ortamı oluşturulabilir. Öğrenci merkezli bir tekniktir.

• **Diyalog öğretim tekniği:** Öğrencilerden birinin veya öğretmenin, diğer kişi ya da kişilerin bir konudaki görüşleri öğrenciye sunmak için kullandıkları sözel bir iletişim türüdür. Örneğin valinin görevleri ve yetkileri konusunda ilgili ilkeler öğrencilere kazandırılırken öğretmen vali, bir öğrenci de vatandaş olabilir

• **At nalı öğretim tekniği:** Bu teknik uygulanırken öğrenciler alışılmış öğretmen karşısında arka arkaya dizilmiş sıralar hâlinde oturmak yerine birbirlerini daha iyi görecekleri ve birbirleri ile etkileşim sağlayabilecekleri at nalına benzeyen U şeklinde otururlar. Grupla ya da normal işlenen dersler için alternatif bir sınıf düzenleme yolu olarak belirlenebilir.

• **Burada Herkes öğretmen öğretim tekniği:** İşbirlikçi öğrenme modeline dayanır. Öğrenci hem öğretir hem de öğrenir pozisyonundadır. Ancak süreci öğrenci yönlendirir.

• **Kavramsal karikatür öğretim tekniği:** Bilimsel açıdan doğru kabul edilen düşünce biçiminin bulunduğu konuşma balonu ile bilimsel açıdan doğru olmayan bilimsel ifadeleri içeren konuşma balonlarının tartışmaya açılmasıyla süreç başlar. Öğrenciler görüşlerinin nedenlerini açıklamayı öğrenirler. Kendi düşüncelerini savunurlarken de yaratıcılıkları gelişir.

• **Tombala öğretim tekniği:** Anlatılan bilgilerin oyunla öğretilmesini sağlar. Öğrencilerin ilgilerini çektiği için etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Öğretmen işlenen konuyla ilgili ana kavramları belirler ve bu kavramları tombala kartlarına dağınık olarak hazırlar. Bu kartları öğrencilere dağıtır. Öğretmen konuyu anlatırken öğrenciler adı geçen kavramın üzerini kapatır.

• **Otobüs öğretim tekniği:** Öğretmen sınıftaki öğrencileri 10’ ar kişilik gruplara ayırır. Bir otobüs içinde buldukları söylenir ve bu konu hakkında rol dağılımı yapmaları istenir. Daha sonra otobüs içinde, otobüse binerken ve inerken uyulması gereken kurallar işlenir. Durakta inen ve binen yolcular olacağı için toplama ve çıkarma işlemlerini zihinden ve hızlı bir şekilde yapmaları sağlanır.

• **Kum saati öğretim tekniği:** Öğretmen tahtaya boş bir kum saati çizer. Kum saatinin ortasına ne öğretilecekse yazılır. Konu ile ilgili ön öğrenmeler kum saatinin üst bölümüne yazılırken ana temalar alt bölümüne yazılır. Daha sonra oluşturulan kum saatleri açıklanarak öğrenciler konu hakkında bilgilendirilir. Ön öğrenmelerin hatırlatılması amacıyla gerçekleştirilir.

• **Dönüşümlü öğretim tekniği:** Bu teknikle öğrencilerin öğrendiklerini birbirleriyle paylaşmaları sağlanır. Öncelikle sınıf ikiye ayrılır. Gruplardan biri konuyu okuyarak öğrenmek için bir tarafa ayrılır. Kalan öğrencilere öğretmen konuyu anlatır.

STRATEJİ -YÖNTEM TEKNİK İLİŞKİSİ

YÖNTEM	TEKNİK
Hedefe ulaşmak için izlenen kısa yol	Yöntemi uygulamaya koyma biçimi
Tasarım	Uygulama
Hedeflere ulaşmak için öğretme- öğrenme sürecini desenleme, planlama	Desenlenen, planlanan düşüncelerin uygulamaya aktarılmasında izlenen yol

12.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- Yöntemin uygulanış biçimi olan öğretim tekniği açıklayabilmek için önce öğretim yönteminin ne olduğunu ayrıntısıyla bilmek gerekir. Çünkü her yöntemle beraber birden fazla teknik kullanılabilir.
- **Eğitim programının temel öğeleri;** • Hedef, • İçerik, • Eğitim durumları, • Ölçme ve değerlendirmeyi içerir.
- **Öğretim tekniği,** hedefe ulaşmak için seçilen yöntemi uygulamaya koyma işidir.
- **Öykü Oluşturma Öğretim Tekniği ;**Öğrenciler 3-5 kişilik gruplara ayrılır. Öğrencilere bir öykünün başlangıç kısmı okunarak yarım bırakılır. Öykünün geri kalan kısmını verilen süre içerisinde grupça tamamlamaları istenir. Süre sonunda her grubun bir üyesi tamamladıkları öyküyü okur. Diğer öğrenciler de okunan öyküler hakkında değerlendirme yapabilir.
- **Arkası Yarın Öğretim Tekniği ;**Öğretmen bir hikâye okurken ya da bir film izletirken daha önceden belirlediği bir yerde durur. Bu hikâye ya da filmin devamında neler olabileceğini sorar. Öğrencilerin tahminleri tahtaya yazılır.
- **Konuşma Halkası Öğretim Tekniği ;**Öğrencilerin bir olay, durum ya da hikâyedeki kahramanın yerine kendilerini koyması durumudur. Öğrenciler çember oluşturacak şekilde oturtulur. Daha sonra herkesin kendini kahramanın yerine koyduğunda ne hissettiği, ne düşündüğünü açıklamaları istenir.
- **Deney Öğretim Tekniği ;**Bilimsel bir gerçeği kanıtlamak ya da öğrenciye göstermek için yapılan öğrenci merkezli bir öğretim tekniğidir. Öğretmenin deney için önceden hazırlık yapması gerekir. Önceden tedbirler alınmalıdır, zor ve tehlikeli ise öğretmen tarafından yapılmasında fayda vardır.
- **Balık Kılıcı Öğretim Tekniği ;**Karmaşık bir olayın neden ve sonuçlarını göstermek için kullanılır. Ayrıca problemin tanımlanması, nedenleri ve alt nedenlerinin belirlenmesinde de kullanılır. Problem çözme tekniklerinden biridir.
- **Kavram Haritası Öğretim Tekniği ;**Bir ders konusunda geçen kavramları ve bunlar arasındaki ilişkileri göstermeye yarar. Böylece konu ana hatlarıyla gösterilmiş olur. Eğer bu haritayı öğrenci yaparsa kavramları ve kavram arasındaki ilişkileri kendisi belirleyecektir ve böylece anlamlı öğrenme sağlanacaktır. Ayrıca kelime dağarcığının geliştirir.
- **Beyin Eseri Öğretim Tekniği ;**Bir konu veya problem belirlenir. Sınıftaki öğrencilerden 6-7 kişilik gruplar oluşturulur. Her bir öğrenciye konunun farklı yönleriyle ilgili 3 kart verilir ve bu kartlara fikirlerini yazmaları istenir. Yazma işi bittikten sonra kartlar masanın üzerine konur. Her öğrenci bir kart seçer ve sesli bir şekilde okur. Benzer fikirler gruplandırılır. Sınıfla paylaşılarak bu görüşler tahtaya yazılır.

- **Görüş Geliştirme Öğretim Tekniği** :Sınıfta bir konuda yapılan tartışmada öğrencinin kendi görüşünü diğer görüşlerden yararlanarak değiştirmesi, karşı çıktığı görüşü benimsemesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Bütün sınıfın katılımı ile gerçekleştirilir. Tartışma konusu seçilirken çelişki içerir nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Öğrencilerin iletişim becerilerini ve ikna etme kabiliyetlerini geliştirir.
- **Misafir Konuşmacılar ve Panel Öğretim Tekniği** :Sınıfa misafir konuşmacılar davet edilir. Gelen konuşmacılar bir grup oluşturur. Diğer grup ise öğrencilerden oluşur. Öğrenciler belirlenen konuyu önce sunarlar, sonrasında ise ilgili uzman kişilere sorular sorarlar. Misafir konuşmacılar uzmanlık alanlarına giren kısımları açıklarlar. Öğretmen, öğrencileri soru sormaya ve konuya katkıda bulunmaya teşvik eder.
- **Çember Öğretim Tekniği** : Tartışma öğretim tekniklerinden biridir. Kazandırılacak davranışlar kavram düzeyindedir. 10-15 öğrenci çember şeklinde oturtulur. Bir lider belirlenir. Ayrıca tartışma sürecinde öğrencilerin fikirlerini kaydedecek bir sekreter seçilir. Önceden belirlenen sorular lider tarafından teker teker her öğrenciye sorulur ve cevapları kaydedilir. Her öğrenciye 1-2 dakika süre verilir, süre sonunda öğrenci soruya cevap veremezse ipucu verilebilir.
- **Konferans Öğretim Tekniği** :Dinleyicilere sanatsal, bilimsel, toplumsal, eğitsel konularda uzmanlarca açıklamak yapmak amacıyla yapılan bir konuşma türüdür. Buradaki amaç dinleyicilere bilgiler vermektir. Sonunda uzman kişi ya da kişiler dinleyicilerin sorularını cevaplandırır.
- **Zıt panel öğretim tekniği** :Konuları tekrar etme amacı ile kullanılır. Bu öğretim tekniği uygulanmaya başlamadan önce bir lider belirlenir. Sınıf iki gruba bölünür. Gruplardan biri soru diğeri cevap grubudur. Tartışılacak konu sınıfa duyurulur. Soru soracak olan gruba soru hazırlamaları için yeterli süre verildikten sonra cevap grubuna da sorular sorulduktan sonra cevap vermeleri için yeteri kadar süre verilir.
- **Münazara Öğretim Tekniği** : Belirli bir konunun farklı iki grup tarafından lehine ve aleyhine olacak şekilde tartışılmasıdır. Gruplar 3-4 öğrenciden oluşturulur. Her grubun kendi fikrini savunması için belirli bir süresi vardır. Bir grup konuyu olumlu yönden savunurken diğer grup konunun olumsuz yönünü savunur.
- **Açık Oturum Öğretim Tekniği** :Geniş kitleleri ilgilendiren bir konunun uzman kişiler tarafından bir başkan yönetiminde dinleyiciler önünde tartışıldığı bir tekniktir. Başkan önce tartışılacak konuyu açıklar, konuşmacıları tanıtır ve söz hakkı verir. Konuşmacılar çok defa söz hakkı alarak konuşabilir. Burada başkan konu hakkında bilgi sahibi olmalı ve tarafsız davranmalıdır.
- **Sokratik Tartışma Öğretim Tekniği** :Sokratik tekniğinde amaç, insanların bildiklerinden hareketle önceden hazırlanmış sorular yardımıyla yeni bilgileri öğretmektir. Sokrates'e göre insanda tüm bilgiler vardır; ancak uyur, üstü kapalıdır. Bunu uyanık hale getirmek eğitimin görevidir. Öğretme ise sadece soru sorarak yapar.
- **Sokrat Semineri Öğretim Tekniği** :Bu teknikte öğrencilerin seviyelerinin üzerindeki yazılı bir metin onlara verilerek incelemeleri ve tartışmaları istenir. Anlaşılması zor üst düzey akademik bir konunun metin üzerinde tartışılmasını sağlar. Bu metinler hak, eşitlik, adalet, insanlık gibi konular üzerine seçilebilir. Sınıf tartışma ortamına uygun hâle getirilir. Öğrencilerin birbirini rahatça görebileceği daire ya da kare şeklinde oturma tercih edilebilir. Öğrenciler birbirlerini görebilmeli ve rahatça etkileşebilmelidir.
- **Workshop Öğretim Tekniği** :Alanında uzman kişilerin belirli bir yerde ve 3-4 gün gibi kısa bir sürede, belirlenmiş bir konu üzerinde derinlemesine bilgi topladıkları, tartıştıkları ve problemlere çözüm önerileri getirdikleri ve sonunda ortak bir karara vardıkları tekniktir. Genellikle güncel eğitim sorunlarına çözüm bulmak ve eğitime yeni uygulamalar katmak için kullanılır. Kısa sürede ortak çözüm yolları bulunur.
- **Demonstrasyon Öğretim Tekniği** :Öğretmenin öğrencilerin önünde bir şeyin nasıl yapıldığını göstermek ya da bir prensibi açıklamak için yaptığı bir dizi işlemdir. Bilgi basamağında davranış kazandırır. Gösterip yaptırma tekniğinin gösteri boyutunu içerir. Hem göze hem kulağa hitap ettiği için anlatım yönteminden daha etkilidir.
- **Dramatizasyon Öğretim Tekniği** :Dramatizasyonda öğretmen öğrencilere rehberlik eder ve öğrenci merkezde, aktif ve katılımcı iken, öğretmen rehber konumundadır. Öğretmen, daha iyi gözlem yapar ve öğrencilerini tanıma fırsatı bulur. Yapısalcı öğretim yaklaşımına göre birey bilgiyi çevresi ile etkileşim sürecine girerek yapılandırır. Ayrıca, yapısalcı yaklaşımda, bilgiyi oluşturmada sonuçtan çok, öğrencinin yaşadığı öğrenme süreci önemlidir.
- **Doğru Mu Yanlış Mı Öğretim Tekniği** ;Öğretmen işlenen konuyla ilgili doğru yanlış cümleler oluşturarak kartlara yazar. Kartlar karışık olarak öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler aldıkları kartlar üzerinde nelerin doğru nelerin yanlış olduğunu bulmaya çalışır. Süreç sonunda öğrenciler tartışma yapabilir.

- **Mektup Telgraf Oyunu Öğretim Tekniği** ;Bu teknik uygulanırken sınıf 6-8 kişilik gruplara ayrılır. Bir konu belirlenir ve bu konuyla ilgili birbirlerine sorular yazarlar ve cevapları alınır. Cevaplar sınıfa okunarak değerlendirme yapılır.
- **Problem Çözme Öğretim Tekniği** :Bir problemin öğrenciler tarafından çözümlenmesiyle gerçekleşir. Öğrenci merkezli bir yöntemdir.
- **Şiir Yazma Öğretim tekniği** :Bu teknik uygulanırken öğrenciler küçük gruplar hâlinde oturtulur. Verilen bir konu ile ilgili bir dörtlük yazmaları istenir. Bir dörtlük yazdıktan sonra diğer arkadaşıyla kâğıdı değiştirerek yeni kâğıda ikinci dörtlüğü yazar.
- **Kavramsal Karikatür Öğretim Tekniği** ;Bilimsel açıdan doğru kabul edilen düşünce biçiminin bulunduğu konuşma balonu ile bilimsel açıdan doğru olmayan bilimsel ifadeleri içeren konuşma balonlarının tartışmaya açılmasıyla süreç başlar. Öğrenciler görüşlerinin nedenlerini açıklamayı öğrenirler. Kendi düşüncelerini savunurlarken de yaratıcılıkları gelişir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdaki yöntemlerin hangisinde öğrenci aktif katılımının en az olduğu yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Soru- cevap b) Örnek olay c) Beyin fırtınası
d) Gösteri e) Benzetim

2. Öğrencilerinin sözel ifade becerilerini yaşayarak geliştirmelerini isteyen bir öğretmen hangi öğretim tekniğini uygulamalıdır?

- a) Münazara b) Konferans c) Dramatizasyon
d) Beyin eseri e) Demostrasyon

3. Demostrasyon tekniğini kullanacak olan bir öğretmen sınıfını hangi oturma planına göre düzenlemelidir?

- a) U oturma düzeni b) Klasik oturma düzeni
c) Küme oturma düzeni d) Bireysel oturma düzeni
e) Karma oturma düzeni

4. Bu tartışma tekniği öğrencilerin görüşlerini düzenli ve anlaşılır biçimde açıklamalarına, konuları çok yönlü kavramalarına, karşıt görüşleri çürütmek için eski bilgilerinin hızla kullanmalarına yardım eder. Öğrenci kendisine verilen bir tezi savunmayı öğrenir.

Özellikleri verilen teknik aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Altı şapka b) Münazara c) Gözlem
d) Beyin eseri e) Zıt panel

5. "..... tekniği öğrencilerin bir olay, durum ya da hikâyedeki kahramanın yerine kendilerini koyması durumudur. Öğrenciler çember oluşturacak şekilde oturtulur. Daha sonra herkesin kendini kahramanın yerine koyduğunda ne hissettiği, ne düşündüğünü açıklamaları istenir."

Cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdaki tekniklerden hangisi yazılmalıdır?

- a) Komite görüşmesi b) Açık oturum

- c) Görüş geliştirme d) Münazara
e) Zıt panel

6. Aşağıdakilerden hangisi öğrencilere seviyelerinin üstünde bir metin vererek incelemeleri ve tartışmalarını gerektirir?

- a) Workshop b) Sokrat semineri
c) Münazara d) Komite görüşmesi
e) Açık oturum

7. Aşağıdakilerden hangisi özellikleri itibarıyla tartışma tekniğinden çok anlatıma dayalıdır?

- a) Münazara b) Panel c) Forum
d) Konferans e) Kollegyum

8. Gen haritalarının insan yaşamına etkileri ve kullanımın sınırlılıkları başlıklı bir tartışma için en uygun etkinlik aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Panel b) Münazara c) Kollegyum
d) Forum e) Açık oturum

9. Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en uygun yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Problem çözme b) Bireysel çalışma
c) Anlatım d) Tartışma
e) Gösterip yaptırma

10. Anlatım yönteminde öğrenci pasif, bilgiyi alan konumundadır.

Aşağıdakilerden hangisinde öğrencinin konumu anlatım metodundakine benzer?

- a) Dramatizasyon b) Problem çözme
c) Gözlem d) Örnek olay
e) Gösteri

Cevap Anahtarı

1.D, 2.C, 3.A, 4. E, 5. C, 6. B, 7. D, 8.C, 9. A , 10.E.

ÜNİTE 13: ETKİLİ ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİNİ UYGULAMA – I

Bir öğretmen uygulamayı planlamaya başlamadan önce aşağıdaki soruları kendi kendine düşünmelidir:

- Ne yapıyorum?
- Ne öğretiyorum?
- Nasıl öğretiyorum?
- Nasıl daha iyi öğretebilirim?
- Bir sonraki öğretim için neye ihtiyacım var?

Uygulama 1 : Sunuş stratejisinde tasarlanan bir öğretim etkinliği

Stratejiler, yöntemler ve teknikler hiyerarşisi öğretim sürecindeki uygulamaların temelidir.

Neden sunuş stratejisi?

- Öğrencilerin ön bilgileri eksik ise,
- Sınıf sayısı kalabalık ise,
- Ders zamanım kısıtlı ise,
- Kavram ve olgular çok yoğun ise,
- Ders içeriği çok ve karmaşık ise,
- Geniş bir konuya yeni girilecek ise sunuş stratejisi planlanabilir.

Sunuş stratejisi seçtiğime göre;

- Öğretmen merkezde olacağı için iyi hazırlanmam gerekli,
- Bol bol örnek bulmalıyım,
- Grafik, şekil vb. birçok materyal hazırlamam gerekiyor,
- Sistematik bir şekilde genelden özele bir akış planlamalıyım,
- Hedef davranışlarım yani kazanımlarım net olarak belli olmalı,
- Konu içeriği düzenlenmiş olmalı,
- Uygulamanın başından sonuna her şey net olarak planlanmış olmalı

. Ön örgütleyicilerimi, derse giriş etkinliklerimi ve dikkat çekme süreçlerini anlatım yöntemi ile yapıyorum. Hedeflerimi açıklıyorum. Genel tanımlarımı veriyorum. Planıma uygun sırasıyla tanım ve örneklerimi aktarıyorum.

- Soru cevap veya beyin fırtınası ile çocukların örneklerini alırım. Bunları yaparken motivasyonu ve akışı özenle korumam gerekmemde. Dikkatli olmalıyım.
- Ön öğrenmelerde sıkıntılar olabilir. Zaman sorunu zaten yok. Sunuş stratejisinin bu gibi geri dönüşler için en elverişli strateji olduğunu biliyorum. İlişkili ve genel bir toparlama ile olayı öğrencilerin birleştirmesini sağlarım. Örnekler ve kavramsal açıklamalar burada çok önemli.
- Konum müsaade ettiği ölçüde bir kavram haritası oluştururum. Bunun daha önceden oluşturulması oldukça önemli ama. Sınıfta öğrencilere aktarırken öğretmen olarak benim zihnimde her şeyin oturmuş olması şart. Bende oluşan haritayı öğrencilerimde oluşturabilirim.
- Derse getirdiğim her ne var ise (şekil, grafik, materyal vb.) öğrencilere konuyu aktarmada planladığım yere göre kullanırım. Üzerinde konuşuruz.

Sunuş stratejisinde tasarlanan gerçek bir öğretim etkinliği

Sunuş stratejisi, bir gereklilik olduğu için tercih edilen, öğretmenin çok ciddi emek harcadığı ve aktif katılımın sağlandığı uygulamalardır.

Sunuş stratejisinin gerçeği ise, bir gereklilik olduğu için tercih edilen, öğretmenin çok ciddi emek harcadığı, öğrencilerin aktif katılımı sağlanan ve öğrenme içeriği çok iyi sistematiğe oturtulan uygulamalar olarak tanımlanabilir.

Uygulamalara ilişkin verilen örnek şekillerde görüldüğü gibi, kavram haritaları belirli bir bütünlük taşırlar. Sunuş stratejisinde temel prensip olan sistemli bir bütün oluşturma, kavram haritası tekniğinden yararlanılan bu örneklerde somutlaştırılmaktadır.

Uygulama 2 : Buluş stratejisinde tasarlanan bir öğretim etkinliği

Buluş stratejisi ile tasarlanan Uygulama 2 ise aynı yöntemle açık ve anlaşılır hâle getirilmeye çalışılacaktır. Burada temel olan kavramsal dönüşümlerdir. Ve bunlarla birlikte bakış açısı ve yönetsel dönüşümler görülebilir. Buluş stratejisinde, **bilgi aktarımı yerine keşfetme** öne çıkar. Keşfetmenin sağlanması için çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Burada öncelikle bunların en bilinenlerine yer verilmiştir. Strateji yöntem ve teknikleri şekillendirecektir.

Neden buluş stratejisi?

- Hedefim kendi kendine öğrenen çocuklar ise,
- Hazırbulunmuşluk düzeyi yeterli ise,
- Balık tutmayı öğretmek istiyorum isem,
- Sınıf sayısı az veya yönetebilecek durumda ise,
- Zaman sorunu yok ise kullanabilirim

Buluş stratejisi seçtiğime göre;

- Öğrenci merkezli bir hazırlık yapmalıyım,
- Bol bol örnek bulmalıyım,
- Öğretim ortamını keşfetme ve buluşa hazır hale getirmeliyim,
- Tümevarım mantığına göre bir planım olmalı,
- Öğrencinin etkin olmasını hedeflemeliyim,

	• Öğrenciyi motive edebilmeliyim, • Görevimin rehberlik olduğunu akıldan çıkarmamalıyım

Buluş stratejisinde örnek olay yöntemi ve rol oynama tekniği

Örnek olay yöntemi adı üzerinde gerçek yaşamda karşılaşılan veya karşılaşılmaması muhtemel olayların örnekliliğinde öğrenme amaçlarının gerçekleştirilmesidir. Önemli bir buluş stratejisi bileşenidir. Son yıllarda hazırlanan öğretmen kılavuz kitapları ve öğrenci ders kitaplarında örnek olay yöntemine oldukça sık yer ayrılmıştır. **İlkokul ve ortaokul düzeyinde hazırlanan Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinleri ve etkinlikler bu bağlamda fırsata dönüştürülebilir. Sıradan bir ders birden bambaşka bir iklime kavuşabilir.**

- İlkokul 3. Sınıf Türkçe ders kitabında Atatürk ve çocuk okuma metni örnek olay yöntemi ve rol oynama tekniğinde buluş stratejisi temelinde planlanmıştır. İki ders saati olarak planlanan bu uygulama ile öğrencilerin keşfetme yaşantıları oluşturulacaktır.
- İlk önce öğrencilerden biri metni okur. Metin okunurken birden fazla öğrenci rol alır. Ve her biri en az bir satır okur. Metinde geçen örneğin açıklanması istenir. Atatürk'ün ve çocuğun yaşadıkları üzerinden verilecek mesajların ipuçları ile mesajlar keşfettirilir.
- Metin genel olarak anlaşıldıktan sonra rol oynama tekniğine tam olarak hayat verilir. Öğrencilerden biri Atatürk biri çocuk diğerleri de başka rollere bürünür. Ve metinde geçen olaylar canlandırılır. Gerekirse metne ilave kavramlar üretilebilir.
- Böylece metinde hedeflenen kazanımın tam olarak keşfedilmesi gerçekleştirilmeye çalışılır. Gerekli durumlarda roller değiştirilerek çeşitli seçenekler uygulanır. Bu sırada sınıfta düzensizlik ve kargaşa oluşması uygun bir üslupla engellenmelidir.
- Tüm öğrencileri dâhil ederek gerçekleştirilen rol oynama tekniği ile her bir öğrencinin Atatürk ve çocuk metnini yaşayarak keşfetmesi sağlanmış olur.
- Yöntem ve tekniğin sınıfa kattığı olumlu değerler süreç içinde gözlenmeli ve gerekli yerlerde müdahalelerle artırılmaya çalışılmalıdır. Öğrenci merkezli olan bu ders saati öğretmen rehberliğinde amaca hizmet etme çizgisinde korunmalı ve rehberlik edilmelidir.
- İlk uygulamalarda bazı aksamlar olabilir. Bunları öngörerek ona göre önlemler alınabilir. Birkaç uygulama sonrasında görülecektir ki öğrenciler kendi kendilerine organize olup rol paylaşımı yapabilir hâle geleceklerdir.
- Sınıf sayısı çok fazla olan örneklerde rol dağıtımı adalet prensibine uygun olarak ayarlanmalıdır. Aynı öğrencilere sürekli görev verilmesi ve uygulamalarda bir grubun görmezden gelinmesi yöntem ve tekniklerin olumlu yönlerine zarar verir.

stratejisinde beyin fırtınası uygulaması

- Öncelikle ifade edilmelidir ki beyin fırtınası yöntem veya teknik olarak uygulamalarda sıklıkla yer alır. Kullanışlıdır. Örnek olay yönteminde de tartışma yönteminde de veya başka birçok yöntemde de beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Deyim yerindeyse sıfır anahtar misali her kapıyı açabilir dense yeridir.
- Herhangi bir örnek olay, problem veya tartışma konusu ortaya atılmıştır. Öğrenciler ipuçları ile içeriğe motive edilmiştir. Öğrencilerin kavramları veya olayları keşfetmesi beklenmektedir.
- Tam da bu sırada beyin fırtınası başlar. Her öğrenciden doğru veya yanlış ayrımı yapmadan görüş ifade etmeleri istenir. İpuçları ile her öğrenci konuşmaya ikna edilir.
- İstisnasız her ifade tahtaya rapor edilir.
- Kimsenin ifadesine gülünmez veya kimse ifadesinden dolayı alaya alınmaz. Öğretmen kendi yargılamadığı gibi sınıfa da bu fırsatı vermemelidir.
- Amacımız tüm öğrencilerin düşünme süreçlerini harekete geçirmektir. Deyim yerindeyse oluşan fırtınada tüm beyinlerin dâhil olması hedeflenir. Hiçbir beyin dışarda kalmamalıdır
- İpuçları ve dönütlerle fırtınaya yön veren öğretmen ilerleyen süreçte tüm yazılan ifadeleri bütünleştirmelerine analiz edip toparlamalarına rehberlik eder.
- Analiz ve sentez yine öğrencilerin sorumluluğundadır. Öğretmen doğru ipuçları ile öğrencilerin bu sorumluluğu keşfetmelerine rehberlik etmelidir.
- Doğrudan öğretmen tarafından yapılan geri dönütler buluş ve beyin fırtınasını değil sunuş ve soru cevap tekniğini ifade edecektir.
- Hazır bilgi burada yoktur.
- İfadeleri doğru yanlış söyleyen de tahtaya yazan da hep birlikte düşünüp ortak ifadeleri birleştiren de hep öğrencilerdir.
- Beyin fırtınası çok yönlüdür.

• Öğretmenden öğrenciye doğru tek yönlü uygulamalar beyin fırtınası olarak ifade edilemez. Olsa olsa bu uygulamalara bilgi aktarması yani sunuş stratejisi denilebilir.

13.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- **Bir öğretmen uygulamayı planlamaya başlamadan önce şu soruları kendi kendine düşünmelidir:** • Ne yapıyorum? • Ne öğretiyorum? • Nasıl öğretiyorum? • Nasıl daha iyi öğretebilirim? • Bir sonraki öğretim için neye ihtiyacım var?
- **Neden sunuş stratejisi?** • Öğrencilerin ön bilgileri eksik ise, • Sınıf sayısı kalabalık ise, • Ders zamanım kısıtlı ise, • Kavram ve olgular çok yoğun ise, • Ders içeriği çok ve karmaşık ise, • Geniş bir konuya yeni girilecek ise sunuş stratejisi planlanabilir.
- **Sunuş stratejisi seçtiğime göre;** • Öğretmen merkezde olacağı için iyi hazırlanmam gerekli, • Bol bol örnek bulmalıyım, • Grafik, şekil vb. birçok materyal hazırlamam gerekiyor, • Sistematik bir şekilde genelden özele bir akış planlamalıyım, • Hedef davranışlarım yani kazanımlarım net olarak belli olmalı, • Konu içeriği düzenlenmiş olmalı, • Uygulamanın başından sonuna her şey net olarak planlanmış olmalı.
- **Sunuş stratejisi,** bir gereklilik olduğu için tercih edilen, öğretmenin çok ciddi emek harcadığı ve aktif katılımın sağlandığı uygulamalardır.
- **Buluş stratejisinde örnek olay yöntemi ve rol oynama tekniği;** ilkökul ve ortaokul düzeyinde hazırlanan Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinleri ve etkinlikler bu bağlamda fırsata dönüştürülebilir. Sıradan bir ders birden bambaşka bir iklime kavuşabilir. Yöntem ve tekniğin sınıfa kattığı olumlu değerler süreç içinde gözlenmeli ve gerekli yerlerde müdahalelerle artırılmaya çalışılmalıdır

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Öğretim sürecinde kullanılan araçların hiyerarşik sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- a) Yöntem – teknik   b) Yöntem – teknik – örnekler   c) Strateji – yöntem – teknik
d) Örnekler – yöntem – teknik   e) Strateji – teknik – yöntem

2. Aşağıdakilerden hangisi etkili bir öğretim süreci planlama aşamasında öğretmenin cevaplaması gereken sorulardan biri değildir?

- a) Ne öğretiyorum?   b) Nasıl öğretiyorum?   c) Nasıl daha iyi öğretebilirim?
d) Bir sonraki öğretim için neye ihtiyacım var?   e) Maaşım yattı mı?

3. Aşağıdaki durumların hangisinde sunuş stratejisi seçimi tavsiye edilmez?

- a) Öğrencilerin ön bilgilerinin eksik olması durumunda
b) Sınıf sayısının kalabalık olması durumunda
c) Ders zamanının kısıtlı olması durumunda
d) Planın öğrenci merkezli olması durumunda
e) Ders içeriğinin çok ve karmaşık olması durumunda

4. Sunuş stratejisi seçilen bir planlamada hangi tekniğin seçilmesi uygun değildir?

- a) Gösteri   b) Beyin fırtınası   c) Soru cevap   d) Kavram haritaları   e) Örnek olay

5. Sunuş stratejisine karar verilen bir öğretim sürecinde aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi beklenemez?

- a) Öğretmen merkezli planlanma   b) Bol bol örnek bulunması   c) Tümevarım anlayışını benimseme
d) Grafik, şekil vb. birçok materyal hazırlama   e) Genelden özele bir akış olması

6. İlkokul 2. sınıfta toplama işlemi konusunu bir gün önceki market alışverişini anlatarak giriş yapan öğretmen hangi yöntem uygulamıştır?

- a) Anlatım   b) Gösteri   c) Drama   d) Örnek olay   e) Beyin fırtınası

7. Buluş stratejisi benimsenen bir ders planında aşağıdakilerden hangisi kullanılmaz?

- a) Soru cevap   b) Kavram haritaları   c) Örnek olay inceleme   d) Rol oynama   e) Tartışma teknikleri

8. “Neden buluş stratejisi?” sorusunun cevabı aşağıdakilerden hangisi değildir?

- a) Sınıf sayısının kalabalık olması   b) Kendi kendine öğrenen çocukların olması

- c) Hazırbulunuşluk düzeyinin yeterli olması   d) Kalıcı öğrenmelerin sağlanması
e) Zaman sorununun olmaması

9. Etkili öğretim yöntem ve teknikleri uygulamalarında aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- a) Hazırbulunuşluk düzeyi yeterli öğrenciler için genellikle sunuş stratejisi uygulanır
b) Balık tutmayı öğretmek için anlatım yöntemi uygulanmalıdır
c) Sınıf sayısı az veya yönetebilecek durumda ise buluş stratejisi uygulanamaz
d) Zaman sorunu olan öğretmen hiçbir stratejiyi dikkate almamalıdır
e) Sunuş ve buluş stratejilerinin ikisinde de anlamlı öğrenme hedeflenir

10. Etkili öğretim uygulamaları bağlamında aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru bir yaklaşımdır?

- a) Beyin fırtınası uygulayabilmek için az sayıda öğrenci olmalıdır
b) Soru cevap tekniği sunuş ve buluş stratejilerinde kullanılabilir
c) En çok kullanılan strateji buluş stratejisidir
d) Anlatım yöntemi en uygulanabilir yöntemdir
e) Yöntem ve teknikler birbirinden bağımsızdır

Cevap Anahtarı 1.C, 2.E, 3.D, 4.E, 5.C, 6.D, 7.B, 8.A, 9.E,

10.B

ÜNİTE 14 : ETKİLİ ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİNİ UYGULAMA – II Araştırma İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde Tasarlanan Bir Öğretim Etkinliği

Bilindiği gibi öğretim stratejileri üç başlıkta ele alınmaktaydı. Sunuş yolu ile öğretim, buluş yoluyla öğretim ve araştırma inceleme yoluyla öğretim olarak isimlendirilen bu stratejiler genel öğretim ilke ve yöntemleri yazınının ortak sınıflandırmasında bu şekilde geçmektedir.

Etkili bir öğretim uygulaması strateji ile başlamalıdır. Uygun bir strateji ve ona uygun seçilen yöntem ve teknikler başarılı bir uygulamanın yarısıdır. Burada tekrarda fayda görüldüğü için sürekli aynı ifadeler yineleniyor gibi gelebilir. Ama bu konu o kadar önemlidir ki, yüz defa de tekrar edilse değer. Çünkü öğretim uygulamasının başarıya ulaşması doğru bir stratejiye bağlıdır. Doğru bir strateji ise doğru sorularla belirlenebilir. Aşağıda öğretim stratejisi belirleme sürecinde gözden geçirilmesi gerekenler sıralanmıştır.

Öğretim stratejisine karar verilirken;

- Öğrenme süreci gözden geçirilmelidir.
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk ve kapasiteleri gözden geçirilmelidir
- Öğrenme hedeflerinin yapısı gözden geçirilmelidir
- Öğretmenin kişisel öğretim tarzı gözden geçirilmelidir
- Öğrenme konusunun içeriği ve yapısı gözden geçirilmelidir
- Kurumsal ortam ve gereksinimleri gözden geçirilmelidir

Tablo 14. 1. Araştırma İnceleme Stratejisi'nde kullanılan genel yöntem ve teknikler

Strateji	Yöntem	Teknik
Araştırma İnceleme Yolu ile Öğretim	Proje	Deney
		İstasyon
		Grup çalışması
	Gösterip Yaptırma	Deney
		Gözlem
		Benzetim
	Problem Çözme	Deney
		Soru cevap
		Akıl yürütme
		Beyin Fırtınası
		Analoji

Uygulama 1

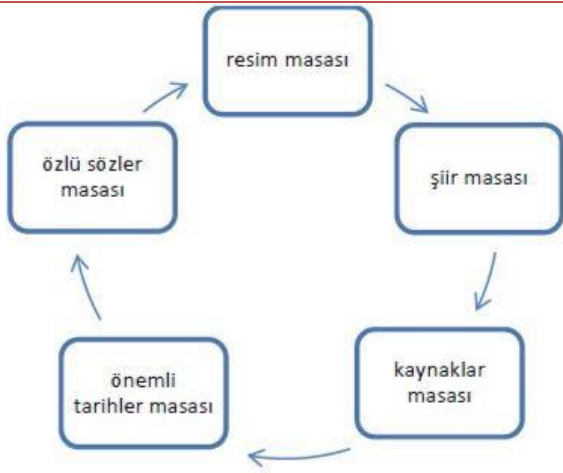
Proje yöntemi

Neden proje yöntemi?

- Öğretmen proje hazırlama ve yönetme konusunda tecrübeli ise,
- Ders zamanım yeterli ise,
- Öğrencilerin içeriğin yanında düşünsel ve çok yönlü gelişimi amaçlanıyorsa,
- Ders içeriği proje yapımına engel değilse,
- Bireysel ve grupsal araştırma yapma ve ürüne dönüştürme becerisi kazandırılmak isteniyorsa,
- Yapararak ve yaşayarak öğrenmenin önemine inanılıyor ise,
- Öğrenme süreci farklılaştırılmak isteniyor ise uygulanır.

Araştırma inceleme stratejisi seçtiğime göre;

- Bilimsel araştırma becerilerine hâkim olmalıyım,
- Çok yönlü sorulardan rahatsız olmamalıyım,
- Belirli bir konuyu açık ve anlaşılır bir problem hâline dönüştürebilmeliyim,
- Çocukların bir problemi hissedebilmesine rehberlik edebilmeliyim,
- Öğrenci merkezli etkinlikler için hazır olmalıyım,
- Öğrenme amaçlarımı araştırma hâline dönüştürebilmeliyim,
- Bilimsel düşünme stratejisini bilmeli kullanabilmeli ve öğretebilmeliyim.

Şekil 14.1. İstasyon tekniğinde hazırlanan masalar ve görevleri

- Şekil 1 ile ifade edilen masalarda 5'er dakika kalan öğrenciler süre bitiminde çalışmalarını yarıda bırakarak diğer masaya geçerler. Her grup geldiği masada yarım kalan görevi devam ettirir. Böylelikle bütün sınıfın ortak katılımı ile görevler tamamlanmış olur.
- Bu teknik ile her öğrencinin bireysel öğrendikleri harmanlanmış olacaktır. Görev sonunda ortaya çıkan ürünün değerlendirilmesi de oldukça önemlidir.
- Uygulama esnasında gruplarda iyi bir gözlem yapılmalı iş birliği kontrol edilmelidir. Bir kişiye yüklenen görevler veya sen ben kavgası önlenmelidir.
- Proje yönteminde en önemli kazanımlardan olan, iş birliği, eleştirel düşünme, bilimsel araştırma süreçleri ve etkileşim öğrenmeleri zayı edilmemelidir.
- Öğretmen rehberliği olmadığı veya istenenin altında kaldığı durumlarda proje yöntemi kazanımları da istenene ulaşamayacaktır

Uygulama 2 :Gösterip Yaptırma Yöntemi uygulama örneği

İlkokul öğrencilerine okuma deneyimi kazandırılırken vurgu ve tonlama öğrenme süreçlerinde kolaylıkla kullanılabilir. Öğretmenin vurgu ve tonlamayı okuyarak, model olarak göstermesi öğrencinin yapmasına yardımcı olacaktır. Bu ve benzeri içeriği belirlemek için öğretmenin kendine sorması gereken sorular vardır. Neden bu yöntemin seçildiği bilinmelidir.

Bazen binlerce kelime ile anlatılamayan öğrenmeler, bir gösterme ile hızla kazanılabilir. Farklı yöntemler bu nedenle önemlidir.

Neden gösterip yaptırma yöntemi?

- Amacımız yapararak yaşayarak öğrenme ise,
- Sözcükler kifayetsiz kalıyorsa,
- Öğretim içeriği teorik olarak çok zor veya zaman alacak ise,
- Somut bir beceri alanı veya yeni bir araç öğretilecek ise,
- Fiziksel imkânlar yeterli ise,
- Uygulama yapacak kişi hazırlıklı ise uygulanmalıdır.

Başlıyoruz..

- İlkokul birinci sınıfta çocukların yazma becerileri geliştirilirken çoğunlukla gösterip yaptırma yöntemi kullanılmaktadır.

- Haftalarca süren harf verme işlemlerinde en çok kullanılan yöntemdir gösterip yaptırma. Öğretmen çocuğun defterine birkaç defa yazdığı harfleri defalarca tekrar etmesini ister.
- Kitap okuma öğretiminde sıraya oturma şeklinden tutun da kitapla göz arası mesafeye kadar birçok öğrenme gösterip yaptırma ürünüdür.
- Resim dersinde yine benzer süreçler söz konusudur.
- İlerleyen dönemde sınavlara hazırlanan öğrencilerin sınav sorularına ilişkin gelişimi bir anlamda gösterip yaptırma ile sağlanır. Bir sorunun çözüm yolunun gösterildiği öğrenciler benzer soruları çöze çöze gelişim elde ederler.
- Tıp fakülteleri öğretiminde birçok örnek verilebilir. Bir doktorun gelişme sürecinde hocasının gösterip yaptırdığı uygulamalar hayati öneme sahiptir.
- Bir öğretmen olarak yaptıklarımızın birçoğunun bize öğretmenlerimizin yaptıklarından miras kalması tesadüf değildir.
- Özellikle sanat ve teknik okullarda öğretimin büyük bölümü gösterip yaptırma içerir. Bu bir zorunluluktur.
- Bir hemşireye bir iğne yapımı bin kez de anlatılsa gösterilmeden olayın anlaşılması beklenemez. Bazı öğrenmeler gerçekten gösterip yaptırma olmadan anlamsızdır.

Uygulama 3 : Problem çözme yöntemi uygulama örneği

Problem bireyde rahatsızlık uyandıran ve birden çok çözüm yolu olabilen durumları ifade için kullanılır. Bireyde rahatsızlık uyandıran ve birden fazla seçeneği olan, farklı çözüm yolları bulunan, belirsizliklere problem denilebilmektedir. Öğrencilerin bu problemleri hissedebilmeleri, anlamaları ve çözme süreçlerini keşfetmeleri için öğretim sürecinde bu yöntem uygulanmaktadır. Hayatın problemlerine öğrenme problemi ile hazırlanan öğrenciler daha güçlü olabileceklerdir.

Neden problem çözme yöntemi?

- Problemlerin hayatın problemlerine hazırlık olduğu bilinci var ise,
- Ders zamanım yeterli ise,
- Öğrencilerin çok yönlü gelişimi amaçlanıyorsa,
- Bireysel ve grupsal araştırma yapma becerisi kazandırılmak isteniyorsa,
- Probleme dayanan öğrenmelerin önemi biliniyor ise,
- Öğrenme süreci farklılaştırılmak isteniyor ise,
- Bilimsel araştırma yöntemi biliniyor ise,
- Çocukların bir problemi hissedebilmesi ve çözmesine rehberlik edilebilecek ise uygulanmalıdır.

Problemi hissedebilme, açıklayabilme, hipotez kurabilme ve bunları araştırmalar sonucu test edebilme gibi düşünme basamakları basit pratiklerle öğrenilmelidir.

Başlıyoruz..

- Sınıfta mevcut bir problem var olabilir. Öğrenciler bir konuyu bir türlü öğrenemiyor olabilirler. Veya henüz daha konuya başlamadan önce ilgili konu bir problem içinde sınıfa taşınabilir. Ya da herhangi bir davranış problemi masaya yatırılabilir. Seçenekler tamamen size kalmış.
- İlk aşamada bilimsel düşünme basamaklarını öğrenene kadar basit problemler ile başlanmalıdır. Problemi hissedebilme, açıklayabilme, hipotez kurabilme ve bunları araştırmalar sonucu analiz edebilme gibi basamaklar ince ince öğrenilene kadar pratik yapılmalıdır.
- Bilimsel düşünme basamakları öğrenildikten sonra problemler kendiliğinden hissedilmeye başlayacak, karşılaşılan günlük problemlerde bile bilimsel düşünme basamakları kullanıldığı görülebilecektir.
- Öğrencilerin yazılarının çoğunlukla kötü olduğunu düşünelim. Özellikle sürekli değişen sistem sonucu bu sorun ciddi şekilde artmış durumda. Bunun bir problem olarak hissedilmesini sağlamalıyım.
- Öğrencilerin ödevlerini okuyamayarak, panoya astığınız etkinliklerin çirkin durduğunu kırmadan ifade ederek veya tahtaya yazı yazarken düzeltmelerle sürekli dönütler vererek bu durumun bir sorun olduğunu ifade edebiliriz. Hatta güzel yazan öğrenciler pekiştiricilerle desteklenebilir.
- Bu durumu ara ara sözcüklerinizle de açıklamalısınız. Gelecekte kötü yazan bir genel müdür veya öğretmen olmak gibi örneklerle durumun hayatılığı ortaya konulur. Evet, bu bir problemdir. Tüm sınıf bu konuda hem fikir olmalıdır.
- Problemin ne olduğu bilindiğine göre artık çözüme geçebiliriz. Burada çeşitli tekniklerle tüm sınıfın katıldığı çözümler üretilebilir. Deneyler, akıl yürütmeler veya soru cevap teknikleri ile probleme ilişkin hipotezler ortaya atılabilir.
- Burada beyin fırtınası tekniği ile tüm öğrencilerin fikirlerine başvurulması oldukça önemlidir. Problem ortaksa çözüme de ortak çabalar gereklidir.

- Başka bir örnekte fen ve teknoloji dersi uygulaması yapılabilir. Sıvıların yoğunluğu, kaynama noktaları veya birçok farklı konuda fen teknoloji dersine ilişkin çözümler üretilebilir.
- Bu derste yapılan deneylerin çoğu probleme dayalı öğretim yöntemi başlığında incelenebilir.

İnovatif Uygulamalar ; Kuantum öğretim stratejisi uygulama

Eski köye yeni adet deyimi ile kısaca açıklanan inovasyon, öğretim stratejilerini de değişime zorlamaktadır. Değişmeyen hiçbir şeyin kalmadığı bu süreçte öğretim stratejileri de değişmektedir. Bu kapsamda değerlendirilebilecek olan kuantum öğretim stratejisi, eski öğretim stratejileri köyüne çok boyutlu yeni adetler sunmaktadır. Öğretim yöntem ve tekniklerinde icat çıkaran bu yöntem klasik düşünenleri biraz rahatsız edebilir.

Kuantum öğretim, öğretim yazınında ön veya arka planda var olan tüm strateji, yöntem ve teknikleri yeniden tanımlama ve yeni bakış açısıyla onlardan yararlanma çabasıdır.

Kuantum öğretim, öğretim yazınında ön veya arka planda var olan tüm strateji, yöntem ve teknikleri yenido tanımlama ve yeni bakış açısıyla onlardan yararlanma çabasıdır.

Kuantum bakış açısı aşağıdaki tabloda kısaca özetlenmiştir. Öğretim uygulamaları bu bağlamda yeniden değerlendirilecektir.

Newton fiziği ilkeleri	Kuantum fiziği ilkeleri
Dalga parçacık ayrımı	Dalga parçacık birlikteliği
Sebeup sonuç ilişkisi ve kesinlikler	Belirsizlikler ve olasılıklar
Enerjinin sürekliliği	Enerjinin kısıtlılığı
Uygulanan kuvvet kadar ivme	Uygulanan kuvvetin sınırlılığı

Kuantum öğretim stratejisi ise öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri arasında ayırım kalmamıştır. Ve kesinliklerin yerini belirsizlikler olasılıklar almaktadır. Bir yöntem veya tekniğin etkililiği sürekli değildir artık. O nedenle uygulayıcıların dikkat etmeleri gerekir. Sürekli güncellenme ve değişen öğrenci ve içerik bağlamına uygun değişimleri öğretime kazandırmak önemli bir beceri hâline gelmiştir.

Değişime ayak uydurmak isteyen bir uygulayıcı kuantum ilkelerinin fırsatlarından yararlanarak kendisini güncelleyebilir. Bunun için aşağıdaki soruları kendine sormalıdır.

Neden kuantum öğretim?

- Strateji, yöntem ve teknik ayırımından sıkıldıysanız,
- Hedefiniz aynı anda birden çok yöntem ve tekniği harmanlamak ise,
- Klasik kaynakların kesin ve net dayatmalarını benimsemiyorsanız,
- Öğretim sürecine katı bir sebep sonuç ilişkisi ile bakmıyorsanız,
- Bir yöntem ve tekniğin bugün etkili iken yarın etkisini yitirebileceğini düşünüyorsanız,
- Bir sınıfta çok etkili olan bir yöntemin başka bir sınıfta etkisiz kalabileceği olasılığının farkında iseniz,
- Yöntem ve tekniklerin bir yere kadar olduğunu kabul ediyorsanız,
- Kelebek etkisine inanıyorsanız uygulanmalıdır.

Kuantum öğretimi seçtiğime göre

- Öncelikle şunu net olarak biliyorum ki, kuantum öğretim stratejisini kullanmak için tüm öğretim yöntem ve tekniklerine hâkim olmalıyım. Öğretim ile ilgili kıyıda köşede kalmışlar da dâhil tüm birikimi elimin altında bulundurmalıyım.
- Hiçbir yöntem ve tekniği ayırmadan, kutsamadan veya kötülemeden her birini birlikte düşünebilmeliyim. Birkaç yöntem ve tekniği birlikte kullanabilmeliyim.
- Planlamanın uygulamaya gelince genellikle aynen gerçekleşmeyeceğinin bilincindeyim ve alternatif yöntem ve tekniklerimle hazır olmalıyım. Öğrenme belki de en beklenmedik teknikte gizli olabilir.
- Her koşulda işe yarayan bir öğretim yöntem ve tekniği olmadığını bildiğim gibi tamamen kötü bir yöntem ve tekniğin de olmadığını biliyor olmalıyım.
- Altını çizerek söylemeliyim ki, gerçekleşecek kazanımların gerçek nedeni sadece yöntem ve tekniklerle açıklanamayacağı gibi hiç beklenmedik bir etken de öğrenmeye katkı sağlamış olabilir.
- Bana düşen yöntem ve teknikleri doğru zaman ve yerde işe koşturmak ama biliyorum ki, doğru yöntemi seçip seçmediğimi hiçbir zaman tam olarak bilemeyeceğim.
- Konu bağlamında en doğru yöntemi bulabilmiş olsam bile öğrenci bağlamında bazı öğrenciler dışta kalabilir. O öğrenciler için de farklı bir etkinlik gerekebilir.

Uygulama 5 :Oyunla öğretim

Oyun, çocuğun dünyasında hayatın ta kendisidir. Çocuk ve oyun kelimeleri birbirini çağrıştıran iki kelimedir. Oyun, çocuğun dünyasını kapsayan, kendine özgü kuralları ve kültürü olan, eğlenceli ve isteğe bağlı bir etkinliklerdir. İçerisinde eğlence, yarış, kendine özgü kurallar ve öğrenme barındıran oyunlarla hayata hazırlanır çocuk.

Oyunla öğretim stratejisinde uygulayıcıların ciddi hazırlık yapmaları gerekmektedir.Eğitsel oyunlar konusunda eğitim alınabilir.

Oyunla öğretim, oyunu eğitim bağlamında kullanabilme çabasıdır. Aslında tüm oyunlar doğal bir öğrenme ve öğretim etkinliğidir. Ama öğretim sürecine dâhil edilen **eğitsel oyunlar**, oyun kullanarak öğrencilerin ders içeriğini öğrenmesini sağlamaktadır. Burada önemli bir soru oyunun ne zaman kullanılabileceğidir. Ve neden oyunla öğretimin seçileceğine doru karar verilmelidir.

Neden oyunla öğretim?

- Çocuklar eğlenmek istiyor ise,
- Sınıf koşulları uygun ise,
- Öğrenciler içeriğin yanında çok yönlü geliştirilmek isteniyor ise,
- Öğrenci merkezli öğrenmeye inanılıyor ise,
- Öğrenme süreci farklılaştırılmak isteniyor ise,
- İçimizdeki çocuk susmamış ise,
- Enerji toplamak veya enerji atmak isteniyor ise,
- Çocuklarda özgüven kazanımı hedefleniyor ise,
- Çocukların kendilerini oyunla keşfedebileceği biliniyor ise,
- Hayatın da bir oyun olduğu fark edilmiş ise,
- Bir çocuğun oyundan hiç sıkılmadığı gözlenmiş ise,
- Oyun oynamayan çocukların eksiklikleri fark edilmiş ise,
- Ve oyunun bir öğretim yöntemi olduğu bilinci oluşmuş ise uygulanmalıdır.

Oyunla öğretime karar verdiğime göre

- Eğitsel oyunlar konusunda hazırlıklı olmalıyım. Eğitsel oyunun ne olduğu, çocuk oyunları ile benzer ve farklı yönlerinin neler olduğu bilinmeli.
  - Sınıfta belirli bir oranda ses oluşabileceğini öngörerek uygun bir yer ve zaman seçmiş olmam gerekiyor.
  - Çocukların oyun boyunca iyi gözlenmesi ve başıboş bırakılmaması gerektiğini biliyor olmalıyım.
  - Oyunun kurallarını çok iyi açıklayabilme ve oynama esnasında gereken yerlerde müdahale edebilme pratiğimin gelişmesi için çalışmalıyım. Gerekirse oyuna kendimi de dâhil edebilmeliyim.
  - Gerçek oyunlar kadar sanal oyunları da takip ederek çocukların ilgisini çekebilecek sanal oyunlar keşfetmeliyim.
  - Çocukların oyuna kapılarak farklı tepkiler üretebileceği öngörülerek olası farklı durumlara hazır olmalıyım.
-

Akıl oyunları, oyunla öğretim bağlamında önemli bir başvuru kaynağıdır. İnovatif öğretim uygulaması için akıl oyunlarından yararlanılabilir.

14.ÜNİTEDE NELER ÖĞRENDİK?

- Etkili bir öğretim uygulaması strateji ile başlamalıdır. Uygun bir strateji ve ona uygun seçilen yöntem ve teknikler başarılı bir uygulamanın yarısıdır.
- **Öğretim stratejisine karar verilirken;** • Öğrenme süreci gözden geçirilmelidir. • Öğrencilerin hazırbulunuşluk ve kapasiteleri gözden geçirilmelidir • Öğrenme hedeflerinin yapısı gözden geçirilmelidir • Öğretmenin kişisel öğretim tarzı gözden geçirilmelidir • Öğrenme konusunun içeriği ve yapısı gözden geçirilmelidir • Kurumsal ortam ve gereksinimleri gözden geçirilmelidir.
- Etkili bir uygulama etkili bir seçimle başlar. Strateji, yöntem ve teknik seçimi için bir “Neden?” sorusu cevaplanmalıdır.
- Oyunla öğretim, oyunu eğitim bağlamında kullanabilme çabasıdır. Aslında tüm oyunlar doğal bir öğrenme ve öğretim etkinliğidir. Ama öğretim sürecine dâhil edilen eğitsel oyunlar, oyun kullanarak öğrencilerin ders içeriğini öğrenmesini sağlamaktadır. Burada önemli bir soru oyunun ne zaman kullanılabilceğidir. Ve neden oyunla öğretimin seçileceğine doğru karar verilmelidir.

- **Neden oyunla öğretim?** • Çocuklar eğlenmek istiyor ise, • Sınıf koşulları uygun ise, • Öğrenciler içeriğin yanında çok yönlü geliştirilmek isteniyor ise, • Öğrenci merkezli öğrenmeye inanılıyor ise, • Öğrenme süreci farklılaştırılmak isteniyor ise, • İçimizdeki çocuk susmamış ise, • Enerji toplamak veya enerji atmak isteniyor ise, • Çocuklarda özgüven kazanımı hedefleniyor ise, • Çocukların kendilerini oyunla keşfedebileceği biliniyor ise, • Hayatın da bir oyun olduğu fark edilmiş ise, • Bir çocuğun oyundan hiç sıkılmadığı gözlenmiş ise, • Oyun oynamayan çocukların eksiklikleri fark edilmiş ise, • Ve oyunun bir öğretim yöntemi olduğu bilinci oluşmuş ise uygulanmalıdır.
- **İnovatif öğretim uygulamaları farklı çözümler üretebilirken aynı zamanda yeni iş yükü demektir.** Öğretim sürecinde inovasyon denildiğinde eski köye yeni adet getirilmesi anlaşılmaktadır. Eski köyün çok iyi bilinmesi bu sürecin başlangıç adımıdır. Yeni adet getirebilmek için ise daha çok çaba gerekmektedir.
  - Kuantum öğretim ve oyunla öğretim inovatif öğretim uygulamalarından sadece birkaç tanesidir. Etkili bir öğretim süreci için uygulayıcıların yeni öğretim yöntem ve teknikleri konusunda kendilerini geliştirmeleri oldukça önemlidir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi etkili öğretim stratejilerine karar verilirken uygulayıcıların gözden geçirmesi gerekenlerden değildir?

- Öğrencilerin hazırbulunuşluk ve kapasiteleri gözden geçirilmelidir.
- Öğrenme hedeflerinin yapısı gözden geçirilmelidir.
- Öğretmenin saç rengi gözden geçirilmelidir.
- Öğrenme konusunun içeriği ve yapısı gözden geçirilmelidir.
- Kurumsal ortam ve gereksinimleri gözden geçirilmelidir.

2. Etkili öğretim uygulamalarında kullanılan araçlar sıralamasında hangisi ilk önce gelir?

- Strateji
- Geri Bildirim
- Değerlendirme
- Teknik
- Yöntem

3. Araştırma inceleme stratejisi seçildiğinde aşağıdakilerden hangisi kullanılamaz?

- Deney
- İstasyon
- Grup çalışması
- Anlatım
- Gözlem

4. Proje yöntemi uygulamak için aşağıdakilerden hangisine gerek yoktur?

- Öğretmen proje hazırlama konusunda tecrübelidir.
- Ders zamanım yeterlidir.
- Öğrencilerin çok yönlü gelişimi amaçlanıyordur.
- Ders içeriği proje yapımına engel değildir.
- Öğretmen yorulmak istemiyordur.

5. Gösterip yaptırma yöntemi uygulamaları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Amacımız yaparak yaşayarak öğrenmedir.
- Sözcüklerin yetmediği durumlar için etkilidir.
- Fen teknoloji derslerinde tek yöntemdir.
- Öğretim içeriği teorik olarak çok zordur.
- Fiziksel imkânlar yeterlidir.

6. Öğretim süreçlerinde eski köye yeni adet olarak ifade edilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- Beyin fırtınası
- İnovasyon
- Etkililik
- Kuantum
- Yeni bilim

7. Kuantum öğretim mantığına göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- Strateji, yöntem ve teknik ayrı ayrı şeylerdir.
- Aynı anda birden çok yöntem ve teknik kullanılmamalıdır.
- Bir ders için kesin başarı getirecek yöntem ve teknikler vardır.
- Öğretim sürecine katı bir sebep sonuç ilişkisi ile bakılamaz.
- Öğrenme her öğrencide aynı gerçekleşir.

8. Oyunla öğretime karar verilmesi durumunda uygulama ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Eğitsel oyunlar konusunda hazırlıklı olunmalıdır
- b) Çocuk oyunlarının özellikleri bilinmelidir.
- c) Sınıfta belirli bir oranda gürültüye izin verilmelidir.
- d) Çocukların oyun boyunca iyi gözlenmeli başıboş bırakılmamalıdır.
- e) Oyun kurallarını açıklanmadan direk oyuna geçilmelidir.

9. Matematik dersinde tek ve çift kavramını öğretebilme sürecinde kullanabilecek oyun aşağıdakilerin hangisidir?

- a) Körebe
- b) Saklambaç
- c) Mangala
- d) Dokuztaş
- e) Satranç

10. Öğretim yazınında ön veya arka planda var olan tüm strateji, yöntem ve teknikleri yeniden tanımlama ve yeni bakış açısıyla onlardan yararlanma çabasında olan öğretim stratejisi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kuantum öğretim
- b) İnovatif öğretim
- c) Uzaktan öğretim
- d) Oyunla öğretim
- e) Etkili öğretim

Cevap Anahtarı

1.C, 2.A, 3.D, 4.E, 5.C, 6.B, 7.D, 8.E, 9.C, 10.A